

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

MEDYA VE İLETİŞİM ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI

**KUZEY KIBRIS SİYASİ PARTİLERİNDE
KADINLARIN TEMSİLİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Özge Ekin ÇELİK

Lefkoşa

Ocak, 2025

ÖZGE EKİN ÇELİK
KUZEY KIBRIS SİYASİ
PARTİLERİNDE KADINLARIN
TEMSİLİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
2025

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
MEDYA VE İLETİŞİM ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI

KUZEY KIBRIS SİYASİ PARTİLERİNDE KADINLARIN
TEMSİLİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Özge Ekin ÇELİK

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Ayça Demet ATAY

Lefkoşa

Ocak, 2025

Onay

Özge Ekin Çelik tarafından hazırlanan “**Kuzey Kıbrıs Siyasi Partilerinde Kadınların Temsili**” başlıklı tez, kapsam ve nitelik açısından kalite standartlarına uygunluğu ile ilgili .Medya ve İletişim Çalışmaları Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak 24.01.2025 tarihinde kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	Adı – Soyadı
Jüri Başkanı:	Prof. Dr. Hanife Aliefendioğlu
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Ayhan Dolunay
Danışman:	Doç. Dr. Ayça Demet Atay
Anabilim/ Anasanat Dalı Başkanı Onayı	

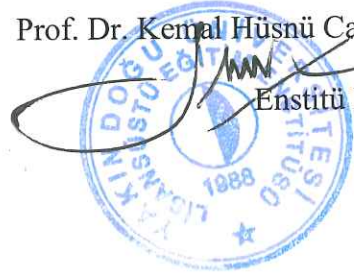
İmza
.....
.....
.....

24/01/2025
Doç. Dr. Ayhan Dolunay
Anabilim Dalı Başkanı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

...../...../ 20...

Prof. Dr. Kemal Hüsnü Can Başer
Enstitü Müdürü

Etik İlkelerle Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Özge Ekin Çelik

24/01/2025

Teşekkür

Tez sürecinde bana desteklerini hiçbir zaman eksik etmeyen tez danışmanım Doç.Dr. Ayça Demet Atay'a, ayrıca Medya İletişim Çalışmaları Ana Bilim Dalı Başkanı Doç.Dr. Ayhan Dolunay'a teşekkürlerimi sunarım.

Özge Ekin Çelik

Özet

Çelik, Özge Ekin

Yüksek Lisans Medya ve İletişim Çalışmaları Anabilim Dalı

18.1.2025 106 sayfa

Kuzey Kıbrıs Siyasi Partilerinde Kadınların Temsili

Bu çalışma, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde (KKTC) siyasi partilerin kadın temsili sorununa yaklaşımlarını ve kadınların siyasal alandaki temsiliyetini engelleyen unsurları ortaya koymaktadır. Temel argüman, kadın kolları teşkilatlanmasının, kadınların siyasallaşmasını desteklemekten ziyade onları özel alana hapsederek siyaset yapma olanaklarını sınırladığı yönündedir. Ataerkil normların ve hegemonik erkeklik pratiklerinin kadınların siyasal alandaki temsiliyetine etkileri incelenmiştir.

Araştırma kapsamında nitel veri toplama yöntemi benimsenmiş, tematik analiz uygulanmıştır. Çalışmada, 2022 genel seçimlerine katılan 7 siyasi parti ve bağımsız iki milletvekilinden oluşan toplam 21 kadın siyasetçiyle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bulgular, kadın temsiliinin çoğu siyasi partide simgesel bir değer taşıdığını ve kadın kolları yapılanmalarının kadınları saha çalışması ve destekleyici rollerle sınırladığını ortaya koymaktadır. Kadın kollarında görev alan kadınların, siyasette yükselme fırsatlarının son derece kısıtlı olduğu, bu yapıların daha çok seçim dönemlerinde adaylara destek olmak amacıyla işlev gördüğü tespit edilmiştir.

Ayrıca, partilerin kadın aday göstermedeki kriterlerinin cinsiyet eşitliğinden ziyade ekonomik durum ve tanınırlık gibi unsurlara dayandığı gözlemlenmiştir. Bazı partilerin cinsiyet kotasını doldurmak amacıyla aday belirlediği, ancak bu kadın adayların siyasi tecrübesinin dikkate alınmadığı tespit edilmiştir.

Bu bağlamda çalışma, KKTC'deki kadın temsili sorununu derinlemesine analiz ederek, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin siyasi alandaki yansımalarını görünür kılmayı ve kadınların siyasi temsiliyetini artırmaya yönelik stratejiler geliştirmeyi amaçlamaktadır. Kadın kolları teşkilatlanmasının mevcut yapısının eleştirel bir analizini sunan bu çalışma, kadınların siyaset sahnesinde daha etkin roller üstlenebilmesi için parti içi politikaların ve devlet destekli mekanizmaların önemine dikkat çekmektedir.

Anahtar kelimeler: Siyaset, Kadın, Siyasi Temsiliyet, KKTC

Abstract

Çelik, Özge Ekin

MA, Department of Media and Communication Studies

Representation of Women in Political Parties of Northern Cyprus

18.1.2025, 106 pages

This study examines the approaches of political parties in the Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC) towards the issue of women's representation and the factors that hinder women's political participation. The central argument is that women's branches in political parties, rather than supporting women's political engagement, confine them to the private sphere, limiting their opportunities to engage in politics. The study investigates the impact of patriarchal norms and hegemonic masculinity practices on women's political representation.

A qualitative data collection method was employed, and thematic analysis was applied in the research. Semi-structured interviews were conducted with a total of 21 women politicians, consisting of 7 political parties and 2 independent members of parliament who participated in the 2022 general elections. The findings reveal that women's representation holds symbolic value in most political parties, and the women's branches are confined to supporting roles and fieldwork. It was found that women involved in these branches have limited opportunities for career advancement in politics and that these structures mainly function to support candidates during election periods.

Furthermore, it was observed that the criteria for selecting female candidates in the parties were based on factors such as economic status and visibility, rather than gender equality. It was also found that some parties selected female candidates to fulfill gender quotas, yet their political experience was not taken into account.

In this context, the study aims to deeply analyze the issue of women's representation in the TRNC, to make visible the reflections of gender inequality in the political sphere, and to develop strategies to increase women's political representation. By providing a critical analysis of the current structure of women's branches, this study

highlights the importance of intra-party policies and state-supported mechanisms for women to take on more active roles in the political arena.

Keywords: Politics, Women, Political Representation, TRNC

İçindekiler

Onay	I
Etik İlkeler Uygunluk Beyanı	II
Teşekkür	III
Özet	IV
Abstract	VI
İçindekiler	VIII
Tablolar ve Şekiller Listesi	X
Kısaltmalar	XI
BÖLÜM I	1
Giriş	1
BÖLÜM II	5
Kavramsal Temeller / Kuramsal Çerçeve	5
1.1 Feminist Bakış Açısı ve Ataerkil İktidar	5
1.2 Ataerkil İktidar ve Hegemonik Erkeklik İlişkisi	7
1.3 Kültürel Şiddet ve Ataerkil Yapı İlişkisi	9
1.4 Ataerkil İktidarın Siyasete Yansımaları: Kıbrıs, Türkiye ve Dünyada Kadınların Siyasi Alanda Temsili	11
2. Siyasi Katılım	16
2.1 Siyasi Katılım ve Toplumsal Cinsiyet	18
2.2 Siyasi Katılım ve Kadın	20
3. Kadın Kolları	22
BÖLÜM III	24
3.1. Veri Toplama	24
3.2. Tematik Analiz	26
3.3. Siyasi Partilerin Kadın Temsiline Dair Yaklaşımları	26
3.3.1 Ulusal Birlik Partisi	27
3.3.2 Cumhuriyetçi Türk Partisi	29
3.3.3 Demokrat Parti	30
3.3.4 Halkın Partisi	31
3.3.5 Toplumcu Demokrasi Partisi	33
3.3.6 Bağımsızlık Yolu	34
3.3.7 Yeniden Doğuş Partisi	36

3.4 KKTC Cumhuriyet Meclisi'nde Kadınların Temsili	38
3.5 Katılımcıların Demografik Bilgileri	41
3.6 Parti Meclislerinde Kadınların Temsili.....	45
BÖLÜM IV	47
Bulgular ve Analiz	47
4.1 Siyasete giriş şekilleri	48
4.2. Cinsiyet kotası.....	51
4.3. Kadın kolları.....	56
4.4. Kadın liderliğine dair görüşleri	64
4.5. Kadın kadının kurdu.....	67
4.6. Erkek olsalardı farklı konumda olurlar mıydı?	68
4.7. Siyasetin erilleşmesi.....	71
4.8. Eğitimin önemi.....	73
BÖLÜM V	77
Sonuç ve Öneriler.....	77
Kaynakça.....	82
Ekler	90
Ek 1.	90
Ek 2. İntihal Raporu.....	91
Ek 3. Özgeçmiş.....	92
Ek 4. Etik Kurul Onayı.....	93

Tablolar ve Şekiller Listesi

TABLO 1. 2022 GENEL SEÇİMLERİNDE KADIN ADAY ORANLARI	38
TABLO 2. KATILIMCILARIN DEMOGRAFİK BİLGİLERİ	43
TABLO 3. PARTİ MECLİSİ ÜYELERİ VE ORANI	45
ŞEKİL 1. UBP LOGO	27
ŞEKİL 2. CTP LOGO.....	29
ŞEKİL 3. DP LOGO	30
ŞEKİL 4. HP LOGO	32
ŞEKİL 5. TDP LOGO	33
ŞEKİL 6. BY LOGO	35
ŞEKİL 7. YDP LOGO	36

Kısaltmalar

KKTC:	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
DP:	Demokrat Parti
HP	Halkın Partisi
YDP	Yeniden Doğuş Partisi
UBP	Ulusal Birlik Partisi
CTP	Cumhuriyetçi Türk Partisi
BY	Bağımsızlık Yolu
TDP	Toplumcu Demokrasi Partisi
PM	Parti Meclisi
MYK	Merkez Yönetim Kurulu / Merkez Yürütme Kurulu
MYO	Merkez Yürütme Organı
LAÇ	Lapta Alsancak Çamlıbel Bölgesi
TOCEK	Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komitesi
GMKY	Gençlik Merkez Yürütme Kurulu
BAĞIMSIZ	Bağımsız Milletvekili
YSK	Yüksek Seçim Kurulu

BÖLÜM I

Giriş

Ataerkil düzenin kurmuş olduğu yapının çarkları çoğu alanda olduğu gibi siyaset alanında da kadının temsiliyetini zorlaştırmaktadır. Hegemonik erkeklik kadını siyasette kabul etmek için onu kendisine benzemeye zorlamaktadır. Siyasette var olan kadınları ancak davranışsal ve düşünsel olarak yeterince erkeksi olduğu sürece kabul etmektedir. Kısaca kadınların siyaset alanında kabul görmesi için ataerkil iktidar yapısını benimsenmesi beklenmektedir. Öte yandan her alanda kullanılan “her başarılı erkeğin arkasında bir kadın vardır” sözünün yansımalarını siyaset alanında da görmekteyiz. Erkekler siyasal yaşamları kendi aralarında sürdürerek siyaseti kendi hegemonyaları altına almışlardır. Dolayısıyla kadınlardan da kendilerine destekçi olmalarını beklemektedirler. Mevcut ataerkil yapı ile beraber kadın siyasi alanda da geri planda tutularak kadın kollarına indirgenmiştir. Kadın kolları yapısı gereği kadının üstlendiği görev siyaset yapmaktan daha çok saha içinde çalışmak ve erkeklere destek vermek olmuştur. Bu bağlamda toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması adına siyasi alanda kadının varlığının artırılması gereklidir. Kadının siyasi alandaki varlığının artırılması konusunda parti ve devlet politikaları oluşturularak kadının temsiliyetinin artmasının önü açılmalıdır. Artan temsiliyet ile beraber kadın kendisini mahkûm eden özel alandan sıyrılarak kamusal alana ulaşacaktır. Bu bakımdan araştırmanın önemi kadının siyasi alanda temsiliyetine engel olan nedenleri saptayarak gün yüzüne çıkarmak ve kadınların siyasetteki rolünün güçlenmesi için stratejiler ortaya koymaktır. Araştırmanın savı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde kadının temsiline çeşitli nedenlerle yetersiz kaldığı yönünde olmakla beraber, siyasi partilerin örgüt yapılarında bulunan kadın kolları teşkilatlanmasının kadını siyaset yapmaktan uzak tutarak saha alanına indirgediği yönündedir. Ayrıca ataerkil davranış kalıplarının kadınların siyasal yaşamında oluşturdukları zorluklar yer almaktadır. KKTC’de kadınların siyasal yaşamına değinen verinin azlığı çalışmanın önemini artırmaktadır. Çalışma KKTC özelinde kadınların siyasal yaşamlarına dair detaylı bir bakış açısı sunmaktadır. Literatürde yer alan başka bir yayında yalnızca KKTC Cumhuriyet Meclisinde Kadın Olmak konulu bir çalışma işlenmiştir. Bu çalışmada 2018 yılı ele alınarak temsil oranının %17,4 olduğunu belirtilmiştir (Erbilen, 2021). Bu oran 2022 genel seçimleri ile birlikte %22 yükselmiştir. Fakat KKTC nüfusun %46’ sının kadın olduğu ele

alınınca bu oran yine de düşük kalmaktadır. Toplumsal cinsiyet normları nedeni ile kadınların siyasete katılımı zorlaştığı için bu oran erkeklere göre azdır. Siyasette bulunan kadınlar ise politikanın ataerkil düzeninde olmasından dolayı çoğu zaman engelleri aşamamaktadır. Çünkü eril düzen siyaseti kendi arasında sürdürmekte ve kadınları kadın kimliğiyle kabul etmemektedir. Kadınların siyasette yükselbilmesi için ataerkil düzen ve toplum tarafından eril kimliği benimsemesi beklenmektedir. Kadının siyaset alanında var olabilmesi için ataerkil normları aşması gerekmektedir. Bu alanda çalışmaların artması literatürü çoğaltacağı gibi toplumun bu bilgilere daha rahat ulaşmasını sağlayarak, toplumsal farkındalığı arttıracaktır. Kadının siyasi konumu anlamak sadece kadın için değil, kamu politikalarının oluşturulması için de önemlidir. Çalışma bu bağlamda siyasal yaşamda ataerkil düzen pratiklerinin işleyişini ortaya koymaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması bakımından ataerkil düzenin nasıl işlediğini anlayarak, önlemler almak önemlidir. Ataerkil iktidarı daha iyi anlamak için feminizmin bu konuya nasıl yaklaştığına bakmak gereklidir. Ataerkil iktidar yalnızca kadınları değil, aynı zamanda azınlık toplulukları ve ataerkil düzene uymayan erkekleri de tahakküm altına alır. Ataerkil iktidar düzeni çeşitli emek türlerini sömürerek hegemonik erkekliğin çıkarını sağlamaktadır. Ataerkil iktidar biçimi kadınların işte ve evde emeğini sömürdüğü gibi siyasal yaşamda da bu davranış pratiğine devam etmektedir. Erkeklerin bu politikayı kendi aralarında yürüterek, kadınları dışarıda bırakmaları bu sömürünün görülen bir örneğidir. Ataerkil iktidar pratikleri kadını özel alanla sınırlandırarak kendisini kamusal alana atamaktadır. Kadın kolları aracılığıyla kadınlara bireysel görüşmeler, ev ziyaretleri ve çay partileri düzenlemesi görevi yüklenerek yine özel alana hapsedilmiştir. Hegemonik erkeklik ise kendi düzenini kamusal alanlarda politikalar yaparak devam ettirmektedir. Ataerkil iktidar kadının varlığını ve bedenini toplumsal değerler adına denetlediğini öne sürmektedir. Ataerkil düzene göre bir kadının kabul görmesi belirlenen kriterlere uygunluğu ile belirlenmektedir. Sosyal hayatta olduğu gibi siyasal yaşamda da kadının üstünde bu baskı devam etmektedir. Sosyal hayatta kadınların sevecen ve anlayışlı olması beklenirken, siyasal yaşamda ise erkeksi davranması istenmektedir. Bu açıdan hegemonik erkeklik siyasal yaşamda kadını kendine benzetmek isteyerek, ataerkil düzene destek yaratma amacındadır. Tercihen politikada hegemonik erkekliğin getirdiği güçten ve iktidardan pay almak niyetinde olan ataerkil düzenin destekçisi kadınlar da vardır. Öte yandan erkeksi davranarak bu düzene dolaylı olarak ayak uydurmak zorunda kalan kadınlar da mevcuttur. İş

hayatında mesleklerin cinsiyetlere göre ayrıştırıldığı gibi siyasette de çeşitli siyasi pozisyonlar için cinsiyete göre etiketlemeler yapılmaktadır. Hegemonik erkeklik siyasi pozisyonlarda kendini bakan, başbakan, cumhurbaşkanı gibi pozisyonlara yakıştırırken, kadın için biçtiği rol ise parti içi mevkiler, bürokratik gibi arka planda kalacağı pozisyonlardır. Hegemonik erkekliğin dayattığı cinsiyet rollerinin getirdiği menfaat ilişkisinden en çok sermayeyi elinde bulunduran yönetici sınıf yararlanmaktadır. Hegemonik erkekliğin üst sınıfı olan politikadaki yöneticiler, kadının politikadaki konumunu sınırlandırarak kendi tahakkümünü sürdürmektedirler. Söz konusu bakanlıklar olduğunda karar mercileri genellikle ataerkil erkekler olduğundan kadınların bu konumlara atanmasına direnç gösterilmektedir.

Ataerkilliğin kol gezdiği her yerde söylemlerin erilleşerek kültürel şiddete dönüşmektedir. Kültürel şiddet alışagelmış belli bir takım söylemleri dil aracıyla normalleştirerek meşrulaştırmaya çalışmaktadır. Cinsiyet rolleri gereği kadının görevi gibi görülen her türlü durum kültürel şiddetin bir örneğidir. Kültürel şiddet ataerkil yapının çarklarını oluşturmaktadır, ataerkilliğin kol gezdiği bir yerde kültürel şiddet öğelerine sıkça rastlanılmaktadır. Şiddet unsuru söylemler normalleştirilerek zorbalığı gizlice gerçekleştirilmektedir. Politikadaki kadına yönelik “erkek gibi kadın” sözü kültürel şiddetin bir örneğidir. Çünkü kadın olduğu gibi kabul edilmeyerek hegemonik erkeklik biçimine zorlanmak istenmektedir. Kültürel şiddet eril söylemlerle kadını hep bir kalıba sığdırmaya zorlamakta ve eril söylemler içermektedir. Diğer şiddet biçimlerine göre fark edilmesi zor olduğu için genellikle dikkat edilen bir nokta değildir. Ataerkil iktidar kurduğu tahakkümle kadının siyasete dolaylı olarak katılım sağlamasına neden olmaktadır. Kadının varlığını siyasetin bir konusu haline getirilmesi siyaset arenasının erkeklere ait olduğu düşüncesini normalleştirmeye çalışmaktadır. Ayrıca çalışma kadının siyasal katılımına katkı sağlayacak yolları aramaktadır. Çünkü kadının siyasal yaşama katılımı toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması açısından da büyük önem arz etmektedir.

Araştırma evreni ise Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde bulunan siyasi partilerdir. Araştırmanın örneklemini, kadın parti yöneticileri, kadın milletvekilleri, kadın kolları üyeleri ve diğer kadın parti üyeleri oluşturmaktadır. Bu bağlamda araştırmada hipotezin desteklemesi adına 2022 genel seçimlerine katılan 7 siyasi partiden ve bağımsız iki

milletvekilinden toplamda 21 kadından oluşmaktadır. Araştırma yöntem olarak feminizm yaklaşımı benimsenirken, tematik analiz yapılmıştır.

BÖLÜM II

Kavramsal Temeller / Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde araştırma ile ilgili kavramsal açıklamalara, tanımlamalara ve araştırma ile ilgili literatürde geçen ve daha önce yapılmış olan araştırmalara ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

1.1 Feminist Bakış Açısı ve Ataerkil İktidar

Feminizm hayatın her alanına kadın varlığını her alanda ortaya koymayı hedefler. Bu felsefe içerisinde Marksist, Sosyalist, Radikal, Liberal, Varoluşçu, Postmodern ve Kültürel feminizm gibi farklı feminist yaklaşımları içermektedir. Feminizm ilk başta kadınların seçme, seçilme ve maddi hakları ile gündeme gelmiştir. 18.Yüzyılda İngiltere’de feminizm cinsiyet ayrımcılığına karşı siyasal, sosyal ve ekonomik olarak eşitlik istenci ile ortaya çıkmıştır (Özsöz., 2008). Fransa’da feminizm Fransız ihtilali sonrası ise kadınların oy hakkı ve mülkiyet edinme hakları üzerinde bir mücadelede bulunmuştur.

Bu mücadelenin öncüsü olan Olympe de Gouges kadına eşit haklar istemiyle “Kadın Hakları Beyannamesi”ni kraliyete göndermiştir. Hak talebine cevap almak için Gouges “Madem ki kadına giyotine çıkma hakkı veriliyor, öyleyse kürsüye çıkma hakkı da verilmelidir” demiştir, bu olay sonrasında idam edilmiştir (Gökçimen., 2008, s. 6).

O dönemlerde erkeğe doğuştan hak olarak tanınan bu haklar kadınlardan mahrum bırakılmaktaydı. Kadınların oy hakkı olmadığı gibi maddi varlıkları erkekler tarafından yönetilmekte, erkeklere devredilmekteydi. Feminizm türleri kadın temsiline farklı bakış açılarından baksa da temel ele aldığı sorunlar cinsiyet eşitsizliği ve kadınların tahakküm altına alınmasıdır. Feminizm ortak noktası farklı din, ırk, kültürlerden kadınların deneyimlerini ele alınmasında yatmaktadır. Bu bakış

açısından yola çıkan postmodern feminizm tek bir tip kadın olmadığını, kadın sorununa evrensel bakılması gerektiğini söyler (Çapar, 2019). Feminizmin temel teorilerinden olan liberal feminizme göre kadın erkek eşittir, dolayısıyla verilen hak ve özgürlüklerde bu kapsamda eşit olmalıdır. Liberal feminizm kişilere cinsiyet üzerinden bakmayı reddederek bireyseliğe atıfta bulunur (Altınbaş, 2010). Marksist ve Sosyalist feminizmler ise sistem eleştirileri yapmakta ve tespitlerde bulunmaktadır. Marksistlere göre ataerki sistem kadın emeğinin sömürülmesini doğurmaktadır. Sosyalist feministler ise sınıf baskısını ele alarak ataerkillik kadar önemli olduğunu savunur. Radikal ve kültürel feminizm ise çıkarımlarını cinsiyet üzerinden ele alarak farklı saptamalar yapmaktadır. Radikal feminizm biyolojik cinsiyet üzerinden saptamalar yaparak ataerki düzenin doğuştan itibaren var olduğunu ve kadını tahakküm altında tutmaya çalıştığını savunur (Özsöz, 2008). Kültürel feminizm ise kadın ve erkeklerin toplumsal davranış pratiklerine dikkat çekmektedir, kadın ve erkek davranışlarının öğrenilmiş pratikler olduğuna vurgular. Bu sebepten dolayı kültürel feministler ataerki toplum düzeninin kültürel olarak değişmesi ile düzenin son bulacağını savunur (Heper,2014). Varoluşçu feminizme göre ise erkek kendisi merkeze alarak kadını öteki olarak görmektedir. Dolayısıyla erkekler dünyaya bakışı kadınların sadece biyolojik olarak olayların içinde olduğunu varsayımıdır (Kozlu, 2009).

Temelinde feministler ataerki iktidarın, kadını baskı altına alan ve hatta erkeklik olgusunu yaratan ve muhafaza eden bir tahakküm biçimi olduğunu söylemektedir. Ataerkillik ve kapitalizm birbirini destekler, bu yapı kadının ev içi emeğinin sömürülmesine olanak vermektedir. Kadınların hem evde hem de iş yerindeki emeğinden erkekler ve sermayenin çıkar sağlaması, sosyalist feministlere göre kadınların ezilmişliğinin kapitalist ataerki tarafından belirlenmesidir (Güneş, 2017). Feministlere göre, kadınlar her alanda ötekileştirilerek emekleri sömürülmekte ve türlü baskılara maruz kalmaktadır. Feminizm kadın sorunlarına yönelik belirli çözüm arayışları aramaktadır. Bu çözüm arayışları içerisinde ataerki düzenin dönüşmesi veya sona ermesi gerektiğine vurgu yapılmaktadır. Dolayısıyla feminist bakış açısı ataerki düzeni inceleyerek bu düzenin değişmesi ve sona ermesi gerektiğine vurgu yapmaktadır. Sosyalist feministlere göre iktidar ve kapitalizm bir bütündür. Ataerkillik kadının emeğini kontrol ettiği için üretim süreci ile incelenmesi gereken bir yapıdır (Özdemir, 2017). Ataerkillik evrensel bir yapıdır, eril iktidar toplumun

tamamı üzerinde hâkimiyet kurmaktadır. Ordu, ekonomi, eğitim, devlet ve bunun gibi yapıların ataerkil yapı tarafından yönetildiği görülmektedir (Messerschmidt, 2019). Ataerkillik toplumsal ve bireysel alanlarda erkek tahakkümünü icra etmektedir. Ataerkil iktidar yapısı erkeğin konumunu kamusal alana atfederken, kadının konumunu özel alana indirgemıştır. Ataerkil toplum yapısı kadını genellikle alt sınıf veya ev hanımı gibi cinsiyet temelli bir kast sistemine tabi tutmaktadır. Erkekler ise bu düzende kast sisteminin en üst kısmında yer almaktadır. Kadınlara atfedilen ev içi ücretsiz hizmet ve diğer sorumluluklar iş ve siyasi yaşamını kısıtladığından ötürü ataerkil düzenin değişmesinin önünü tıkamaktadır. Devlet ataerkil iktidarı kurumsallaştırarak kadını kapalı kılmıştır, eril yapı devlet tarafından cinsiyetçiliği muhafaza etmiştir (Ersöz, 2015). Ataerkil yapı kendi otoritesini kullanarak toplumun şekillenmesinde büyük rol oynamaktadır. Öyle ki bu yapı toplumsal cinsiyet rollerinin benimsenmesi ve uygulanmasında belirleyicidir. Bilim biyolojik cinsiyeti kadın, erkek ve interseks olarak belirlerken, toplumsal cinsiyet rolleri ise kadın ve erkeklerin davranışlarını kurgulamaktadır. Bu açıdan ataerkil iktidar hegemonik erkekliği benimserken, kadının cinsiyet rollerini belirlemekle meşguldür. Hegemonik erkek düzenine dikkat çekmeyen diğer erkeklikler ise bu iktidar düzeninin pasif bir parçası halindedirler. Siyasette olduğu gibi, iş hayatında ise sendikal mücadelede eşitlik sağlanmış gibi gözükse de kadın işçilerin sektörel olarak ayrıştırılmaları işlerin cinsiyet temelli olarak nitelendirildiğini göstermektedir. Kadına pek çok sorumluluk yükleyen bu düzende farklı erkeklerin ortak gaye ve hedefi sadece kendi kariyerleridir. Kadın bedeninin ataerkil normlar tarafından denetlenmesi bedenin aile ve toplum adına olduğunu benimseterek, kadının egemenliğine ket vurmaktadır (Karakaya ve Cihan 2017). Eril tahakküm bu alanda sadece kadın bedeni üstünde bir belirleyici olmakla kalmamakta aynı zamanda kadının davranışları üstünde de dolaylı ya da doğrudan hâkimiyet kurmaktadır.

1.2 Ataerkil İktidar ve Hegemonik Erkeklik İlişkisi

Kaufman'a göre ataerkil toplumlarda şiddet yalnızca kadına yönelik bir eylem olmayıp, farklı erkeklik gruplarına da uygulanmaktadır. Erkekler çocukluk yıllarından itibaren bu tahakküm biçimini benimsemektedir (Kaufman, 1999). Hegemonik erkeklik gücü ortaya koyarak, kendisini belirleyici bir yapı içerisinde var etmektedir. Bu erkeklik biçimi sadece kadınları değil başka erkeklikleri de

tahakkümü altına almaktadır. Hegemonik erkeklikle vuku bulan şiddet biçimi üçgen şekilde açıklanmaktadır, üçgenin köşeleri; erkeklerin kadınlara, erkeklerin kendi aralarında ve erkeğin kendisine uyguladığı şiddet olarak ifade edilmektedir (Kaufman, 1999). Ataerkil iktidar ve hegemonik erkeklik birbirini destekleyici niteliktedir, hegemonik erkeklik bu yapının korunmasını ve sürdürülmesini sağlamaktadır. Hegemonik erkeklik savunmasızlığı hoş görmeyen, yardıma ihtiyacı kabul etmeyen, duygusal ve fiziksel anlamda gücü ana fikir alan bir hâkimiyet biçimidir (Erdoğan, 2013). Öte yandan modern erkek eş ve toplumla ilgilenerek vatani koruyup ailesini güçlendirmeyi görev edinmiştir, eril şiddet gibi davranışları alt sınıfa ait bir erkeklik düzeni olarak görmektedir (Sancar, 2004). Modern erkek ev içi hizmette eşi ve annesine yardımcı pozisyonadadır (Öztürk, 2020). Bu erkeklik biçimine, geleneksel erkek egemenliğine karşı çıkmadığı sürece itiraz edilmemektedir (Mutluer, 2007). Erkeklik türleri kapitalizm tarafından kurgulanmaktadır, kapitalizm yeni erkeklik modellerini oluşturmakta, üretmektedir. Kadın ve erkek deneyimlerini "toplumsal cinsiyet rolleri" tarafından kadına ve erkeğe özgü olarak nitelendirilerek toplumsal cinsiyet çarkının devamlılığı sağlanmaktadır. Kadın sorunlarını daha iyi anlamak için erkeklige ve eril tahakküme daha yakından bakarak incelemek gerekmektedir. Eril tahakkümün de kendi içerisinde yani erkekler arasında hiyerarşik bir düzeni mevcuttur. Bu sınıfsal düzen erkeklerin kendi içerisinde güce egemen olmak istemesiyle dönen bir yapısal temeldir. Kentli kadın nasıl köylü kadından üstte ise iş adamı işçi erkekten, beyaz batılı erkek doğulu etnik erkekten daha üsttedir (Sancar, 2009, s.21). Eril tahakküm sadece kadınları değil, geleneksel olmayan farklı erkeklik biçimlerini de baskısı altına almaktadır. Fakat farklı erkeklik türleri ise hegemonik erkeklige karşı ses çıkarmadıkları sürece var olabilmektedirler. Farklı erkeklik türleri varlığının devamı adına eril tahakkümün suskun yandaşları haline gelmektedir. Hegemonik erkeklığın farklı erkekliklere tahakkümüne onay vermesi durumu yapısal paradokslarını göz önüne sermektedir. Post modern dünyada erkeklik algısı popüler kültür ve kapitalizm tarafından hayat düzeni ve sınıfsal bir yapı göstergesi olarak kurgulanmaktadır. Erkeklik arketipini çeşitli nedenlerle hegemonik erkeklik rızasına göre ifa etmeyen diğer erkekler bu iktidar yapısından ayrıştırılarak ötekileştirilmektedir. Bu olayın diğer erkekler üzerinde oluşturduğu baskı inkâr edilemezdir. Diğer erkekliklerin de hegemonik erkeklik ile ortak tutundukları gaye ise çalışma üzerine kurulan bir hayat temelidir. Sancar'ın da belirttiği üzere toplumsal cinsiyet rollerinin atfettiği düzenden

sadece kadınlar değil işçi sınıfı erkekler de olumsuz olarak etkilenmektedir. Bu cinsiyet düzeninden ise en çok sermayeyi elinde tutan kapitalist/yönetici erkekler faydalanmaktadır (2009). Hegemonik erkeklik biçimin kapitalizm ile doğrudan veya dolaylı olarak bağlantısı olduğunu göz ardı etmemek gerekmektedir. Hegemonik erkeklik biçiminden ve onun getirdiği ataerkil toplumsal cinsiyet rollerinden en çok iktidar sahiplerinin faydalandığı gerçeği vardır.

Hegemonik erkekliğin bir alt kategorisi olan taşra erkekliği eşleri ve kız çocukları üzerinde tahakküm kurarak kadın varlığını sosyal hayatta sınırlandırmaktadır. Bu durum kadınların varlığının sosyal hayatta, iş ve siyaset alanında sınırlı kalmasına neden olmakla beraber, taşra erkeğinin mevcut olduğu konumunun değişememesine sebebiyet vermektedir. Taşra erkeğinin kadın sosyal hakları üzerinde tahakküm kurması kapitalist düzenin getirdiği eğitimde fırsat eşitsizliğine de dayanmaktadır. Oysa üst sınıf erkeklik modeli genellikle kadının sosyal hayatında tahakküm kurmamakla beraber bu tarz davranışları alt sınıf erkeklere indirgemektedir. Üst sınıf olarak nitelendiren erkekler kadının iş ve siyaset alanındaki yaşamını ev içi ücretsiz hizmet, yaşlı, hasta ve çocuk bakımını kadının görevleri olarak yükleyerek zorlaştırmaktadır. Bu açıdan farklı erkeklik biçimlerinin farklı şekillerde kadın üzerinde tahakküm kurduğu ve ortak noktalarının kurdukları tahakküm üzerinden geliştiği görülmektedir.

1.3 Kültürel Şiddet ve Ataerkil Yapı İlişkisi

Kültürel şiddet, toplumsal yapılar ve kültürel pratikler içinde var olan eşitsizliklerin daha da pekişmesine neden olmaktadır. Kültürel şiddet, yapısal şiddetle nasıl bir etkileşim içindedir? Yapısal şiddet, eğitim, ekonomi ve cinsiyet gibi alanlarda eşitsizlikleri oluştururken, kültürel şiddet bu eşitsizlikleri normalleştirmektedir. Bu açıdan bakıldığında, kültürel şiddet, sadece bireysel bir şiddet türü olarak değil, toplumsal yapının devamını sağlayan bir araç olarak kullanılmaktadır. Kültürel şiddet toplumsal cinsiyet rolleri, eğitim, ekonomi, medya ve toplumsal ideolojiler ile bağlantılı bir şekilde işlemektedir. Kültürel şiddetin sebep oldukları arasında toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin normalleştirilmesi de yer almaktadır. Kültürel şiddet söylemler vasıtasıyla kadının konumunun ikinci plana indirilmesini meşrulaştırmaktadır. Kültürel şiddet biçiminin hedefinde genellikle azınlıklar ve

kadınlar olduğu gözlemlenmektedir. Kültürel şiddet dolaylıdır, bu şiddet türü ihtiyaçları engelleyerek zarar vermeyi ortaya koymaktadır. Güç ve kaynakların eşit dağıtılmamasını içermektedir. Bu şiddet türü ekonomik, siyasi ve sosyal yapıların pratiklerinde var olmaktadır, doğrudan saptanmaz (Yıldırım, 2020). Kültürel şiddet kendi iktidar ilişkilerine uygun eşitsizliği temel alan bir dil geliştirmiştir. Bu dil, toplumsal cinsiyet eşitsizliği kavramını temel almaktadır. Bu eşitsizlikler ile başa çıkmada dilin dönüşmesinin önemi yadsınamazdır. Şiddet olgusu farklı kültürlerle göre değişiklik göstermektedir. Kültürel şiddetin nasıl işlediğini çözümlemek için farklı kültürlerde ortaya çıkan şiddet eylemlerine eğilmek gereklidir (Kılıçaslan, 2023). Kültürel şiddete örnek olarak farklı kültürlerin kadınları hedef alan maniler örnek verilebilir. Amerika kültüründe “kadın, at ve ceviz ağacı ne kadar dövülürse o kadar iyi olurlar” deyişi vardır (İçli, 1994). Örneğin Türkiye’nin Doğu bölgelerinde ataerkillik fazlasıyla baskındır. Ataerkilliğinin baskın olma sebebi kültür yapısının hegemonik erkeklik üzerine kurulu olmasıdır. Bu bölgelerde görülen cinsiyet eşitsizlikleri eğitimsizlik kaynaklıdır. Bireylerin yeterli eğitim imkânlarına sahip olamamaları ise maddi kaygılara bağlıdır. Kitle iletişim araçları zaman zaman kullandıkları dil ile kültürel şiddete neden olmaktadır. Kültürel şiddet doğrudan ya da yapısal olan şiddeti destekleyen ideolojiyi din, hukuk, dil, sanat, bilim gibi unsurlarla barındırmaktadır (Yaşar ve Yükçü, 2018). Yapısal şiddet eğitim, ekonomi ve cinsiyet üzerinden çeşitli eşitsizlikleri oluştururken, kültürel şiddet ise bu eşitsizliğin normalleşmesine katkı sağlamaktadır. Yani yapısal şiddet, kültürel şiddet biçimini beslemektedir. Kültürel şiddetse ataerkil yapıdan beslenerek öğelerini böyle oluşturmaktadır. Kadınların ev içi ücretsiz hizmetlerinin kendi görevleriymiş gibi görülmesi ise ataerkil yapının kullandığı kültürel şiddetin bir örneğidir. Kadınlar toplumsal cinsiyet rollerinin bir aktarıcısı olarak görüldükleri için ataerkil yapı devamlılığının sağlanması adına kültürel şiddeti normalleştirmektedir. Örneğin “elinin hamuruyla erkek işine karışma” lafı da kadını özel alana indirgeyen ve kısıtlayan kültürel şiddete bir örnektir. Bir başka örnekte bilim alanında çalışan kişilere bilim adamı denmesidir. Eril söylemler ile kültürel şiddeti devam ettiren bir dil, eril bir dil izlenmektedir. Dilin erilleşmesi kültürel şiddetin devamlılığını sağlayan faktörler arasındadır. Dilde eril söylemler içerisinde bulunmaktan ne kadar kaçınılırsa kültürel şiddetin dozu o kadar azalacaktır. Dilde kullanılan eril söylemler yapısal olarak kültürel şiddete girmekle beraber, bu şiddetin normalleşmesine sebep olmaktadır. Bu dili kullanan ve benimseyen kişilerin bu söylemle ataerkil yapıyı

devam ettirmektedir. Dolayısıyla kültürel şiddet diğer şiddet türlerini normalleştirildiği için çok fark edilmemektedir. Kültürel şiddet dili karşı tarafı dışlayan ve aşağılayan bir tutum içindedir.

1.4 Ataerkil İktidarın Siyasete Yansımaları: Kıbrıs, Türkiye ve Dünyada

Kadınların Siyasi Alanda Temsili

Ataerkil düzen kadınları siyasete katılımcı olarak görmekten ziyade kadın olgusunu farklı şekillerde politikleştirmektedir. Kadın varlığı üzerinden çeşitli söylemler kullanılarak siyaset yapılmaktadır. Eril düzen kadınları siyaset konusu ederek siyaset alanının kendilerine özgü olduğunu yansıtmaya çalışmaktadır. Kadın varlığını siyaset konusu eden eril düzen kadınların kendisini dâhil etmeyerek bu görüşü desteklemektedir. Siyasi arenadaki erkek hâkimiyeti siyasetin erkeklere özgü olarak görülmesine sebep olmaktadır. Meclis içerisinde çoğunluğun erkek olması kadın hakları konusunda erkeklerin karar vermesine neden olmakta, dolayısıyla çözüm niteliğinde alınan kararların etkili olmamasını da beraberinde getirmektedir. Erkeklerin kadın temsili tahayyül etmeleri sembolik çözümlerden daha ileri gidemeyerek bu alanda erkek egemen sistemin devamlılığını sağlamaktadır. Kadınların siyasete katılımı pozitif ayrımcılıklar sayesinde sözde kolaylaştırılmış olsa da, toplumsal cinsiyet rolleri nedeniyle zorlaşmaktadır. Kadınların siyasete katılımının sağlanması devlet eliyle veya siyasi partiler tarafından kota ile belirlenmekte ve bu alanda kadın oran ve temsili artması beklenmektedir. Fakat siyasi hayat erkeklerin kurallarıyla şekillendiğinden dolayı kadınlar siyaseti reddetmekte veya eril siyaset ile var olmayı kabul etmektedir (Pınaroğlu, 2017). Eril egemen siyasetin içinde var olmayı başaramamış kadınlar bu düzenin hâkimiyeti altındadır. Kadın figürlerin erkek kimliğiyle siyasette yer alması, kadının siyasi hayatta sembolik bir konumda olduğunu göstermektedir (Arkun, 2019). Erkekler siyasetin sahibi olarak görüldükleri için kadınların siyaset içinde varlığı sembolik olarak temsil edilmektedir. Yerel ve genel siyaset içerisinde seçilmiş kadınların oranlarının erkeklere göre çok düşük kalması bu yapının nitelikli olarak başarılı olmadığını sadece temsili olduğunu desteklemektedir. Kadından her zaman olduğu gibi siyasi alanda da destekleyici olması beklenilmektedir. Bu destekleyicilik siyasi alanda kadınların düzenlediği faaliyetlerle gözlemlenmektedir.

Medya kadını siyasetçi kimliğinden ziyade kadınlığı ve kadına ait sosyal faaliyetleri ile ön planda tutarak toplumsal cinsiyet eşitsizliğine neden olmakta, ataerkil düzeni desteklemektedir. Siyasi arenada mevcut olan kadınlar varlıklarını sürdürebilmek için eril siyaseti ve erillik kimliğini benimsemek durumunda kalmışlardır. Erbilen vd. (2021), kadınların temsili dünya genelinde %25 olduğu belirterek, bakanlıklar ele alındığında bu oranın %21 olduğunu ifade etmiştir. Türkiye dünya geneline göre 192 ülke arasından %17,4 ile 119. sırada yer almaktadır. Avrupa’da ise 37 ülke arasından 35. Sırada bulunmaktadır. Kıbrıs Cumhuriyeti ise %17,9 kadın temsiliyeti ile 116. sırada yer almaktadır. Dünyada kadınların en yüksek temsil oranına sahip olduğu ülke ise %61,3 ile Ruandadır (Erbilen vd., 2021, s.2377).

KKTC’ de ise 2018 seçimi sonrası 50 milletvekili arasından 9 kadın meclise girmiştir. Kadınların meclis içerisinde temsilinin %18 olduğu ortaya konulmuştur (Necipoğlu vd., 2021). 2022 genel seçimleri ile bu oran %22’e yükselmiştir fakat KKTC’de nüfusun yarısından fazlasını oluşturan kadınlar için bu oran hala daha yeterli değildir.

Ev içi ücretsiz hizmet sebepleriyle kadının iş ve siyasi hayatta varlığının sınırlı kalmasının yanı sıra siyasi arena olarak seçilen mekânların kadınların ulaşabilirliğine olan zorlaştırılmaları kadınların temsilini sınırlandırmak ve kimi zaman engel olmaktadır. Bu sebeple kadın ve erkekler seçim süreçlerinde görünürlükleri artırma konusunda aynı standartlarda yarışmamaktadır.

Toplumsal cinsiyet rollerinin kadına yüklediği sorumluluklar nedeniyle kadınlar siyasette erkeklere oranla geri kalmaktadır. Ataerkil toplum düzeni cinsiyet eşitsizliklerinin oluşmasına sebep olmaktadır. Devlet eliyle kadınların temsilini artırma amacıyla konulan pozitif ayrımcılık yaklaşımı sadece rakamsal anlamda bir fayda sağlamıştır ancak kadınların temsilinin önünü açacak sorunları tespit etmekten uzak kalmıştır. Kadınlarının temsilinin artırılması bağlamında sorunların çözümü için bu sorunlara egemen erkeklerin değil, bizzat sorunlarla iç içe olan kadınların kaderlerini kendilerinin ele alması gerekmektedir. Türkiye Cumhuriyeti’nde siyasi yaşamda cinsiyet eşitliğini sağlamak için Kürt belediyelerde eş başkanlık sistemi uygulanmıştır. Ancak özellikle 2016 sonra pek çok belediyeye kayyum atandığı için devamlılığı sağlanamamıştır (Drechselova, 2022, s. 46).

Temsil sorunun çözümü için sadece pozitif ayrımcılık yaklaşımı yetmemektedir çünkü çoğu parti kota uygulamasına gerekli politikaları olmadığından dolayı rakamsal bir faktör olarak bakmaktadır. Bu bağlamda kadınların ötekileştirilmelerinin önüne geçecek kamusal alanda cinsiyet eşitliğinin kurulması için özelde çeşitli parti politikaları, genelde ise devlet politikalarının geliştirilmesi gereklidir.

Coğrafyamızda çalışan ve siyasette bulunan kadın ataerkil toplum yapısının getirdiği nedenler sebebiyle az olmakla beraber, erkeklere oranla çalışan ve siyaset yapan kadınların sahip oldukları pozisyonlarda yükselmeleri ev içi ücretsiz hizmet, çocuk ve yaşlı hasta bakımı gibi sorumlulukların kadına yüklenmesinden dolayı daha zorlaşmaktadır.

Siyasi yapı içerisinde siyaset erkek işi olarak benimsendiğinden dolayı kadınlar parti içerisinde de çok fazla ayrımcılığa maruz kalmaktadır. Tüccaroğlu (1998), seçim süreçlerinde kadınların karşılaştıkları engellemelere bir örnek olarak aday sıralamalarında kadınların aşağıya sıralara konumlandırılmak istenildiğini, üst sıralardaki kadınların yerini ise çeşitli zorlamalarla erkek adayların almaya çalıştığını belirtmiştir.

Kadınlar siyasi alan içerisinde sosyal etkinlikler düzenleyerek, sosyal sorumluluk bilincini benimseyerek sivil toplum örgütleri ile birlikte çeşitli anlaşmalar ile eş zamanlı olarak hareket etmektedirler. Kadınlar sahadaki bu çalışmaları ile erkeklerin iktidarda kalmasını sağlayan alt yapıları hazırlamaktadırlar. Kadınlar iktidar sahibi olan erkeklerin yapı taşlarını kendileri örerken, erkekler de bu taş üstüne kendi iktidar yapısını kurmuştur.

Özetle siyasetin örgütsel yapısında kadınlar iktidara giden yapıları kendileri oluştursa da kadının varlığı burada edilgen bir konumdadır. Kadınlar çoğu zaman tanıdıkların ve partinin yararına çalışmakla beraber, parti içi ve genel seçimlerde birbirlerini desteklemedikleri görülmektedir. Kadınların erkekler için çalışmaları normalleştirilerek benimsetilmektedir.

Kadınlara yüklenen ev içi hizmet ve çocuk bakımı gibi işler eşler arası ortak bölüşerek yapılırsa zaman içinde adil bir rekabet ortamı oluşmaya başlanacaktır. Kadınların da siyaset içerisinde temsiline sağlanması adına siyaset icra edilen mekân algısı değiştirilmelidir. Türkiye Cumhuriyeti'nde olduğu gibi Kuzey Kıbrıs

Türk Cumhuriyeti’nde de siyaset yapılan mekânlar kıraathaneler ve meyhaneler olarak seçilmektedir. Çoğu kez politikaya giren ve girmek isteyen kadınlar mekân engeli ile karşı karşıya kalmaktadır. Siyasetin erkek işi olarak lanse edilerek kadının kendi yapısının romantikleştirilerek “narin ve nazik” sıfatına indirilmesi kadınların siyaset mecrasında var olabilmesi için erilleşmeyi tercih etmelerine neden olmaktadır. Zamanla siyaset alanında kazanımları olan kadınlar bir süre sonra kendi özünden koparak, gerek görünüş gerekse hal ve tavır olarak eril bir kimlik benimseme yoluna gitmişlerdir. Bu alanda eril tahakkümün kadınların kimlikssel varoluşlarını da tayin ettiği görülmektedir. Eril düzen tarafından oluşturulan siyasette güçlü kadın algısı kadınların kendi kimliklerinden koparılarak maskülen bir tarzı benimsemesine neden olmuştur.

Çeşitli söylemlerle kadını romantikleştiren eril düzen siyaset de kadını siyasetin bir parçası olarak görmekten uzak durarak söylemleri ile kadını politikleştirme yoluna gitmiştir.

Kıbrıs çözümü sürecinde ise kadın politika konusu olarak ele alınmıştır. Sağ kesim “anneler artık ağlamasın” söylemi ile gündeme gelirken, sol kesimse ise “çocuklarınız için daha iyi bir gelecek” fikrini savunmuştur (Aliefendioğlu, 2008). Zaman zaman partilerin seçimlerde aday gösterdikleri kadınların çokluğu ile övünerek kadının siyasetteki varlığını bir politika konusu yapmaktadır. Çünkü önemli olan ne kadar kadının aday olduğu değil, adayların ne kadar desteklendiği konusudur.

KKTC’ de ilk kadın başbakan atamayla geçici bir süreliğine 13 Haziran 2013’te Cumhuriyetçi Türk Partisi’nden Dr. Sibel Siber olmuştur. Dr. Sibel Siber’den sonraki dönemlerde herhangi bir kadın başbakan olmamıştır. KKTC’de ilk kadın bakan, cumhuriyetin kuruluşundan 11 yıl sonra 1 Ocak 1994’ de Ekonomi ve Maliye Bakanı olarak Demokrat Parti’den Onur Borman olmuştur.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde bakanlık yapmış kadınlar aşağıdaki gibidir;

1. Ayşe Dönmezler: Ekonomi ve Turizm Bakanı (13 Ocak- 9 Ağustos 2004) Demokrat Parti
2. Resmiye Eroğlu Canaltay: Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanı (20 Şubat 2021 – 21 Şubat 2022) Ulusal Birlik Partisi

3. Onur Borman: Ekonomi ve Maliye Bakanı (1 Ocak 1994 – 18 Ocak 1995) / Çalışma ve İskân Bakanı (26 Mayıs – 30 Aralık 1998) Demokrat Parti
4. Gülsün Yücel: İçişleri Bakanı (13 Haziran - 30 Ağustos 2013) Cumhuriyetçi Türk Partisi
5. Ayşegül Baybars: İçişleri Bakanı (2 Şubat 2018 - 9 Aralık 2020) Halkın Partisi
6. Emine Çolak: Dışişleri Bakanı (Temmuz 2015 - Nisan 2016) Cumhuriyetçi Türk Partisi
7. Canan Öztoprak: Milli Eğitim Bakanı (26 Nisan 2005 - 5 Mayıs 2009) Cumhuriyetçi Türk Partisi
8. Gülsen Bozkurt: Sağlık Bakanı (30 Aralık 1998 - Haziran 2001) Toplumcu Kurtuluş Partisi
9. Filiz Besim: Sağlık Bakanı (2 Şubat 2018 - 22 Mayıs 2019) Cumhuriyetçi Türk Partisi
10. İzlem Gürçağ Altuğra: Sağlık Bakanı (12 Mayıs 2022 - 11 Ağustos 2023) Ulusal Birlik Partisi
11. Şerife Ünverdi: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı (6 Nisan 2011 – 13 Haziran 2013) Ulusal Birlik Partisi

Cumhuriyet Meclisi'nin ilk dönemleri Demokrat Parti, kadın bakan ve milletvekilleri çıkarmış olsa da 2005 sonrası temsil edilen hiç kadın politikacısı olmamıştır. Öte yandan Ulusal Birlik Partisi'nden 3 kadın bakanlık yapmıştır. Cumhuriyetçi Türk Partisi'nden yine 3 kadın bakanlık görevinde bulunmuştur. Halkın Partisi ve Toplumcu Kurtuluş Partisi'nden birer kadın bakanlık vazifesine gelmiştir.

KKTC'nin kuruluşundan Cumhuriyet Meclisi'nin 10. Dönemine olan sürede kadın milletvekili çıkaran partiler aşağıdaki gibidir;

- Ulusal Birlik Partisi: Toplam 15 kadın milletvekili (1990 - Halen)
- Demokrat Parti: Toplam 5 kadın milletvekili (1993, 1998, 2003, 2005)
- Toplumcu Kurtuluş Partisi: Toplam 2 kadın milletvekili (1993, 1998)
- Cumhuriyetçi Türk Partisi: Toplam 17 kadın milletvekili (1998 - Halen)
- Halkın Partisi: Toplam 5 kadın milletvekili (2018 - 2022 iki kadın milletvekili partiden ihraç olmuştur)

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti meclisinde 1990 senesinde %4'lük bir kadın temsiliyeti yer almaktaydı. İlk kadın milletvekilleri 1990 senesinde Ulusal Birlik Partisi'nden Dr. Ruhsan Tuğyan ve Dr. Gülin Sayiner'olmuştur. UBP'nin arkasından 3.Dönem milletvekilliğinde ise DP ve TKP eklenerek 3 farklı partiden kadın milletvekilleri meclise girmiştir. KKTC Cumhuriyet Meclisi'nin 3. Döneminde 12 Aralık 1993 tarihinde, DP'den Onur Borman, TKP' den Gülsen Bozkurt, UBP' den Dr. Ruhsan Tuğyan seçilmiştir. 2018 senesine kadar Cumhuriyet Meclisi'ndeki kadın sayısı 4'ü geçmezken, 2018 yılında %30'luk cinsiyet kotasının da katkısıyla 9 kadına yükselmiştir. Demokrat Parti'nin 3, 4, 5, 6. Dönemlerinden sonra kadın milletvekili olmamıştır. Toplumcu Kurtuluş Partisi ise 3 ve 4. Dönemlerden sonra kadın milletvekili çıkaramamıştır. KKTC Cumhuriyet Meclisi'nde 10. Döneme kadar toplam 22 farklı kadın milletvekili yer almıştır (KKTC Yüksek Seçim Kurulu, 2025).

2. Siyasi Katılım

Siyasal katılımın dinamiklerini incelemek için önce siyasi katılımın ne olduğunu ve neler kapsadığını anlamak gereklidir. Siyasal katılım bireylerin davranışları ve tercihleriyle yapmış oldukları hareketleri yani politika üzerindeki hareketlerini kapsamaktadır (Aktan, 2017). Vatandaşların siyasi parti tercihlerinde yakın oldukları ideolojinin etkisi oldukça büyüktür. Vatandaş genellikle içinde bulunacağı partinin kendi ideolojisine uymasını bir kıstas olarak almaktadır, oy verirken de bu kriteri göz önünde bulundurmaktadır. Üniversite öğrencileri arasında yapılan bir çalışmada partilerin siyasi ideolojilerinin tercih edilmesi konusunda etkisi olduğu gözlemlenmiştir (Özkılıçcı & Mamatoğlu, 2020).

Siyasi parti tercihine sosyo-ekonomik etkenlerde yön vermektedir. Seçmenlerin rasyonelleşmesinin bir sebebi olarak ekonomik buhran gibi durumlar görülmektedir (Bayburt, 2021). Genellikle seçmenler geçmişten gelen oy verme alışkanlıkları ile hareket etmektedir. Yapılan bir araştırmada katılımcılar siyasi parti tercihlerini, seçimden çok önce belirlediklerini ifade etmiştir (Eroğlu & Bayraktar, 2010).

Erkekler siyasete kendilerinin sahip olduklarını düşünmektedirler, bu düşünce siyasi alanda hâkimiyetin kendilerine ait olduğu fikrini benimsetmektedir. Kadınlar ise siyaseti çoğu zaman erkeklerin bir arada yürüttüğü eril bir alan olarak algılamaktadır. Siyasi partilerde görev alma noktasında bu bakış açısı aktiflik durumunu da

etkilemektedir. Erkekler siyaseti kendi alanları olarak o kadar benimsemişlerdir ki siyaseti kendi aralarında devam ettirmektedirler.

Siyaset ve sermaye daima ilişki içerisinde olmuştur. Siyasetin etkileşim kurduğu sermaye biçimleri sosyal ve maddi sermaye olarak ikiye ayrılmaktadır. Bu sermaye biçimlerinden politikacılar ve siyasi partiler fayda sağlamaktadırlar. Sermayenin önemi politikaya atılan bir kişi için yadsınamazdır. Kimi zaman politikadaki bir kişi için maddi yetersizlik dezavantaj olarak görülse de sosyal sermayenin kuvvetli olması durumu tersine çevirebilir. Maddi sermaye ise seçim zamanı gerekli aday ve parti tanıtımlarının yapılabilmesi, bu sayede daha geniş kitlelere ulaşabilmesi hususunda avantaj sağlar. Sermaye kavramı sadece maddi boyut olarak bakılmaktan çıkarak, toplumsal bakımdan sosyal sermaye şekli ile siyasette yer almaktadır (Turgut, 2022).

Demokrasinin bir tecellisi olarak halkın siyasete katılımı çok önemlidir. Demokratik ülkelerde siyasi katılım, karar verme mekanizmalarındaki kişilerin tayinini sağlar. Bir ülkede demokrasi ne kadar iyi işlerse o demokrasinin yansımasının inancı olarak halk seçim süreçlerinde sandıkta iradesini göstermekten ve demokratik hakkını kullanmaktan çekinmez.

Demokrasiye inancın zedelenmesi durumunda ise halk siyasi katılımından uzak durmayı tercih edebilmektedir. Günümüzde de demokrasiyi benimseyen ülkeler değişik yollarla demokrasilerinin kapasitesini arttırmaya çalışmaktadırlar. Bu yollardan en yaygını siyasi katılım süreçlerine işlerlik kazandırmak ve siyasi katılımın yollarını çoğaltmaktan geçmektedir (İzmir, 2020, s. 279).

Adil bir siyasetin vuku bulması demokrasinin işlemesiyle kendi belli etmektedir. 18 yaşına gelmiş her birey seçme ve seçilme hakkına sahiptir. Demokrasinin temelleri ise farklı kesimlerden toplulukların bir araya gelerek seçime gitmesiyle sağlanmaktadır. Seçmen seçim vasıtasıyla kendi temsilcisini tayin etme hakkına sahiptir. Demokrasinin güçlü olduğu demokratik ülkelerde siyasi katılımın fazla olması ve farklı kesimlerinde temsilinin olması dikkat çekmektedir. Bazı seçmenlerin kasıtlı olarak sandığa gitmeyerek apolitik bir duruş göstermeleri de yine dolaylı olarak bir siyasi katılımı da beraberinde getirmektedir. Konvansiyonel olmayan siyasi katılımı

Erdoğan, siyasetin standart kalıplarının dışında grev, boykot, işgal ve protesto gibi geleneksel siyaset anlayışının dışında olarak tanımlamıştır (Erdoğan, 2003).

Siyasal katılımı çeşitliliğin sağlanması toplumsal cinsiyet eşitliğinin dengelenmesi açısından önem arz etmektedir. Aynı zamanda farklı milletlerden kişilerin vatandaş olduğu ülkenin siyasetine katılımının sağlanması varlıklarını belli etmeleri için önem arz etmektedir. Farklı millet ve cinsiyetlerin siyasette temsil edilmesi demokrasinin dengelenmesi açısından oldukça önemlidir. Aktif siyasette azınlıkların temsili oldukça önemlidir, azınlıklar siyaset içerisinde temsil edilmesi ülkeye içerisindeki varlıklarını benimsetebilmek için önem arz etmektedir. Azınlıkların ve iktidar içerisinde bulunmayan diğer cinsiyetlerin siyasi katılımı pasif olarak sadece oy kullanma olarak görmesinin önüne geçmek gereklidir. Fakat azınlıklar çeşitli zorluklarla karşılaştıkları için kendilerini sosyal ve siyasi hayatta açık bir şekilde göstermekten çekinebilmektedir. LGBTİ bireyler ve azınlık topluluklar siyasete katılırken kendilerini belirli bir kümeye ait hisseden kişilerle bir birlik sağlamaktadırlar (Özkılıçcı & Uzun, 2022). Geleneksel ve geleneksel olmayan siyasi katılma yöntemleri gibi aynı zamanda teknolojinin ilerlemesiyle demokrasi ve demokrasi arayışı elektronik mecralara da sıçramıştır. Bireyler yaş gözetmeksizin sosyal medya platformlarında veya kampanya sitelerinde çeşitli şekillerde siyasete dâhil olabilmektedirler. Burada kitle iletişim araçları da demokrasiyi sağlayan bir parametre olmaktadır. Enformasyon yani bilgi teknolojileri siyasi katılım için önem arz etmekle beraber, siyasetin kitlelere ulaşmasını sağlayarak etkileşim sağlamaktadır. Dolayısıyla kitle iletişim araçlarının siyaset üzerinde şekil verme gücü bulunmaktadır (Hülür, 2006).

2.1 Siyasi Katılım ve Toplumsal Cinsiyet

Toplumsal cinsiyet rolleri siyasi katılımı etkileyen faktörlerdendir. Toplumsal cinsiyet rolleri ve siyasi katılım arasında bir korelasyon vardır, dolayısıyla siyasi katılımın şeklini ve derecesini etkilemektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında siyasi katılım her iki cinsin farklı kulvarlarda mücadele etmesini doğurmaktadır. Toplumsal cinsiyet rolleri siyasete katılma konusunda bir eşitsizliği, siyasette fırsat eşitsizliğini beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda toplumsal cinsiyet eşitsizliği siyasete erişimi kadınlar için zorlaşmaktadır. Kadınlar ve erkekler arasında, siyasi

davranış bağlamındaki farklılıklar ve eşitsizlikler genel olarak, sosyo-ekonomik faktörler, geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine olan bağlılık ve sosyalizasyon ile açıklanmaya çalışılmaktadır.

Ataerkil toplumlarda kadınların, erkeklere oranla, sosyo-ekonomik kaynaklara ulaşmaları daha zor olduğundan dolayı bu durum, onların siyasi katılım ve davranışlarını sınırlandırmaktadır. Bununla birlikte, kadınların ve erkeklerin çocukluk dönemlerindeki sosyalizasyon süreçleri, kadınların aleyhine olan bir farklılık sergilemektedir (Ertan, 2011, s. 110,111).

Toplumsal cinsiyet kalıpları çocukluktan itibaren öğrenildiği için bu kalıpları kırılması zaman gerektiren bir durumdur. Çünkü cinsiyet fark etmeksizin bireyler bu rolleri doğru olarak kanıksamışlardır. Ataerkil toplumlarda toplumsal cinsiyet rolleri kadını ev içine ve özel alana hapsetmektedir. Dolayısıyla kadın bu rollerin getirisinden arta kalan zamanda sosyal hayatına ve siyasete katılım sağlamaktadır. Çünkü cinsiyet rolleri nedeniyle kadınlar birçok işe birden kanalize olmak zorunda kalmaktadırlar, özellikle ataerkil yapıdaki ülkelerde bu oran gözle görülür bir şekilde fark edilmektedir. Ev içi ücretsiz hizmet, çocuk bakımı, yaşlı ve hasta bakımı gibi pek çok durum kadının omuzlarına bir zorunlu sorumluluk gibi yüklenmektedir. Dolayısıyla iş hayatında çalışan ve evde bu sorumlulukları tek başına mücadele eden bir kadın çoğu zaman istese bile siyasete zaman bulamamaktadır. Öte yandan erkeğe biçilen rol ise sadece çalışıp, ailesini koruyup muhafaza etmesidir. Böyle bir adaletsiz dağılımda kadın ve erkeğin aynı şartlar altında siyasal katılım gerçekleştirebileceklerini düşünmek haksızlık olacaktır. Toplumsal cinsiyet rolleri bu süreçte kadının üzerine katı bir sorumluluk bindirerek siyasete katılımını zorlaştırmaktadır. Toplumsal cinsiyet rolleri ataerkil iktidar dinamiklerinden dolayı kadının siyasi katılımını zorlaştırırken, cinsiyeti beyana bağlı olan kişileri ise bu alanda dışlamaktadır. Bu bağlamda siyasi katılımı toplumsal cinsiyet rollerinin her iki cins için etki ettiğini söyleyebilirken, beyana bağlı cinsiyet katılımını hiç kapsamadığını belirletebiliriz. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin önüne geçilmesi ile ilgili adımlar atılmasıyla sosyal ve siyasi alanda katılımı ikinci planda kalan cinslerinde bu alana dâhil olmasının yolu doğal olarak açılacaktır. Kısaca toplumsal cinsiyet rolleri ile siyasal katılım arasında bir korelasyon, ilişki söz konusudur.

2.2 Siyasi Katılım ve Kadın

Kadınların siyasal katılımları Türkiye Cumhuriyeti'nde ilk olarak 1930'larda yürürlüğe girmiştir. Seçme ve seçilme hakkı siyasal katılımı arttırması gereken bir uygulama olsa da ataerkil yapının getirdiği birçok problem geçmişten bugüne süre gelmiştir. Türk kadını siyasal katılım için diğer ülkelerdeki gibi ağır bedeller ödememiştir. Bunun neticesi olaraksa kendi haklarına sıkı sıkıya sahip çıkamamıştır. Ataerkil düzenin getirdiği tahakküm kurma yani aile reisliği gibi hâkimiyet kurucu uygulamalar kadınları kapsayan bir yapı içerisindedir. Dolayısıyla kadın oy verirken de, aday olurken de genellikle kendi tercihini bir başka erkeğin yönlendirmesiyle belirlenmesine çoğunlukla doğrudan ya da dolaylı olarak izin vermektedir (Fındık, 2020). Bu yüzden burada belirleyici unsurun sadece kadının kendisi olduğundan bahsetmek olası değildir. Kadınların siyasete katılım oranları toplumsal cinsiyet rollerinin getirdiği sorumluluklar dolayısıyla farklılık göstermektedir. Başka bir deyişle, kadınlar için daha yüksek bir sosyoekonomik bir konum elde etmek erkeklere kıyasla daha zordur.

Bu noktada, kadınların siyasi katılım faaliyetlerine erkeklere kıyasla daha düşük eğilim göstermelerinde, toplumsal iş bölümü sebebiyle merkez bir konumda bulunmalarının zorluğunun olduğu iddia edilebilmektedir (Özkılıççı & Uzun, 2022, s.15).

Farklı şekillerde siyasal katılıma kazandırılan kadınlarında siyaseti ne kadar aktif ve verimli yapabildikleri yine ev içi ücretsiz hizmet gibi toplumsal cinsiyet rollerinden dolayı tartışmalıdır. Çünkü kadın, erkeğin aksine zamanından arta kalan vakitle siyasetle uğraşmak zorunda kalmaktadır. Dolayısıyla siyasette aktif katılım yapmak için ekstra bir efor sergilemesi gerekmektedir. Bir şekilde siyasete katılmaları durumlarında ise kendilerini erkek egemen siyasette var edebilmek ve benimsetebilmek için eril tutumlar sergilemeyi seçmektedirler. Siyasetin dilinin sert olduğu ve erkek işi olduğu görüşünden dolayı aktif siyasetin içindeki kadınlar kendilerine erkeksi bir imaj çizerek kadınlığını geriye atarak bu alanda kendini var etmeyi seçiyor. Dolayısıyla aktif siyasi katılımında kadınların erilleşmeyi benimsemesi var olmak adına kadınlıklarını geri plana atmalarını da beraberinde getirmektedir. Erkek egemen bir siyasette kadın temsili de yine eril bir şekilde gerçekleşiyor. Aktif

siyasette ataerkil iktidar süreçleri kadınları bir şekilde erilleştirmektedir. Kadınların siyasi katılımının önemi kadar aktif siyasete neden ve nasıl katıldıkları da önemli ve irdelenmesi gereken bir konudur. Siyaset alanında aktif katılan kadınların bu yolu kendilerinin mi seçtiği yoksa bir itici güçle içine mi çekildiklerinin aydınlanması siyasi davranış pratiklerini anlamak açısından önemlidir. Siyasetin içerisinden yoğurularak üst mevkilere gelen kadınların başarı ve başarısızlığı siyaset içerisindeki fırsat eşitliğini ya da eşitsizliğini göstermektedir. Bir diğer mesele ise kadınların siyaset içerisinde yükselmesine etki eden bir değer olan finansal özgürlük ve sermaye ilişkisidir. Finansal özgürlüğü bulunan her kadının siyasi alanda yükselip yükselmediği soru işareti doğururken, sermaye sahibi kadınların bu alanda önünün daha çok açıldığı gözlemlenmektedir. Bu alanda kadının önüne bir diğer engel olansa ekonomik kaygılardır. Örneğin Fatma Girik'in 1989 yerel seçimlerinde Şişli Belediye Başkanı seçilmesi Girik' in sosyal sermayesini sayesinde olduğu söylenilebilir. Girik'in oyunculuk vasıtasıyla edindiği bir sosyal sermaye mevcuttur, bu sermaye belediye seçimlerinde kendisine katkı sağlanmıştır (Turgut, 2022).

Siyasi partiler çoğu zaman kadın adayların seçim süreçlerinde parti kaynaklarından yararlanmaları konusunda kısıtlayıcı olduğu ancak bu alanda yükselmek isteyen kadınların kendi maddi gücünü, sermayesini elinde bulundurması gerekmektedir (Pınarcıoğlu, 2017). Kadınların gerekli maddi gücü elinde bulunduramaması halinde daha ilk yarışta eril egemen siyaset tarafından ekarte edilmektedirler.

Öte yandan siyaset kurumu içerisinde kadınlar dayanışmaya giderek temsiliyet arttırmak yerine birbirlerini rakip olarak görerek işbirliğine yanaşmamaktadır (Gençkaya, 2011). Siyasetin içinde mevcudiyetini sürdürmek için çaba sarf eden kadın zamanla erilleşerek, kadın kimliğinden uzaklaşma yoluna girmektedir. Yani bu alanda kadın siyaseti kendi varlığı ile sürdürmek yerine bir başkasının varlığını benimseme ve sürdürme yoluna gitmektedir. Bu sebeple siyaset içerisinde aktif politika yapan kadınların söylem ve görünüşleriyle erkeksi bir tarz benimsedikleri görülmektedir.

Kadınların aktif siyasete erkeklere oranla daha az katılmalarına bir diğer sebebiyet ise siyaset yapılan alanların eril mekânlar olarak tercih edilmesidir. Eril mekânların seçilmesi kadınların siyaset içerisinde halka rahat ulaşabilmesini zorlaştırmaktadır. Burada eril mekânlardan kast edilen siyaset alanlarının kiraathaneler ve meyhaneler gibi yerlerden oluşmasıdır. Çoğu kadınlar meyhanelerde yapılacak olan toplantıların

saatlerinin geç olması sorununa yakalanmaktadır. Toplumsal cinsiyet pratikleri sebebiyle çoğu kadın geç saatlerde olan toplantılara istese de katılamamaktadır.

Balin, kadının siyasi katılımının önüne geçen engelleri üç kategoriye ayırmıştır. Bunlar bireysel nedenler, toplumsal nedenler, kurumsal ve örgütsel nedenler şeklinde kategorize edilmiştir. Bireysel nedenlere toplumsal cinsiyet rollerini getirdiği sorumluluk bilincini içselleştirmesi etki etmektedir. Toplumsal nedenlere ise erkeğin yönetici – lider, kadınınsa duygusal – naif olduğu şeklindeki görüşlerin benimsenmesi yatmaktadır. Kurumsal ve örgütsel nedenlerde ise çalışılan yapının eril bir örgü içinde olması kadının yükselmesini kısıtlamakta ya da engel olmaktadır (Balin, 2019).

3. Kadın Kolları

Kadın kolları geçmişte kadın haklarını aramak ve kadının temsilini arttırmak niyeti ile kurulmuş olsa da, bugün coğrafyamızda geldiği noktada ataerkil iktidar düzeninin siyasi destekçisi konumdadır. Kadınlar örgütlü bir siyasetin sonucu olarak kadın kolları bünyesinde sahada parti politikalarını yayma görevini üstlenmektedirler. Kadın kolları siyasi partilerin alt kademe faaliyetlerinde yer almaktadırlar. Kadın kollarının amaçları arasında partiye kadın desteği sağlama, kadınları üst kademelerin için yetiştirme, parti politikalarını benimseme ve kadınlar arasında köprü kurma görevi yer almaktadır (Demir, 2015).

Fakat görülmektedir ki her ne kadar kadın kollarının görevleri arasında üst makamlar için eğitime misyonu varsa da, buralardan üst mevkilere çıkan kadın sayısı çok az olmuştur. Kadın kolları partisine politikacı kadın yetiştirmekten öte erkek politikacıları ve adayları desteklemeye odaklıdır. Kadınlar çoğu zaman yakınlarını ya da parti adayı erkekleri tanıtmak ve desteklemek amacıyla bu örgütlü yapıya dâhil olmaktadır. Kadın kollarına politika yapmak için dâhil olan kadınlar varsa da yapısı gereği üst kademelere zor çıkmaktadırlar. Kadın kolları siyasi partiler için sahada çalışan müritler gibi görülerek, siyasi alanda politika üretme konusunda ciddiye alınmamaktadırlar. Bu örgütlü yapı içerisinde kadınlar politika yapmaktan daha çok çay partileri ve aday tanıtımları ile ilgilenmektedir. Erkekler parti lokallerinde politika yaparken, kadın kolları ise parti için sahada çalışarak partiye oy getirme görevinde bulunurlar. Kadınlar kimi zaman düzenledikleri çay partileri ile

kendi yakınlarını ya da partinin adaylarını tanıtmaya görevini üstlenmişlerdir. Bu bakımdan kadın kolları adaylar ve partiler için iktidara çıkan basamaklar olarak kullanılmaktadır.

Türkiye’de siyasi parti tarafından temsilci olarak atanan veya seçilen kadın politikacılar genellikle parti içi kadın kollarında yöneticilik yapmamış, parti üyeleri ve örgütleri tarafından tanınmayan isimlerdir. Diğer yandan, siyasal partilerin alt kademe faaliyetlerine kadın katılımı sayıca yüksek olmasına rağmen, genellikle apolitik bir şekilde görünmez bir rol üstlenmektedirler (Erzen, 2019, s.27).

Kadın kollarının örgütlü yapısı içerisinde üst kademelere az sayıda kadının çıkabilmesi de kadınlarının birbirlerini desteklemeyerek, genellikle erkeklerin lehine çalıştıklarını göstermektedir. Özünde kadının siyasette ve toplumdaki temsilini savunmak için oluşturulan kadın kolları zaman içinde erkek egemenlerin destekçisi haline dönüşmüştür. Siyaset içerisinde yükselmelerde kadın kollarının başarılı olamaması kadının siyasette yükselmesi için eril bir kimliği benimsemesine sebep olmakla beraber genellikle üst kademe yönetici olmak için maddi bir gücünde arandığı görülmektedir. Dolayısıyla siyaset alanında oluşan eşitsizlik sadece kadın ve erkek arasında kalmayarak sermaye sahipliği de işin içine eklenmektedir. Cinsiyet eşitsizliğinin yarattığı sorunlar bir yandan maddi eşitsizlik sahada alt kademede çalışan kadın kollarının emeğini sömürülmesine olanak sağlamaktadır.

BÖLÜM III

Yöntem ve Araştırma

3.1. Veri Toplama

KKTC’de kadınların siyasetteki temsiliyetini etkileyen faktörlerin incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırma nitel bir çalışma olup, tematik analizi kullanmaktadır. Çalışma feminist bir kavramsal çerçeveyi benimsemektedir. Feminist yöntem kadın deneyimlerini sosyolojiyi içine alarak irdelemektedir, kadın deneyimlerine dair yaklaşımlar benimsemektedir (Güçlü, 2012).

Araştırmanın sınırlılığı ve ulaşabilir olması açısından faaliyette olan fakat mecliste temsil edilmeyen diğer partiler olan Yeni Kıbrıs Partisi, Birleşik Kıbrıs Partisi, Milliyetçi Demokrasi Partisi, Kıbrıs Sosyalist Partisi, Demokrasi ve Adalet Partisi’ne yer verilmemiştir. Araştırma bu çerçevede, 2022 genel seçimlerine giren 7 siyasal parti olan Ulusal Birlik Partisi, Cumhuriyetçi Türk Partisi, Demokrat Parti, Halkın Partisi, Toplumcu Demokrasi Partisi, Bağımsızlık Yolu ve Yeniden Doğuş Partisi ile sınırlandırılmıştır. Her partinin farklı düzeylerinden 3 kadınla yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılması planlanmıştır. Ancak Toplumcu Demokrasi Partisi ve Toplumcu Kurtuluş Partisi Yeni Güçler seçim sonrası birleştiği için tek parti “TDP” olarak ele alınmıştır. Ayrıca bağımsız 2 kadın milletvekili ile de görüşülmüştür. Araştırmanın örneklemini, kadın parti yöneticileri, kadın milletvekilleri, kadın kolları üyeleri ve diğer kadın parti üyeleri oluşturmaktadır. Farklı partilerden toplamda 21 kadın siyasetçi ile görüşülmüştür. Bağımsızlık Yolu partisinden geri dönüş alınamadığı için 1 kişi ile görüşülmüştür.

Veri toplama süreci, Mayıs-Eylül 2024 tarihleri arasında yaklaşık 5 aylık bir zaman diliminde tamamlanmıştır. Bu süre zarfında, katılımcılarla farklı zamanlarda yüz yüze, telefonla ya da yazılı iletişim yöntemleriyle görüşmeler gerçekleştirilmiş ve gerekli veriler toplanmıştır. Görüşme detayları şu şekildedir; Demokrat Parti (DP): Katılımcı K1 ile Mayıs ayında, kalabalık bir ortamda ve parti üyelerinin de bulunduğu bir mekânda yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Katılımcı ses kaydı almama izin vermemiştir. Katılımcı K2 ile Haziran ayında, katılımcının evinde, parti üyelerinin de bulunduğu bir ortamda yüz yüze görüşme yapılmıştır. Katılımcı K3 ile Haziran ayında, katılımcının evinde yalnız bir şekilde yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir.

Toplumcu Demokrasi Partisi (TDP): Katılımcı K1 ile Ağustos ayında, katılımcıya ait kafede, partililerin olduğu toplu bir ortamda ancak yalnız bir şekilde yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Katılımcı K2 ile Ağustos ayında, partiliye ait kafede, partililerin olduğu toplu bir ortamda ancak yalnız bir şekilde yüz yüze görüşme yapılmıştır. Katılımcı K3 ile Temmuz ayında, TDP genel merkezinde yalnız bir şekilde yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir.

Ulusal Birlik Partisi (UBP): Katılımcı K1 ile Haziran ayında, mecliste yalnız bir şekilde yüz yüze görüşme yapılmıştır. Katılımcı K2 ile Eylül ayında, bir kafede yalnız bir şekilde yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Katılımcı K3 ile Eylül ayında, telefon yoluyla görüşme gerçekleştirilmiştir.

Cumhuriyetçi Türk Partisi (CTP): Katılımcı K1 ile Temmuz ayında, bir kafede yalnız bir şekilde yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Katılımcı K2 ile Eylül ayında, katılımcının evinde yalnız bir şekilde yüz yüze görüşme yapılmıştır. Katılımcı K3 ile Temmuz ayında, telefonla görüşme gerçekleştirilmiştir.

Yeniden Doğuş Partisi (YDP): Katılımcı K1 ile Mayıs ayında, katılımcının çalıştığı kurumda yalnız bir şekilde yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Katılımcı K2 ile Haziran ayında, e-posta yoluyla iletişim kurulmuştur. Katılımcı K3 ile Haziran ayında, bir kafede yalnız bir şekilde yüz yüze görüşme yapılmıştır.

Halkın Partisi (HP): Katılımcı K1 ile Haziran ayında, bir kafede yalnız bir şekilde yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Katılımcı K2 ile Haziran ayında, bir kafede yalnız bir şekilde yüz yüze görüşme yapılmıştır. Katılımcı K3 ile Temmuz ayında, katılımcının çalıştığı kurumda yalnız bir şekilde yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir.

Bağımsız Milletvekilleri: Katılımcı K1 ile Eylül ayında, bir kafede yalnız bir şekilde yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Katılımcı K2 ile Eylül ayında, bir kafede yalnız bir şekilde yüz yüze görüşme yapılmıştır.

Bağımsızlık Yolu (BY): Katılımcı K1 ile Eylül ayında, telefon yoluyla görüşme gerçekleştirilmiştir.

3.2. Tematik Analiz

Tematik analiz verileri işlevsel olarak anlatabilmek amacıyla ortak ve zıt noktalara analiz etmektedir. Tematik analiz veri tanıma, kodlar oluşturma, tema arama, temaları gözden geçirme, temaları isimlendirme ve rapor etme öğelerinden oluşmaktadır (Çarıkçı, ve diğerleri, 2024). Yapılan görüşmelerin transkriptleri, tematik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Verilerin kodlanması transkriptlerin detaylı bir şekilde okunarak kadınların en çok vurguladığı konular üzerinden oluşturulmuş, tümevarımsal bir analiz yapılmıştır. Akdemir ve Kılıç (2023), tümevarım yaklaşımının alan çalışmalarında edinilen deneyimlerden doğduğunu ve elde edilen bilgilerin esas alınarak değerlendirildiğini belirtmektedir. Analiz sırasında, en sık değinilen ve katılımcılar arasında en yaygın ortaklık gösteren noktalar temel alınmış; bu doğrultuda başlıklar belirlenmiş ve çalışmanın tematik yapısı şekillendirilmiştir. Bu kapsamda oluşturulan tema başlıkları “ Siyasete giriş şekilleri, Cinsiyet kotası, Kadın kolları, Kadın liderliğine dair görüşleri, Kadın kadının kurdu, Erkek olsalardı farklı konumda olurlar mıydı?, Siyasetin erilleşmesi, Eğitimin önemi” dir.

3.3. Siyasi Partilerin Kadın Temsiline Dair Yaklaşımları

KKTC’deki siyasi partiler, kadın temsiline ilişkin farklı perspektifler sergilemektedir. Ulusal Birlik Partisi, kadın temsiline tamamen reddetmemekle birlikte, parti programında aile yapısının korunmasına verilen önem doğrultusunda, kadınların temsiline geleneksel roller çerçevesinde ele alındığını göstermektedir. Buna karşın, Cumhuriyetçi Türk Partisi, parti programında kadın temsiline artırılmasına yönelik net söylemler yer vermektedir. Demokrat Parti ise, kadın temsiline doğal bir şekilde artması gerektiğini savunmakta; seçim süreçlerinde kadın adayların değerlendirilmesinde liyakat ilkesinin ön planda tutulmasını öne çıkarmaktadır. Halkın Partisi, kadınların karar alma mekanizmalarında daha etkin rol alması gerektiğine vurgu yaparken, Toplumcu Demokrasi Partisi’nin manifestosu, kadınların siyasi hayatta aktif ve görünür olmalarını temel bir hedef olarak benimsemektedir. Bu bağlamda, TDP (Toplumcu Demokrasi Partisi) gerektiğinde aday listelerinde toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlama yönünde uygulamaya yönelik adımlar atmaktadır. Bağımsızlık Yolu, parti söylemlerinde toplumsal cinsiyet

eşitliğine dikkat çekmekle birlikte, temel olarak mevcut düzenin yenilenmesi ve değiştirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Yeniden Doğuş Partisi ise, parti programında gençlerin ve kadınların siyasete aktif katılımlarını teşvik edecek taahhütlerde bulunarak, daha dinamik bir temsil anlayışını benimsemektedir.

3.3.1 Ulusal Birlik Partisi

Şekil 1. UBP Logo

Ulusal Birlik Partisi 11 Ekim 1975'te Kıbrıs Türk Federe Devleti Başkanı Rauf Denktaş'ın önderliğinde kurulmuştur. Kendisini internet sitesinde “Türk Mukavemet Teşkilatı'nın politik duruşu” olarak tanımlayan parti, merkez sağda yer almaktadır. Parti milliyetçilik ve Türkçülük değerleri ile hedeflerine varabileceğini savunmaktadır.

UBP'nin internet sitesinde partinin amaçları şu şekilde belirtilmiştir;

Üzerinde yaşadığı toprakları kendine yurt yapmak ve bu topraklar üzerinde özgürce ve insanca yaşamak amacıyla yıllarca mücadele eden mukavemetçi ve mücahit halkımızın özgür iradesini egemenliğin tek kaynağı ve gerçek sahibi olarak görmek; demokratik devlet yapısının oluşumunda ve biçimlendirilmesinde en etkili güç ve en son karar mercii olarak saymak ve saydırmak.

Toplumsal hak ve çıkarların; ulusal, manevi ve kültürel değerlerin sürekli savunucusu olmak ve onlara, her zaman inançla ve kararlılıkla sahip çıkmak (Ulusal Birlik Partisi, 2024).

Geçmişten dönemlerden 2024 yılına kadar genel başkanları sırasıyla şöyledir;

- Rauf Raif Denктаş (11 Ekim 1975 – 3 Temmuz 1976)
- Nejat Konuk (3 Temmuz 1976 – 2 Mart 1978)
- Osman Örek (18 Nisan 1978 – 7 Ocak 1979)
- Mustafa Çağatay (7 Ocak 1979 – 30 Kasım 1983)
- Derviş Eroğlu (18 Aralık 1983 – 11 Şubat 2006 / 29 Kasım 2008 – 23 Nisan 2010)
- Hüseyin Özgürgün (11 Şubat 2006 – 16 Aralık 2006 / 31 Ağustos 2013 – 31 Ekim 2018)
- Tahsin Ertuğruloğlu (16 Aralık 2006 – 29 Kasım 2008)
- İrsen Küçük (23 Nisan 2010 – 9 Mayıs 2010 / 9 Mayıs 2010 – 11 Haziran 2013)
- Ersin Tatar (31 Ekim 2018 – 23 Ekim 2020)
- Ersan Saner (23 Ekim 2020 – 20 Aralık 2020 / 20 Aralık 2020 – 31 Ekim 2021)
- Faiz Sucuoğlu (31 Ekim 2021 – 11 Eylül 2022)
- Ünal Üstel (11 Eylül 2022 – Halen)

Bünyesinde bu zamana kadar 12 genel başkan bulunduran UBP' nin içerisinde kadın başkan bulunmamaktadır. Partinin kadın kolları teşkilatlanması bulunmaktadır.

Partinin 2022 Genel Seçimlerinde aday gösterdiği kadın sayısı sırasıyla;

- Lefkoşa 5
- Gazimağusa 5
- Girne 4
- Güzelyurt 0
- İskele 1
- Lefke 0

olmak üzere toplam 15 kadın aday gösterilmiştir. Dolayısıyla bu sayı yüzde otuzluk cinsiyet kotasını tamamlamaktadır.

3.3.2 Cumhuriyetçi Türk Partisi

Şekil 2. CTP Logo

CTP tüzüğünde kendisini “parti politikalarında hümanizmi ana değer alan, ırkçılık ve militarizm karşıtı sosyalist bir parti” olarak tanımlamaktadır. CTP tüzüğüne göre, partinin değerleri arasında eşitlik, dayanışma, adalet, demokrasi, emeğe, insan hak ve özgürlüklerine saygı, çevreye duyarlılık, hukukun üstünlüğü ve demokrasi vardır (Cumhuriyetçi Türk Partisi, 2024). Bu bakımdan partinin barış yanlısı bir tutum sergilediği görülmektedir. Partinin politikaların temelinde Kıbrıs’ta federal çözüm vardır (Tunca & Avtürk, 2019).

Geçmişten dönemlerden 2024 yılına kadar genel başkanları sırasıyla şöyledir;

- Ahmet Mithat Berberoğlu (27 Aralık 1970 – 31 Ekim 1976)
- Özker Özgür (31 Ekim 1976 – 14 Ocak 1996)
- Mehmet Ali Talat (14 Ocak 1996 – 21 Mayıs 2005 / 14 Haziran 2015 – 13 Kasım 2016)
- Ferdi Sabit Soyer (21 Mayıs 2005 – 5 Haziran 2011)
- Özkan Yorgancıoğlu (5 Haziran 2011 – 14 Haziran 2015)

- Tufan Erhurman (13 Kasım 2016 – Halen)

Geçmişten günümüze kadar 6 genel başkan gören CTP’ de kadın başkan bulunmamaktadır. Partinin geleneksel yapıdan ayrışan, feminist bakış izleyen bir kadın örgütü vardır.

Partinin 2022 Genel Seçimlerinde aday gösterdiği kadın sayısı sırasıyla;

- Lefkoşa 6
- Gazimağusa 3
- Girne 4
- Güzelyurt 1
- İskele 1
- Lefke 0

olmak üzere toplam 15 kişi ile %30’luk cinsiyet kotasını tamamlamıştır.

3.3.3 Demokrat Parti

Şekil 3. DP Logo

1992 senesinde UBP içerisinde muhalif olan 9 kişi ile birlikte Hakkı Atun’un rehberliğinde kurulmuştur. Daha sonra bu hareket 9’lar hareketi olarak anılmıştır (Kaya, 2017). Demokrat Parti yapı olarak demokratik ve liberal bir politika izlemektedir. Demokrat Parti, Rauf Raif Denktaş’ın ilkelerini benimsemektedir. Bu

ilkeler Demokratikleşme, ekonomik vizyon, Kıbrıs çözümü ve Türkiye ile mali ilişkilerdir (Demokrat Parti, 2024).

Geçmişten dönemlerden 2024 yılına kadar genel başkanları sırasıyla şöyledir;

- Hakkı Atun (30 Temmuz 1992 – 16 Ağustos 1996)
- Serdar Denktaş (16 Ağustos 1996 – 2000 / Aralık 2002 – 9 Eylül 2019)
- Salih Coşar (2000 – Aralık 2002)
- Afet Özcafer (9 Eylül 2019 – 30 Kasım 2019)
- Fikri Ataoğlu (30 Kasım 2019 – Halen)

Demokrat Parti’de sadece bir kadın genel başkan olmuştur, fakat görevini 9 Eylül – 30 Kasım 2019 tarihleri arasında vekâleten yürütmüştür. Partinin kadın kolları örgütü de mevcuttur.

Partinin 2022 Genel Seçimlerinde aday gösterdiği kadın sayısı sırasıyla;

- Lefkoşa 5
- Gazimağusa 3
- Girne 3
- Güzelyurt 2
- İskele 2
- Lefke 0

olmak üzere 15 kişi ile %30’luk cinsiyet kotasını tamamlamıştır.

3.3.4 Halkın Partisi

Şekil 4. HP Logo

2012 senesinde yolsuzluk ve siyasette şeffaf politikayı destekleyen Toplanıyoruz Hareketi, 2016 yılında partileşme kararı alarak Halkın Partisi'ni (HP) kurmuştur. Kurucu ve Genel Başkanı Kudret Özersay 'dır. Parti ilk seçimi olan 2018 senesinde parti 9 milletvekili çıkararak hükümet ortağı olmuştur (Bayraktar, 2022). Halkın Partisi'nin internet sitesinde belirtildiği üzere partinin amacı; yeni bir siyaset anlayışıyla insan hakları, demokrasi, laiklik, sosyal adalet, şeffaflık, hesap verebilirlik, liyakat ve hukukun üstünlüğü temelinde halk iradesini esas alan iyi yönetim ilkesine dayalı bir sistem kurmak ve halkın hayat kalitesini arttırmaktır. Böylece bu parti halkın bağımlılığını azaltacak, öz güvenini yeniden tesis edecek ve gerek diğer devletler, gerekse diğer toplumlar nezdinde Kıbrıs Türk halkına saygınlık kazandıracaktır. Bu amaçları hayata geçirebilmek için her hâl ve şartta partizanlığa, yolsuzluğa, usulsüzlüğe, hukuksuzluğa, adaletsizliğe, eşitsizliğe, ayrımcılığa, ötekileştirmeye, israfa, keyfiliğe ve kötü yönetime neden olabilecek her türlü tutum ve davranışa karşı etkili bir mücadele verecektir (Halkın Partisi, 2024).

Geçmişten dönemlerden 2024 yılına kadar genel başkanları sırasıyla şöyledir;

- Kudret Özersay (8 Ocak 2016 – 11 Ocak 2020 / 26 Temmuz 2021 – Halen)
- Yenal Senin (11 Ocak 2020 – 26 Temmuz 2021)

Halkın Partisi'nde toplam iki genel başkan geçmişı olmuştur. Partide kadın kolları örgütlenmesi bulunmamaktadır. Kadın kolları yerine toplumsal cinsiyet eşitliği komitesi bulunmaktadır.

Partinin 2022 Genel Seçimlerinde aday gösterdiği kadın sayısı sırasıyla;

- Lefkoşa 6
- Gazimağusa 5
- Girne 5
- Güzelyurt 0
- İskele 2
- Lefke 1

olmak üzere toplam 19 kişidir. Halkın Partisi seçime %38'lik bir kadın aday oranı ile katılmıştır.

3.3.5 Toplumcu Demokrasi Partisi

Şekil 5. TDP Logo

Sol bir görüş izleyen TDP' nin amaçları arasında Kıbrıs çözümü vardır (Buruk & Atay, 2021). TDP'nin ilkeleri arasında Kıbrıs Türk halkının kendi kendini idare edebilmesi, federal çözüm arayışı vardır (Kaya, 2017).

Geçmişten dönemlerden 2024 yılına kadar genel başkanları sırasıyla şöyledir;

- Mehmet Çakıcı (3 Haziran 2007 – 17 Kasım 2013)
- Cemal Özyiğit (17 Kasım 2013 – 23 Ocak 2022)
- Mine Atlı (23 Ocak 2022 – 25 Şubat 2024)
- Zeki Çeler (25 Şubat 2024 – Halen)

Toplamda 4 genel başkan geçirmiş olan TDP' de 1 kadın genel başkan olmuştur. Olağanüstü kurultayla seçilen Mine Atlı görevini 2 yıl sürdürmüştür. Partide bir kadın kolları teşkilatı mevcut değildir, kadın kollarının ayrıştırıcı politikalar barındırdığını düşünmektedirler. Bu sebepten dolayı toplumsal cinsiyet eşitliği komiteleri mevcuttur.

Partinin 2022 Genel Seçimlerinde aday gösterdiği kadın sayısı sırasıyla;

- Lefkoşa 8
- Gazimağusa 3
- Girne 4
- Güzelyurt 0
- İskele 3
- Lefke 0

olmak üzere toplam 18 kişi ile seçime katılmıştır. TDP 2022 genel seçimlerinde %36'lık bir kadın aday oranıyla katılmıştır. Ayrıca TDP kadın katılımını sağlamak için parti içerisinde %30' luk cinsiyet kotası uygulamaktadır.

3.3.6 Bağımsızlık Yolu

Şekil 6. BY Logo

Bağımsızlık Yolu'nun programında partinin amacının, “ideolojik-politik çizgisini kitlelere taşımak ve politik iktidarı Kıbrıslı Türk halkının iradesine tabi kılarak; sosyalist, bağımsız, birleşik, halkları kardeş bir Kıbrıs'a ulaşmak” olduğu belirtilmektedir. Bu amaçlar doğrultusunda Bağımsızlık Yolu'nun yürüttüğü mücadele, parti programında ayrıntılı bir şekilde açıklandığı gibi; neo-liberalizm karşıtı, emekten yana, devrimci laiklik anlayışında, eko sosyalist feminist bir devrimci mücadeledir. Bağımsızlık Yolu yasal yolları reddetmeyen; fiili, meşru, militan bir direnişin kitlelerle birlikte yürütülmesi gerektiğini savunur (Bağımsızlık Yolu, 2024).

Bağımsızlık Yolu'nda genel başkanlık yapısı bulunmamaktadır, onun yerine en üst mevkide genel sekreter vardır. Bağımsızlık Yolu genel sekreterliğini Umut Ersoy yürütmektedir. Bağımsızlık Yolu da kadınları kadın kolları olarak kategori etmek yerine toplumsal cinsiyet eşitliği komitesini tercih etmiştir.

Partinin 2022 Genel Seçimlerinde aday gösterdiği kadın sayısı sırasıyla;

- Lefkoşa 5
- Gazimağusa 4
- Girne 2
- Güzelyurt 3

- İskele 2
- Lefke 1

olmak üzere toplam 17' kişidir. Bağımsızlık Yolu seçimlere %34' lük bir kadın aday oranıyla katılım sağlamıştır.

3.3.7 Yeniden Doğuş Partisi

Şekil 7. YDP Logo

YDP, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne göçmen olarak gelen kesimi hedef alan Yeni Doğuş Partisi'nin görüşlerini devam ettirmektedir. Ayrıca YDP'nin kurucuları arasında Demokrat Parti kökenli kişiler de mevcuttur. Parti 8 Ekim 2016 tarihinde "ezilenlerin sesi olma" düşüncesiyle yola çıktığını ifade etmektedir. YDP, anavatan Türkiye'ye bağlılığı ve Türkiye ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında bağımsız eşitler ilişkisini savunmaktadır. YDP'de kurulduğu günden itibaren hiç genel başkan değişikliği olmamıştır. Partide kadın kolları teşkilatlanması mevcuttur.

Partinin 2022 Genel Seçimlerinde aday gösterdiği kadın sayısı sırasıyla;

- Lefkoşa 5
- Gazimağusa 5

- Girne 6
- Güzelyurt 0
- İskele 1
- Lefke 1

olmak üzere toplam 18 kişidir. Yeniden Doğuş Partisi %36'lık bir kadın aday oranıyla seçimlere katılım sağlamıştır.

3.4 KKTC Cumhuriyet Meclisi'nde Kadınların Temsili

Partiler	Kadın Aday Oranları
UBP	%30
CTP	%30
DP	%30
HP	%38
TDP	%36
BY	%34
YDP	%36

Tablo 1. 2022 Genel Seçimlerinde Kadın Aday Oranları

KKTC'de 2022 genel seçimlerine en yüksek kadın aday katılımı ile giren %38 ile Halkın Partisi olmuştur. Arkasından %36'lık eşit oranlar ile TDP ve YDP partileri gelmektedir. Bağımsızlık Yolu ise %34'lık bir oranla seçime katılım sağlamıştır. UBP, CTP ve DP'nin 2022 milletvekilliği seçiminde %30'luk oranla sadece kotaya uydukları görülmektedir.

Sol ve sağ partiler arasında milletvekilliği ve bakanlık görevleri sayısında göz görülür bir oranda fark yoktur. Halkın Partisi merkezde yer alan bir parti olduğu için ve iki dönemdir mecliste olduğu için bu oranın dışında tutulmuştur. Çünkü 1990'dan itibaren kıyaslanan sağ ve sol partilerle 2018'de meclise katılan bir partiyi kıyaslamak doğru sonuç vermeyecektir. Cumhuriyet Meclisi'nin ilk döneminden 2022 10. Dönemine kadar olan süreçte siyasi partilerin kadın temsiliyeti şu şekildedir:. Ulusal Birlik Partisi Cumhuriyet Meclisi'nin 2. Dönemi ilk kadın milletvekillerini çıkarmış olsa da 2022 genel seçimlerinde %30 belirlenen cinsiyet kotasında kadın sayısı ile seçime katılım sağlamıştır. İlk kadın bakanı 2011 yılında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı olarak Şerife Ünverdi olmuştur. Partinin toplamda 3 kadın bakan

geçmiş olmuştur. Meclise girdiği yıldan itibaren çıkardığı kadın milletvekili sayısı 14'tür.

Cumhuriyetçi Türk Partisi ise meclise ilk kez 1998'te girmiştir. İlk kadın bakanı 2005 yılında Milli Eğitim Bakanı Canan Öztoprak olmuştur. Cumhuriyetçi Türk Partisi toplamda 17 kadın milletvekili çıkarmıştır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin ilk kadın bakanı 1994 senesinde Demokrat Parti'den Onur Borman olmuştur. Demokrat Parti ilk kadın bakanı olan parti olmasına rağmen 2005 yılı sonrası hiç kadın milletvekili çıkaramamıştır. Demokrat Parti toplamda 5 kadın milletvekili çıkarmıştır. Ayrıca partiye Afet Özcafer 9 Eylül 2019 – 30 Kasım 2019 tarihleri arasında yaklaşık 3 ay genel başkan olarak vekâlet etmiştir. Demokrat Parti Cumhuriyet Meclisi'nin ilk dönemlerinde kadın milletvekilleri ve kadınlara bakanlık sağlamasıyla kadını destekler bir pozisyonda olsa da bu tutumu daha sonra değiştirmiştir. Bu bakımdan 2005 sonra Demokrat Parti'nin ataerkil bir düzeni benimsediğini söylemek mümkündür.

Halkın Partisi meclise ilk kez 2018 yılında 3 kadın milletvekili ile katılmıştır, daha sonra 2022 seçimlerinde bu oran 2 kadına düşmüştür. Halkın Partisi toplamda 5 kadın milletvekili çıkarmıştır. Halkın Partisi'nin ilk kadın bakanı 2 Şubat 2018 - 9 Aralık 2020 tarihleri arasında İçişleri Bakanı Ayşegül Baybars olmuştur.

TDP'nin merkez yönetim kurulunda zorunlu olarak %30 cinsiyet kotası bulunmaktadır. TDP'nin ilk kadın genel başkanı 23 Ocak 2022 – 25 Şubat 2024 dönemleri arasında Mine Atlı olmuştur. TDP'nin bugüne kadar kadın milletvekili bulunmamaktadır. TDP ile 2022 yılında birleşen Toplumcu Kurtuluş Partisi (TKP) ise geçmişte iki kadın milletvekili ve bir kadın bakan çıkarmıştır. TKP'nin Sağlık Bakanı 30 Aralık 1998 - Haziran 2001 tarihleri arasında Gülsen Bozkurt olmuştur. Yeniden Doğuş Partisi ilk kez 2018 seçimlerinde meclise girmiştir, YDP' nin hiç kadın milletvekili bulunmamaktadır.

Sonuç itibari ile ilk kadın milletvekilleri 1990 senesinde Ulusal Birlik Partisi'nden Dr. Ruhsan Tuğyan ve Dr. Gülin Sayiner olmuştur. UBP'nin arkasından 2.Dönem milletvekilliğinde ise DP ve TKP eklenerek 3 farklı partiden kadın milletvekilleri meclise girmiştir. KKTC Cumhuriyet Meclisi 2. Döneminde 12 Aralık 1993 tarihinde, DP'den Onur Borman, TKP'den Gülsen Bozkurt, UBP'den Dr. Ruhsan

Tuğyan seçilmiştir. 2018 senesine kadar cumhuriyet meclisindeki kadın sayısı hiç 4'ü geçmezken, 2018 yılında %30'luk cinsiyet kotasının da katkısıyla 9 kadına yükselmiştir.

3.5 Katılımcıların Demografik Bilgileri

YAŞ	EĞİTİM	MEDENİ DURUM	MESLEK	ÜYELİK SÜRESİ	PARTİ İÇİ GÖREVİ	KADIN KOLLARI ÜYELİĞİ	AİLENİN PARTİ ÜYELİĞİ
62	Yüksek Lisans	Evli	İş insanı	49	Milletvekil i, PM üyesi	Hayır	Var
41	Lisans	Bekâr	İş İnsanı	20	Üye	Hayır	Var
50	Yüksek Lisans	Evli	Avukat	20	Milletvekil i, PM Üyesi	Hayır	Yok
46	Doktora	Bekâr	Sosyolog	24	Milletvekil i, MYK Üyesi ve Kadın Örgütü Başkanı	Evet	Yok
54	Lise	Evli	Özel Sektör	2	Üye	Hayır	Evet
69	Lisans	Evli	Emekli	40	Ocak Örgütleri, MYK	Hayır	Yok
44	Lisans	Evli	Anaokulu Öğretmeni	2	LAÇ Kadın Kolları Başkanı, LAÇ Bölge Sorumlusu	Evet	Yok
34	Üniversite Öğrencisi	Evli	Finans	3	PM Üyesi	Hayır	Yok

68	Lise	Dul	Ev Hanımı	32	Aktif Görev Almamakt a	Hayır	Var
54	Yüksek Lisans	Evli	Bilgi Sistemleri Danışmanı	7	İlçe Başkanı MYO ve PM Üyesi	Kadın Kolları Yok	Var
59	Lisans	Bekâr	Yazılım Mühendisi	7	MYO, PM, İlçe Yönetimi, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komitesi Başkanı	Kadın Kolları Yok	Yok
50	Doktora	Bekâr	Akademisyen	7	MYO, PM, İlçe Başkanı, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komitesi Üyesi	Kadın Kolları Yok	Yok
78	Lise	Evli	Emekli	8	Aktif görev almamakta	Kadın Kolları Yok	Var
44	Lisans	Evli	Mimar	10	Mağusa İlçe Başkanı, Örgütler	Kadın Kolları Yok	Var
24	Lisans	Bekâr	Avukat	4	TOCEK, Gençlik Örgütü, GMYK, PM	Kadın Kolları Yok	Yok

35	Lisans	Bekâr	Avukat	6	PM, Eğitim Komitesin de Eğitmen, Partinin Avukatı	Kadın Kolları Yok	Var
42	Lisans	Evli	Okul Müdür Muavini	Parti Üyesi Değil	Parti üyesi değil	Hayır	Yok
46	Doktora	Evli	Akademisyen	1	Genel Kadın Kolları Başkanı	Evet	Var
21	Üniversite Öğrencisi	Bekâr	Kurumda Çalışıyor	3	Gençlik Kolları	Hayır	Var
43	Yüksek Lisans	Evli	Avukat	Parti Üyesi Değil	Parti Üyesi Değil	Parti Üyesi Değil	Yok
47	Doktora	Evli	Moleküler Biyolog	Parti Üyesi Değil	Partisi Üyesi Değil	Parti Üyesi Değil Hayır	Yok

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Katılım Katılımcıların yaş ortalaması ele alındığında sadece iki katılımcının 30 yaş altı olduğu görülmektedir. 30 yaş üstü, 40 yaş altı 2 katılımcı bulunmaktadır. 40 ve 50 yaş Aralığında 7 kişi bulunmaktadır. 50 – 60 yaş Aralığında 8 kişi bulunmaktadır 60 yaş ve üstü ise 4 kişidir.

Eğitim durumları ele alındığında ise lise seviyesinde 3, üniversitede öğrencisi 2, lisans seviyesinde 9, yüksek lisans 5, doktora 4 kişi olarak saptanmıştır. Buradan

yola çıkararak katılımcıların büyük bir çoğunluğunun eğitimli kadınlar olduğu belli olmaktadır.

Katılımcıların medeni durumu evli 12, bekâr 6 ve dul 1 kişi olarak tespit edilmiştir.

Mesleki durum ele alındığında ise 7 kamu çalışanı, 11 özel sektör çalışanı, 2 emekli ve 1 ev hanımı bulunmaktadır.

Üyelik süreleri ele alındığında parti üyesi olmayan 3 kişi vardır.

0-10 yıl arası 12 kişidir

11-50 arası 6 kişidir

Parti içi görev dağılımı ele alındığında 2 kişinin sadece üye olarak bulunduğunu, 2 kişinin aktif görev almadığı, 2 kişinin gençlik kolu/gençlik örgütünde görev aldığı, 3 kişinin kadın kolu/ kadın örgütünde görev aldığı, 7 kişinin parti meclisi üyesi, 5 kişinin merkez yürütme kurulu/merkez yürütme organı üyesi olduğu, 3 kişinin toplumsal cinsiyet eşitliği komitesinde olduğu, 3 kişininse ilçe başkanlığı yaptığı görülmektedir.

Kadın kolları üyeliği ele alındığında 3 kişinin üye olduğu, 10 kişinin üye olmadığı görülmektedir. Öte yandan katılımcılardan 8'nin partisinde kadın kolları bulunmamaktadır. Partisinde kadın kolları bulunan katılımcıların siyaset için kadın kollarını/örgütlerini tercih etmedikleri görülmektedir. Katılımcı ailelerinin partiye üyeliği ele alındığında ise 13 kişinin üye olmadığı geriye kalan 8 kişinin üye olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaş ortalaması ele alındığında sadece iki katılımcının 30 yaş altı olduğu görülmektedir. 30 yaş üstü, 40 yaş altı 2 katılımcı bulunmaktadır. 40 ve 50 yaş Aralığında 7 kişi bulunmaktadır. 50 – 60 yaş Aralığında 8 kişi bulunmaktadır 60 yaş ve üstü ise 4 kişidir.

Eğitim durumları ele alındığında ise lise seviyesinde 3, üniversitede öğrencisi 2, lisans seviyesinde 9, yüksek lisans 5, doktora 4 kişi olarak saptanmıştır. Buradan yola çıkarak katılımcıların büyük bir çoğunluğunun eğitimli kadınlar olduğu belli olmaktadır.

Katılımcıların medeni durumu evli 12, bekâr 6 ve dul 1 kişi olarak tespit edilmiştir.

Mesleki durum ele alındığında ise 7 kamu çalışanı, 11 özel sektör çalışanı, 2 emekli ve 1 ev hanımı bulunmaktadır.

Üyelik süreleri ele alındığında parti üyesi olmayan 3 kişi vardır.

0-10 yıl arası 12 kişidir

11-50 arası 6 kişidir

3.6 Parti Meclislerinde Kadınların Temsili

Partilerin parti meclislerinde bulunan kadın üyelerin sayıları ve oransal ağırlıklarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Partinin İsmi	Kadın Parti Meclisi Üye Sayısı	Erkek Parti Meclisi Üye Sayısı	Parti Meclisi Toplam Üye Sayısı
CTP	33	42	75
TDP	22	40	62
HP	10	40	50
BY	5	20	25
UBP	10	60	70
DP	8	74	82
YDP	8	101	109

Tablo 3. Parti Meclisi Üyeleri ve Oranı

Partilerin parti meclisi kademesinde bulunan kadın üyelere bakıldığında, CTP toplam 75 parti meclisi üyesinin 33'ü kadın (%43,99), TDP toplam 62 parti meclisi üyesinin 22'si kadın (%35,48), HP toplam 50 parti meclisi üyesinin 10'u kadın (%20), BY toplam 25 parti meclisi üyesinin 5'i kadın (%20), UBP toplam 70 parti meclisi üyesinin 10'u kadın (%14), DP toplam 82 parti meclisi üyesinin 8'i kadın (%9,75) ve YDP toplam 109 parti meclisi üyesinin 8'i kadın (%7,40) olarak tespit edilmiştir. Oransal olarak incelendiğinde sol ve merkez partilerin cinsiyet eşitliğine daha yatkın olduğu sonucu çıkarılmaktadır. Sağ partilerde ise bu oranın düşüklüğü siyaseti ataerkil bir sistemle yürüttüklerinin bir göstergesidir.

BÖLÜM IV

Bulgular ve Analiz

Bu bölümde, elde edilen bulgular literatürde yer alan araştırmalar çerçevesinde tartışılmıştır. Yarı-yapılandırılmış mülakatlarla görüşülen 21 kadın siyasetçinin büyük çoğunluğu evli ve eğitimli kadınlardan oluşmaktadır. Katılımcıların parti hiyerarşisindeki yerleri ise alt düzey (üye) , orta düzey (PM üyesi) ve üst düzey (MYK üyesi, bakan, milletvekili) olmak üzere üçe ayrılmaktadır.

Katılımcıların yaş ortalaması ele alındığında sadece iki katılımcının 30 yaş altında olduğu görülmektedir. 30 yaş üstü, 40 yaş altı 2 katılımcı bulunmaktadır. 40 ve 50 yaş aralığında 7 kişi bulunmaktadır. 50 – 60 yaş aralığında 8 kişi bulunmaktadır 60 yaş ve üstü ise 4 kişidir. Eğitim durumları ele alındığında ise lise seviyesinde 3, üniversitede öğrencisi 2, lisans seviyesinde 9, yüksek lisans 5, doktora 4 kişi olarak saptanmıştır. Buradan yola çıkarak katılımcıların büyük bir çoğunluğunun eğitimli kadınlar olduğu belli olmaktadır. Katılımcıların medeni durumuna bakıldığında evli olan 12, bekâr 6, dul ise 1 kişidir. Mesleki açıdan ele alındığında 7 kamu çalışanı, 11 özel sektör çalışanı, 2 emekli ve 1 ev hanımı bulunmaktadır.

Parti içi görev dağılımı ele alındığında 2 kişinin sadece üye olarak bulunduğunu, 2 kişinin aktif görev almadığı, 2 kişinin gençlik kolu/gençlik örgütünde görev aldığı, 3 kişinin kadın kolu/ kadın örgütünde görev aldığı, 7 kişinin parti meclisi üyesi, 5 kişinin merkez yürütme kurulu/merkez yürütme organı üyesi olduğu, 3 kişinin toplumsal cinsiyet eşitliği komitesinde olduğu, 3 kişinin ise ilçe başkanlığı yaptığı görülmektedir.

Kadın kolları üyeliği ele alındığında 3 kişinin üye olduğu, 10 kişinin üye olmadığı görülmektedir. Öte yandan katılımcılardan 8'nin partisinde kadın kolları bulunmamaktadır. Partisinde kadın kolları bulunan katılımcıların siyaset için kadın kollarını/örgütlerini tercih etmedikleri görülmektedir. Katılımcıların ailelerinin partiye üyeliği ele alındığında ise 13 kişinin üye olmadığı geriye kalan 8 kişinin üye olduğu görülmektedir.

4.1 Siyasete giriş şekilleri

Katılımcıların büyük çoğunluğunun siyasete aile etkisi, tanıdık kanalı ya da sivil toplum örgütlerindeki çalışmaları aracılığıyla girdikleri görülmektedir. Bireysel olarak siyasete giriş yapanların sayısının ise oldukça az olduğu gözlemlenmiştir.

Her partiden en az bir katılımcının aile bağlantısı ile siyasete girdiği tespit edilmiştir. Aile etkisi siyasete katılımı en geniş tesirlerden biridir. Aile etkisiyle siyasete katılan kişilerin, küçük yaşlardan itibaren siyaseti benimsedikleri ve içselleştirerek bu alanda varlıklarını sürdürdükleri görülmektedir. Üst düzey kadın siyasetçilerin önemli bir bölümünün ailesinin KKTC siyasetinin önemli isimleri olduğu görülmektedir. Kadınların siyasete katılımı toplumsal normlar sebebi ile zorlaşsa da aile ve eş etkisi ile şekillendiği görülmektedir. Katılımcıların ailelerinin izinden giderek siyasi mevcudiyetlerini sürdürdüklerini görmekteyiz. Örneğin UBP K2 kodlu katılımcı siyasete girme nedenini şöyle açıklamaktadır:

Neden katıldım? Birincisi, babam çok tanınmış bir kişiydi neredeyse Güzelyurt'un en tanınmış, en saygın, en lider pozisyonundaki kişilerinden bir tanesiydi. Toplum içinde, bütün ülke içinde çok iyi tanınırdı. O dönem babam yeni ölmüştü ve babamın izinden gidip babamın yaptıklarını devam ettirmek, yapamadıklarını da yapmak için siyasete katıldım. Bir de tabii ki en önemlisi halka hizmet etmek için, siyaseti çok sevdiğim için ve benim için siyaset hayat felsefesi, bir hayat sembolü olduğu için siyasete katıldım. (UBP K2, Görüşme, Eylül 2024)

Aile etkisiyle siyasete girmiş olan katılımcıların genellikle babalarının izinden giderek siyasette var olmayı seçtikleri görülmektedir. Bir katılımcı ise siyaset kurumu içerisindeki önce babası ve eşini, daha sonra da kardeşini desteklemek için var olduğunu ifade etmektedir:

Aslında hayatımda hep siyaset vardı. Ben teknik bir insan olmama rağmen babam dolayısıyla sonrada eşim dolayısıyla hep hayatımda siyaset oldu. Babam benim KKTC'nin ilk kurucu başbakanı. 89'da onu kötü bir kazada

kaybettik maalesef. Eşim de Türkiye’de CHP’de çok uzunca bir sürede her türlü kademede görev yaptı. Dolayısıyla ister istemez bir siyasette bulunma eylemi oluyor. Ayrıca kardeşim de Halkın Partisi’nin eski milletvekillerinden. Aslında amaç siyaset değildi. Ama buraya geldik ve memleket için ne yapabiliriz? (HP K1, Görüşme, Haziran 2024)

Sağ partilerin üyesi olan dokuz katılımcılardan dördünün siyasete ilk kez seçimlerde aday gösterilerek girdiği görülmektedir. UBP’ den bir katılımcı, DP’den iki katılımcı YDP’den ise bir katılımcı siyasete ilk kez seçimlerde aday gösterilerek girdiklerini ifade etmişlerdir. Bu durum, sağ partilerin seçim dönemlerinde listelerinde yer alacak kadın adayların arayışında olmalarından kaynaklanmaktadır. Bu kadın adaylar, genellikle daha önce siyasi tecrübesi bulunup bulunmadığına veya kişisel kariyerine bakılmaksızın cesaretlendirilmekte ve ikna edilmektedirler. Sağ partilerin kadın üyeleri çoğaltmak gibi bir yaklaşımdan ziyade, seçim dönemlerinde kadın aday arayışına girdikleri görülmektedir. Dolayısıyla sağ partilerin kadın siyasetçileri parti içinden yetişen kişiler olmamaktadır. Sağ partilerin bu tutumu parti içindeki tutucu ataerkil bir yapının siyasete yansıması olarak görülebilmektedir. Nitekim UBP K3 kodlu kadın siyasetçi, siyasete 2018 yılındaki seçimler sırasında girdiğini; DP K2 kodlu katılımcı da 2021 yılında yine milletvekili adayı olarak siyasete katıldığını ifade etmiştir. DP K2 kodlu katılımcı, siyasete giriş sürecini şöyle ifade etmektedir:

2021 yılında milletvekili adayı olarak katıldım. Ülke yönetiminde daha çok kadının söz sahibi olabilmesi adına kendimi bir öncü olarak düşünüp çevrem ve ailemin de desteğiyle siyasete girmiş bulundum. (DP K2, Görüşme, Haziran 2024)

Sağ partilerdeki tutucu ataerkil yapının siyasete yansıması, genellikle kadınların aktif bir şekilde siyasette yer almasını engelleyen veya sınırlayan bir etki yaratmaktadır. Bu yapılar, kadınların siyasi temsilini dışsal faktörlere sağlamaya çalışarak, cinsiyet eşitsizliğinin de devam etmesine sebep olmaktadır.

Bu araştırma çerçevesinde görüşülen 21 kadın siyasetçinin sekizi, aktif siyasete sivil toplum örgütlerindeki çalışmaları sırasında dâhil olduklarını ifade ettiler. Sivil toplum örgütlerinde gönüllü olarak çalıştıktan sonra siyasete katılan katılımcıların sol

parti ağırlıklı olduğu görülmektedir. Sol ve merkez partiler olan CTP'den iki, HP'den iki, TDP'den bir katılımcı ile görüşülen iki bağımsız milletvekili siyasete sivil toplum çalışmaları sırasında girdiklerini anlatmışlardır. Sağ partilerden siyasete bu şekilde giren katılımcı sayısı ise birdir. YDP'den bir katılımcı siyasete sivil toplum üzerinden giriş yaptığını ifade etmiştir.

Toplumsal Demokrasi Partisi'nden TDP K3 kodlu katılımcı siyasallaşma sürecinde ailenin etkisine de değinerek, anne ve babasının aktif olarak siyasetin içinde yer aldıklarını ve kendisi gibi sol görüşlü olduklarını ifade etti. Aktif siyasete girişinin ise bir dernek üyeliği sonrasında olduğunu söyledi.

Aslında ben siyasal yaşamın içinde olan bir anne ve babanın çocuğu olarak doğdum. Annem ve babam farklı bir siyasi partinin, muhalefette olan bir siyasi partinin üyesiydiler. Solcuydular. Çocukluğumdan beri siyasete ilgi duyardım. Aktif olarak sanırım 2018'de bir derneğe kayıt oldum, böyle kültür sanatla uğraşan, siyasal temelli bir derneğe kayıt oldum. Sonra aslında o derneğin tasfiye süreci başladı, kapatılma kararı alındı. Son dönemde Akıncı Hareketi başlamıştı ve ona katıldık. Yani o dönem çıkıp kime sorsanız derdi ki ben Akıncı gönüllüsüyüm. Toplumun büyük bir kısmı en azından bu şekildeydi ve bir ara bir şekilde Akıncı gönüllüsü oldum. Sonra TDP' lilerle tanıştım, sağ olsun eski genel başkanım Mine Atlı çok destekleyici oldu. (TDP K3, Görüşme, Temmuz 2024)

Halkın Partisi üyesi HP K2 kodlu katılımcı da benzer bir biçimde sivil toplum örgütü üyeliğinden parti üyeliğine geçiş yaptığını anlattı.

Toparlanıyoruz Hareketi galiba 2014'lerde çok ciddi bir şekilde kendini göstermeye başladı. Ve söyledikleri yaptıkları şeyler, çeşitliliğe duydukları saygı beni çok etkiledi. Dedim ki sivil toplum örgütüdür o da, oradan gideyim, orada bakayım ne yaparlar ne ederler... Gidiş o gidiş, Kudret Bey ile tanıştım. Oradaki ekip ile tanıştım. Bayağı güzel şeyler yaptık Toparlanıyoruz 'da. Öyle bir noktaya geldi ki Kudret Hoca cumhurbaşkanlığı seçimine katıldı, çok iyi bir oy aldı. Ondan sonra halktan bize baskı gelmeye başladı. Neden partileşmiyorsunuz? Kudret Bey'in aldığı %20 oy, ilk defa

katılan birisi için inanılmaz bir şeydi. Öyle olunca biz bunu değerlendirdik. Uzun uzun adanın her tarafını gezdik, biz partileşirsek istersiniz ama bizi de destekleyecek misiniz diye. Günün sonunda dedik ki tamam madem böyle bir talep var, böyle de bir potansiyel var... Ben aslında partileşmeye, siyasallaşmaya karşı çıkan ekiptendim. En sonunda dedim ki mademki bir şey yapabiliriz o zaman orada devam edelim. (HP K2, Görüşme, Haziran 2024)

Siyasete tanıdık aracılığıyla katılan katılımcı sayısı birdir. YDP'den bir katılımcı siyasete tanıdığı bir kişi aracılığıyla girdiğini anlatmıştır. Bireysel iradeleriyle katılım sağlayan iki katılımcının da sol partilerden geldiği dikkat çekmektedir. Cumhuriyetçi Türk Partisi'nden CTP K2 kodlu katılımcı ile ve Bağımsızlık Yolu'ndan BY K1 kodlu katılımcı siyasete bireysel kararları sonucu katıldıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum, literatürde ifade edilen kadınların siyasete katılımında bireysel motivasyon eksikliğinin göstergesidir (Balin, 2019). Siyasete bu bağlamda katılımın az olması, kadınların üzerindeki toplumsal baskının ve siyasetin erkek egemen yapısının bir yansıması olarak ortaya çıkabilmektedir.

4.2. Cinsiyet kotası

Dünyada kota uygulaması sadece siyasette değil diğer alanlarda da kadınların yeteri miktarda temsil edilmemesi sebebiyle uygulanmaya başlamıştır. Özellikle ataerkil toplumlarda kadınların temsiline daha az olduğunu görülmektedir, bu sebeple çoğu ülke kadınlar için cinsiyet kotalarını uygulamaya koymaktadır. Tarihte ilk kez cinsiyet kotası uygulaması Arjantin'de 1991 yılın %30'luk bir oranla uygulanmaya başlamıştır (Dahlerup, 2006). En çok kullanılan sistemler ise zorunlu cinsiyet kotaları, parti içi gönüllü kota ve fermuar sistemidir. Bu sistemler vasıtasıyla Ruanda, İsveç, Bolivya, Norveç, Meksika, Fransa gibi ülkeler kota uygulamalarıyla kadın temsiline arttırmayı başarmışlardır. Cinsiyet kotası uygulamasının sınırı Avrupa Birliği verilen %33.3 olarak belirlenmiş olup, bu eşik daha az temsil edilen grupların temsili düzenlemektedir (Aydemir & Aydemir, 2011).

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti özelinde ise %30 cinsiyet kotası 2016 yılında yürürlüğe girmiştir. Fakat kadınların siyasi temsiline giden yollarda önlerinde toplumsal cinsiyet temellinin getirdiği sorumluluklar olduğu için kota uygulamalarının tıkanıdığı noktalar olmaktadır. Ancak kota uygulaması söz konusu olduğunda çeşitli seçim süreçlerinde ihlaller yapılmıştır. Resmi gazeteden edinilen bilgilere göre 2018 yılında Demokrat Parti'nin Esentepe Belediye Meclis üyeliği ve Dipkarpaz Belediye Meclis üyeliğinde cinsiyet kotasına uymadığı için YSK'dan uyarı alarak listenin düzeltilmesi istenmiştir. Yine 2022 belediye meclis üyeliği seçimlerinde çeşitli partiler kotaya uymayarak ihlalde bulunmuşlardır. Kotaya uyulmayan bölgeler şu şekildedir;

Beyarmudu Belediye Meclisi'nde Demokrat Parti (DP), Cumhuriyetçi Türk Partisi (CTP) ve Toplumcu Demokrasi Partisi (TDP)'dir. Mesarya Belediye Meclisi'nde Yeniden Doğuş Partisi (YDP)'dir. Lapta – Alsancak - Çamlıbel (LAÇ) Belediye Meclisi'nde Ulusal Birlik Partisi (UBP) ve Yeniden Doğuş Partisi (YDP)' dir. Güzelyurt Belediye Meclisi'nde ise Toplumcu Demokrasi Partisi (TDP), Ulusal Birlik Partisi (UBP), Demokrat Parti (DP), Cumhuriyetçi Türk Partisi (CTP) ve Yeniden Doğuş Partisi (YDP)'dir.

Katılımcıların bir kısmı parti içi ve genel siyasette kadının katılımı için cinsiyet kotası uygulamasının zorunlu olduğunu, aksi takdirde kadınların siyasete katılması için fırsat yaratılmadığını düşünmektedir. Öte yandan alınan cevaplarla görüşülen birçok katılımcının kota uygulaması eşiği hakkında yeterince bilgi sahibi olmadıkları ortaya çıkmaktadır. Bu durum Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde siyasi partiler yasasına kota uygulamasını eklerken kamuoyunun yeterince bilgilendirmediğinin de göstergesi olabilmektedir. Nitekim üst düzey kadın siyasetçiler hariç görüşülen diğer katılımcıların kota uygulamasını geleneksel halk dili tabiriyle kadın kotası olarak kullanmayı tercih etmesi de bir işaret olabilmektedir. Kotanın %30 oranında olmasını yeterli bulmayan önemli sayıda katılımcı vardır.

Bazı katılımcılar ise kotanın parti içi mevki seçimlerinde de uygulanması gerektiğini, aksi takdirde bazı geleneksel partilerde kadının katılımının çok düşük olduğunu savunmuşlardır. Nitekim partilerin parti meclisi oranlarına bakıldığında ise bu görüş desteklenmektedir. Bazı katılımcılar ise parti içi adaylık seçimlerinde başarılı kadınların parti tarafından desteklenmesi gerektiği görüşündedirler. Kotayı

savunmayan katılımcılar ise ülkenin ataerkil bir yapıda olduğunu ve bu yapı değişmedikçe kota uygulamalarının etkili olmayacağı düşüncesindedirler.

CTP, DP, YDP' den iki, UBP, HP ve TDP' den birer katılımcı ile bir bağımsız katılımcı olmak üzere toplam 10 katılımcı, kotanın arttırılması gerektiğini savunmuşlardır. Cumhuriyetçi Türk Partisi'nden CTP K1 kodlu katılımcı, kadın kotasını savunduğunu, nüfusun yarısını oluşturan kadınların mecliste, sadece %22 oranında temsil ediliyor olmalarını eşitsizlik olarak nitelendirmiştir:

Yani siz cinsiyet kotası uygulayıp aynı zamanda kadınların siyasete daha aktif katılımını sağlayabilecek diğer önlemleri almadığınızda, cinsiyet kotası evet ayrımcılık gibi duyulur. Ben toplumun %50' sini oluşturan nüfusun şu anda mecliste %22 olarak temsil edilmesinin eşitsizlik olduğunu düşünüyorum. Artı bir tane kadın belediye başkanımız yok. Neden kadınlar ağırlıkla muhtar oluyorlar da belediye başkanı olmuyorlar? Muhtarlık, mahallede önemsiz iş diye görüldüğü için kadınlara bırakılıyor. Son dönemlerde kadın muhtar sayısı çok arttı. Ama belediye başkanlığı ya da bakanlık gibi görevlerde paranın finansmanın, personelin olduğu yerlerde erkekler o alanları kadınlara kapatmaya çalışıyorlar. O yüzden de kotanın arttırılması bu eşitliği sağlayacaksa sonuna kadar tabii ki devam ederim ben buna. Savunuyorum ben kotayı. (CTP K1, Görüşme, Temmuz 2024)

Katılımcı, belediye başkanlığı ve bakanlık gibi alanların siyasette erkekler tarafından domine edildiğini belirtmektedir. Ayrıca, kotanın artmasıyla kadınların bu alanlardaki varlıklarının artacağına dair görüşü desteklediğini ifade etmektedir.

Katılımcıların görüşlerine göre, yerel seçim sonuçları partilerin önemli bir kısmının kadın temsiliyi sağlamak konusunda yeterli adımı atmadığı göstermektedir. Bu bağlamda, partilerin aday listelerinde kadın aday sayısının eksikliği, katılımcıların cinsiyet kotasının arttırılması yönündeki taleplerini doğrular niteliktedir.

Bağımsız milletvekillerinden Bağımsız K2 kodlu katılımcı partilerin cinsiyet ve yaşa göre ayrılarak örgütlenmelerine karşı olduğunu belirtmekle birlikte, siyasi partilerde

kadın kotasının olmaması durumunda, partilerden kadın adayların hiç çıkmayacağını söylemiştir. Literatürde belirtildiği gibi, erkeklerin siyaseti "kendi işi" olarak görmesi ve kadınları destekleyici rollere itmesi, kadınların siyasal temsilde aktif rol almasını zorlaştırmaktadır (Sancar, 2009).

Katılımcı parti içinde cinsiyet kotasıyla yarışmayı “bir hakaret gibi” gördüğünü ifade etmiş olsa da, ataerkil partilerin için kota uygulamasının biraz da zorunluluktan doğduğunu, aksi takdirde bu partilerde kadın adayların hiç çıkamayacağını ifade etmiştir:

Ben buna karşıyım ama o tür daha ataerkil partilerde buna bile ihtiyaç duyulduğunu görüyoruz yani. Ben açıkçası UBP'li olsam kendime bir hakaret görürüm kadın kotası içerisinde yarışmak zorunda kalmayı ama gördüğüm kadarıyla bu birazcık ihtiyaçtan doğuyor UBP'de. Yoksa çünkü o insanların hiç sesi duyulmayacak. O yüzden ihtiyaç varsa, evet. Dediğim gibi genel seçimlere baktığınızda bunun bir ihtiyaç olduğunu görüyoruz. Çünkü bazı partiler eğer kota olmasa listelerine kadın adayları zaten hiç koymayacak. (BAĞIMSIZ K2, Görüşme, Eylül 2024)

Kotaya doğrudan karşı çıkmasalar da dolaylı olarak kotayı eleştiren katılımcıların hem sağ, hem de sol partilerden geldikleri görülmektedir. Ulusal Birlik Partisi, Demokrat Parti, Halkın Partisi, Toplumcu Demokrasi Partisi, Bağımsızlık Yolu, Yeniden Doğuş Partisi üyesi dokuz katılımcı ve bağımsız milletvekili olan bir katılımcı, zihinler değişmedikçe kotanın arttırılmasının bir fayda sağlamayacağını savundular. Siyasal katılımın kotadan bağımsız olarak eşitlikçi bir kültür haline dönüşmesini gerektiğini belirten katılımcılar, toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığı oluşmadıkça, kadının siyasete katılımı için yapılacak her türlü eylemin bir noktada takılacağı görüşünü öne sürmüştür. Kadının siyasete katılımı için kotanın tek başına yeterli bir neden olmadığını savunmaktadırlar.

Katılımcılara göre kotanın etkili bir şekilde işleyebilmesi için toplumsal olarak belirli bir bilinç düzeyine ulaşılması gereklidir. Bu bilinç düzeyine ise toplumsal cinsiyet eşitliğini parti içi eğitim ve uygulamalarla, siyaset dışı toplumsal eğitimle

ulaşılabilecek olduğu görüşündedirler. Katılımcılar kotanın artırılmasından ziyade önce toplumsal cinsiyet eşitliği sağlanması için gerekli ortamın hazırlanmasını talep etmektedirler. Katılımcılara göre toplumsal cinsiyet eşitliği benimsendikten sonra kotaya ihtiyaç kalmadan kadınlar siyasi alanda kendilerini gösterebilecektirler. Bu da pozitif ayrımcılığa gerek kalmadan eşitlikçi bir yapı oluşturarak kadın katılımı etken edecektir. Katılımcılar toplumsal cinsiyet eşitliğinin sadece kadına değil, erkeklere de fayda sağlayacağını savunmaktadırlar. Kotayı bir diğer cinsiyeti ötekileştiren bir yapı olarak görmektedirler. Dolayısıyla toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenmesinin tüm cinsiyetlere katkısı olacağını savunmaktadırlar. Sancar (2009), toplumsal cinsiyet eşitliğinin yalnızca kadınlar için değil, aynı zamanda erkekler için de sosyal ve ekonomik faydalar sağladığını belirtmektedir.

Artık o süreci aştık gibi geliyor bana. Partilerden uzun zamandır kopuk olduğum için şu anda partilerde kadınların durumunu bilmiyorum açıkçası. Belli bir yerden sonra çay partileri gibi sosyal etkinliklerin ikinci planda kalması lazımdır. Ben siyasete başladığımda kadınlar pek sosyal değildi. 1980'lerden bahsediyorum ama kadını çekmek için sosyal etkinlikle başlayacaksın fakat bir yere kadar olmalıdır o da. Belli zamanlarda tabii ki olmalıdır, sosyal etkinliklerinde katkısı çok büyüktür fakat her zaman değil. Kadın kotası desteklerim ama belli bir yere kadar, süreklilik arz etmesini istemem. (DP K3, Görüşme, Haziran 2024)

Halkın Partisi'nden HP K2 kodlu katılımcı, kotanın aksine fırsat eşitliği sağlayacak bir yapı benimsenmesi gerektiğini savunmaktadır. Toplumsal çıkarları savunmak için cinsiyet odaklı bakılmaması gerektiğini düşünmektedir.

Bence kotaya ihtiyaç olmayacak bir düzen yaratmamız lazımdır. Yani bunun açılımı şudur: Sen sırf biyolojik olarak kadınsın diye feminist veya toplumsal cinsiyeti dert ediyorsun anlamına gelmez. Yani bir erkek de aynı derecede kadın hakları için mücadele edebilir ki vardır öyle erkekler de. Yani biyolojik cinsiyetin kadın veya erkek olması

önemli değildir. Önemli olan mantalitedir, toplumsal cinsiyet eşitliğine nasıl baktığındır. Bu, kadının erkeğin ve herkesin bütün haklara eşit derecede erişebileceği bir imkân sağladığında, eğitimden başlar. Yani gidip bir iş başvurusu yaptığında birisi biyolojisi erkektir diye senden daha fazla imtiyaza sahip olmamalıdır. Ya da sen bir LGBTI bireysin diye bir işyerine haksızlığa veya ayrımcılığa uğramamalıdır. Ama onlar şu anda... Biz muhafazakâr bir toplumumuz yani sen bakma işte çok üniversiteli var, o var bu var... Ama yapı olarak henüz bütün bunları alıp özümseyecek bir noktaya gelmiş değiliz. İstisnalar hariç. (HP K2, Görüşme, Haziran 2024)

4.3. Kadın kolları

Siyasi partilerin kadın kolları ele alındığında ise, araştırmanın kapsamına alınan yedi partiden dördünün kadın kolları örgütlenmesi bulunmaktadır. Bu partiler şunlardır: Ulusal Birlik Partisi, Cumhuriyetçi Türk Partisi, Demokrat Parti ve Yeniden Doğuş Partisi. Sağ partiler olan UBP, DP ve YDP, bu örgütlenmeyi kadın kolları olarak adlandırmakta, sol parti CTP ise “kadın örgütü” adını tercih etmektedir. Geleneksel kadın teşkilatlanmasının aksine CTP, “kadın örgütü” ile kadın sorunları hakkında bilinçlenme ve kadınları siyasete hazırlama çalışmalarını yürütmektedir. Kadın kolları teşkilatlanması bulunmayan partiler kadın temsiline, “toplumsal cinsiyet eşitliği komitesi” ile yaklaşmaktadır.

Araştırma kapsamında görüşülen kadın siyasetçilerden edinilen ortak fikir, kadın kollarının çeşitli çay partileri ve sosyal etkinlikler düzenleyerek, siyasette genelde aile üyelerini, yakınlarını, eş, dost ve tanıdığı destekledikleridir. Bu etkinlikler ve sosyal ilişkiler sayesinde partiye ve partinin seçimdeki adaylarına oy toplanmaktadır. Kadın kolları genellikle, ilçelere bağlı parti örgütlenmesinden oluşmaktadır. Bu örgütlerin toplamından ise genel merkez kadın kolları yapısı oluşmaktadır. Merkez kadın kolları, hiyerarşik yapının en üst kısmında konumlanmaktadır. Merkez kadın kolları dönemsel olarak tüm ilçe kadın kollarını bir araya getirmek, kaynaştırmak ve denetlemekten sorumludur. Merkez kadın kolları, belirli dönemlerde tüm ilçelerin bir araya gelip sosyalleştiği çay partileri ve piknik gibi etkinlikler düzenler. İlçe kadın kolları ise kendilerine bağlı köy kadın kollarını bir araya getirmek, kaynaştırmak ve

denetlemekten sorumludur. Merkez kadın kolları aynı zamanda partinin, seçim zamanı ve diğer önemli günlerde etkinliklerinin organizasyonunu üstlenmektedir. Seçim dönemlerinde kadın kolları üyeleri, kapı kapı gezerek seçim propagandalarını bireysel olarak sürdürürler. Kadın kolları bireysel görüşmelerini yaparken, aday olanlar ise sosyal medya, televizyon ve halk mitingleri gibi kitlesel propagandalarla halka seslenmektedirler. Seçmenin ikna edilmesi konusunda halka inme görevi, partinin kadın kollarına yüklenmiştir.

Araştırmaya katılan 21 kadın siyasetçiden yalnızca üçü, kadın kolları üyesidir. Ancak kadın örgütlenmesinin sadece dört siyasi partide mevcut olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Bu durumda, üyesi oldukları siyasi partilerde ayrı bir kadın örgütlenmesi bulunan 12 katılımcının sadece yüzde 25'i, kadın örgütlenmesinde aktif olarak çalıştıklarını ifade etmiştir.

Araştırmaya katılan katılımcılar, siyasette yükselmede kadın kollarının içerisinde yer almanın doğrudan bir etkisi olmadığını belirtmiştir. Diğer yandan katılımcılara göre siyasette yükselebilmek için tanınırlık, maddi güç gibi belirli özelliklere sahip olunmasının önemine değinmişlerdir. Siyasi arenada yükselebilmek için soyadının tanınırlığının ve ekonomik gücün avantaj olduğunu belirtmişlerdir.

UBP K2 kodlu katılımcı siyasette yükselen kadınların genellikle maddi güç veya soyadı tanınırlığının avantajı ile belirli konumlara gelebileceğini ifade etmektedir. Kadın kolları dolayısıyla siyasette yükselmenin olmadığını, kadın kollarının parti lehine çalışması için oluşturulduğunu söylemektedir.

Genel anlamda baktığımızda doktorların da siyasette çok büyük artışı vardır. Siyasete girerken bir, iki adım önde başlarlar fakat kadın kollarından giren birisi olsun bir tane bile örnek vermem. Onur Borman, Şerife Ünverdi, Resmiye Eroğlu, İzlem Gürçağ bunlar kadın kollarından girmemiştir siyasete. Resmiye Hanım babasından dolayı girmiştir. Parti içinde her görevde çalıştı. O da kadınlarla gezdi; her eve girdi; kadın kollarında bulundu ama Eroğlu soyadı ile girdi siyasete. İzlem Gürçağ, Gürçağ soyadı ile biyolog olarak girdi siyasete, kadın kollarında hiç bulunmadı. Şerife Hanım da diş hekimi ve tanınmış bir ailenin mensubu olarak girdi siyasete... Dolayısıyla kadın kollarından giren insanlar için bir tane bile örnek veremem sana kadın

kollarında çalışıp milletvekili olan. Kadın kollarındaki kadınları, kazansınlar ya da siyasette çok üste yükselsinler diye değil sadece partiye çalışsınlar ve belli insanların milletvekili olmasında faydaları olsun diye oraya koyarlar. Gönüllü gelirler. Tabii onlara da ihtiyacımız vardır. Onlarda bizim değerlerimizdir ama şunu söylüyorum ki kadın kollarından milletvekili olan bayan bizim ülkemizde ve bizim partimizde aklıma gelmeyecek kadar azdır. (UBP K2, Görüşme, Eylül 2024)

Yine diğer bir katılımcı HP K2 de siyaset de yükselme için ekonomik güç ve aile tanınırlığına dikkat çekmiştir.

Yani elbette kişiliğinden, mesleğinden dolayı başarılı olan kadınlar vardır. Diğer taraftan baktığında son dönemlerde parası vardır diye seçilen, soyadı vardır diye seçilen, meclise gelip de aslında hiçbir şey yapmayan kadın örneği de çok. (HP K2, Görüşme, Haziran 2024)

Katılımcılar kadın kollarının genellikle partiye ve siyasetçilere oy toplamak amacıyla araç olarak kullanıldığını ve bu teşkilatlanmada çalışacak kişilerin bu misyonu benimseyen kişilerden seçilerek oluşturulduğunu ifade etmektedirler. Katılımcı kadınlar tarafından siyasi partilerin kadın kollarına bakış açısının, oy toplamak ve partiye takipçi bulmak olarak görüldüğü belirtilmiştir. Erzen (2019) da belirttiği gibi, politikacı olarak seçilen kadınlar genellikle parti içi kadın kollarında görev yapmamış kişilerdir. Öte yandan kadın kolları yöneticileri ve üyeleri partiye destek vererek politikada görünmez bir yol izlemektedir.

Katılımcılara kadın kollarının siyasallaşma üzerindeki etkisi sorulduğunda ortaya şu ortak cevaplar çıkmıştır. Bir sol ve sağ partilerden grup katılımcı (UBP K1, UBP K2, CTP K2, CTP K3, TDP K1, YDP K2, BAĞIMSIZ K2) kadın kolları etkinliklerinin özgüven ve sosyalleşme etkisinden olumlu bir yanı bulunduğunu kaydetmiştir.

Katılımcı CTP K3 örgütlerin kadın ve erkek olarak ayrılmasını doğru bulmamasına rağmen, kadın örgütlerinin kadının özgüveninin gelişimi açısından çok önemli bir yer tuttuğunu ifade etmektedir. Erkeğin siyasete özgüvenle girdiğini, kadın ve erkeğin

bir arada olduğu ortamlarda erkeklerin kadınlara konuşmak için fırsat bırakmadıklarını dile getirmiştir. Erkeğin aksine kadının siyasete girmesi için cesaretlendirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Kadın örgütlerinin retoriğin gelişmesi açısından katkısı olduğunu, kadınların baş başayken daha rahat ederek konuşma pratikleri yapabildiklerini ifade etti. Katılımcıya göre sağ partilerin kadın örgütleri siyasetçilerin ailelerinden oluştuğu için, kadınları siyasallaştırmadığını, sadece oy toplama odaklı olduklarını düşünmektedir.

Kadın kolları bilinçlenme ve özgüvenin gelişmesi açısından katkıda bulunur. Pozitif şöyle bir etkisi vardır. Kadınlar en azından ev kadınlarının olduğu bir örgütte yavaştan çıkıp konuşmayı öğrenirler. Ben mesela kendimden de bunu deneyimledim. Çok daha kalabalık bir ortamda kadın erkek beraber olan bir ortamda erkekler daha çok konuştuğu için konuşma kabiliyetleri çoğalır. Yani sürekli onlar konuştuğu için çekiniyorsun sen çıkıp konuşmaya. Kadın kadına olduğunda zaten herkes önce biraz bocalar, yavaş yavaş kendini geliştirir. Dolayısıyla bu, kendini geliştirme sürecinde çok cesaret verici bir şeydir. Yani normalde ben örgütlerin kadın ve erkek olarak ayrı olmasına çok sıcak bakmam ama kadınların gelişimi açısından kadın örgütlerindeki bu çalışmalar değerlidir. İlaveten kadın örgütlerindeki yönetici arkadaşlar birbirlerini daha fazla cesaretlendirirler aday olmak için. Çünkü bir erkek cesaret beklemez birinden. Hop diye gider atlar havuza, aday olur. Ama bir kadını cesaretlendirmek lazım, yapabilirsin kaybetse bile gelecek defaya kazanırsın diye onun için faydalıdır. Bu bizim partimiz için çok geçerlidir ama başka kadın örgütlerinde çok emin değilim. Çünkü başka örgütlerde benim dıştan gözlemlediğim genellikle politikacı erkeklerin eşlerinden oluşur bu kadın kolları. Bu defa onlar da tabii daha çok kendi eşleri için yani oy toplamak için uğraşırlar. Yani illa ki kadınları cesaretlendirelim de onları aday yapalım onlar için koşturalım kapı kapı gibi hiç bir şey göremezsin. Sanki yok gibi görüyorum ben. (CTP K3, Görüşme, Temmuz 2024)

Katılımcı UBP K1 kadın kollarının partinin oy kazanmasında çok büyük bir önemi olduğunu, kadın kollarının başarısı doğrultusunda partinin başarılı olacağını ifade

etmektedir. Kadın kollarında iyi bir çalışma ile yükselebileceğini       kadın kollarının her türlü gezi ve etkinliğiyle kendini gösterebileceğini söylemektedir. Bu nedenle kurulan sosyal ilişkiler ve topluluk konuşmalarının adaylık sürecinde kişinin faydasına olduğunu belirtmektedir.

Ben bir partinin yükselmesinde kadın kollarının çok büyük bir değeri olduğunu düşünüyorum diye söyleyebilirim. Kadın kollarından eğer etkin, başarılı bir çalışma yapılırsa siyasete çok rahatlıkla atılabilir.       orada nedir kadın kollarının tüm çalışmalarında yer alıyorsun ve bütün örgüt gezilerinde her yerde kendini gösteriyorsun. Bölge toplantılarında sen kadın kolları olarak toplantı yaptığında oradaki halka hitap etme şansın vardır. Bu senin görünürlüğünü bilinirliğini ortaya koyuyor. Bu da günün sonunda seni siyasete atılmak istersen bir adım avantajın oluyor. (UBP K1, Görüşme, Haziran 2024)

Kadın kollarının siyasette direkt pozitif etkisi olduğunu düşünen katılımcı yalnızca DP K3 olmuştur. Katılımcı DP K3, kadın kollarının diğer kadınların desteğini aldığı için siyasette yükselmede çok büyük etkisi olduğunu dile getirmiştir.

Kadın kollarının siyasette yükselmede etkisi vardır, yeter ki kadın istesin. Kararlı olsun, talep etsin, ısrarlı olsun bence vardır.       arkasında bir kadın desteği var, arkasında bir kadın desteği oluşmuştur. Bu kadın desteğini alarak talep ederse, ısrar ederse olur. Bence kadın kollarının da bunda ciddi etkisi olabilir. (DP K3, Görüşme, Haziran 2024)

UBP K1, CTP K2, HP K1, BAğIMSIZ K2 kodlu katılımcılar, kadın kollarının eskiden etkisinin daha fazla ve faydalı olduğunu düşünmektedir. Katılımcı CTP K2 kadın kollarının eskiden daha etkili çalıştığını, özellikle köy yerlerinde çok etkili olduklarını ifade etmiştir. Köy yerlerindeki kadınlar siyasetteki kadınlara özendikleri için siyasete katılmayı ve kanaat önderi olarak belirledikleri kişilere destek vermeyi tercih ettiklerini belirtti.

Yaşım itibariyle çok önceleri, kadın kollarının daha aktif çalıştığını biliyorum. Özellikle MYK'nın büyük bir bölümünün destek verdiği köy yerlerinde kadın kolları daha aktif olarak çalışıyordu. Kadın kollarının aktif çalışması doğrultusunda kadın üyeler daha da çoğalırdı. Yani aktif olmalarının güzelliği budur siyasette. Siyasette yükselmek kadın kollarının daha aktif çalışmasıyla alakalıdır. İnsanlarda özentisi vardı, o özentiden kaynaklı onlar da destek verirlerdi tabii ki. Özendikleri için o insanı daha çok ön plana çıkarmayı tercih ederlerdi. (CTP K2, Görüşme, Eylül, 2024)

Katılımcı UBP K1 de yine benzer bir şekilde kadın kollarının eskiden daha çok ve aktif çalıştığını şu anda ise bir duraklama dönemi olduğunu ifade etmiştir. Bunun sebebinin ise kadın kollarına eskisi gibi önem verilmemesini olduğunu düşünmektedir.

Kadın kolları eskiden, dediğim gibi, daha fazla evlere girer, daha fazla siyaset yapardı. Ama bu son dönemde, ben kendi partim için söyleyeyim, kadın kollarında bir duraksama oldu. Bunun sebebi olarak da kadın kollarının belki de eskisi gibi değer görmemesini gösterebiliriz. Çünkü bizim partimizin lokomotif kadını kollarıydı, kadın kolları ne kadar başarılı olursa parti o kadar başarılı olurdu. (UBP K1, Görüşme, Haziran 2024)

Tüm partilerden katılımcıların çoğunluğu kadın kollarının kadınların siyasallaşmasından ziyade, partiye ve erkek adaylara hizmet ettiğini düşünmektedir.

Katılımcı UBP K3 kadınların geri planda parti ve adaylar için köyleri gezerek çok çalıştıklarını ama gereken değer ve takdiri görmediğini, aksine kazanan adaylara övgü yapıldığını ifade etmektedir. Çünkü arka planda nasıl ki mutfakta aşçı çalışır ama esas takdiri başkaları toplar. Kadın da arkada çalışır, erkeğin başarısına en büyük desteği veren kadın kollarıdır ama onları kimse görmez. Görünmez el gibi onları kimse takdir etmez. Günün sonunda kim

kazandıysa onlar takdir edilir. Kadınlar olmasa ve köyleri gezerek her eve girmeseler bu kadar başarılı olabilirler mi, belki de partinin büyük başarısının çoğunluğu kadınlar tarafından. Kadın kollarına gereken önemi vermezler ve dediğiniz gibi de kadın kollarından bir yere yükselmez. Gençlik kollarından yükseliyor ama kadın kollarından maalesef yükselmiyor (UBP K3, Görüşme, Eylül 2024)

CTP K1 ise kadın örgütü olarak, kadın kolları denilmesine karşı olduklarını çünkü kadın kollarının partilere oy toplayacak işçiler olarak görüldükleri ifade etmektedir. Kadın kollarının sadece partiye oy toplama odaklı olduğundan dolayı, kadınların siyasete katılması için yeterli alanın yaratılmadığı ve çalışmanın yapılmadığının altını çizmektedir. Kadınları destekleyici çalışmaların faaliyete geçmemesinin sonucu olarak, siyasette yer alan kadınların daha farklı mevkiler için cesaret gösteremediğini aktarmıştır.

Biz CTP kadın örgütü olarak bize kadın kolu denilmesine karşıyız çünkü partinin kadın örgütlerinde görev alan insanları, partinin işçisi olarak görüyorlar. Bir siyasi öznenen ziyade oy toplayan, getir götür işlerini yapan, yeri geldiğinde görev verilip asker gibi o görevi yerine getirmesi gereken insanlar olarak görüyorlar. Bunun değişeceğini umut ediyorum. Bir de bu şekilde çalışan kadın örgütlerinde kadınların siyasete katılımını teşvik edecek yeterli çalışma yapılmadığı için kadınlar da bir adım öne çıkıp ben adayım demeye cesaret edemiyorlar. O yüzden siyasette kadınlar yok denilecek kadar az. (CTP K1, Görüşme, Temmuz 2024)

Kadın kollarının KKTC siyasetinin ilk yıllarında kadınların politikaya aktif katılımı için faydalı olduğu görülmektedir. Özellikle kırsalda hayatını sürdüren kadınların politikaya katılımının başlangıcı, sosyalleşmesi ve özgüveninin gelişmesi açısından katkısı bulunmaktadır. Fakat bu noktadan sonra, kadın kollarından yükselme pek mümkün görülmemektedir. Gerek parti içi çıkar ilişkileri gerekse partilerin kadın kollarına yüklediği misyon nedeniyle, kadın kolları seçim zamanı oy toplamak için bir araç olarak görülmektedir. Kadın kollarının kadını partilerin kendi çıkarlarına

yönelik bir uzuv gibi gördüğünü düşünen sol ve merkez partiler, kadın kolları teşkilatlanmasına gitmemişler. Kadın kolları teşkilatlanması olmayan partiler HP, BY ve TDP'dir. Öte yandan CTP kadın kolları teşkilatlanması bulunmasına rağmen, geleneksel kadın kolları oluşumunu seçmeyerek “kadın örgütü” altında hareket etmektedir. Sağ partiler UBP, YDP, DP'de ise “kadın kolları” adı altında teşkilatlanmalar mevcuttur.

Çünkü kadını hep böyle... Acaba kol? Yani kolu başka bir anlamda kullanıyorlar ama neden baş değil de kol diye bakmak lazım. Yani hep böyle bir ‘yardım eden kadın’ olgusu var. Kadın evde yemeği pişiren, siyasette toparlayan, kocasını bir şeye yetiştiren ve bunlar için uğraşan bir konumda görüldüğü için, kadın kollarının amacı sadece o partiyi büyütmektir. Kendi hemcinslerine erişip orada bir çoğalmasını sağlamak görevidir. O yüzden bu noktada yükselebilen kadını ne yazık ki göremeyiz. (HP K1, Görüşme, Haziran 2024)

Katılımcılar partilerin kadınları sadece bir kol olarak yani başka bir deyişle sadece bir uzuv olarak gördüklerini bundan dolayı kadınların bu alanda yükselemediğini belirtmiştir. Çünkü kadınların kendileri için değil, yalnızca parti çıkarları doğrultusunda çalışmalar yapmakta olduğunu, kadınları güçlendirmek gibi bir amaçları bulunmadığını ifade etmiştir.

Çünkü o partiler kadın kolu kurduğunda, kadını sadece o yapının bir kolu olarak görüyor, o yapının kendisi olarak görmüyor. Yani kadın kolunu kuruyoruz, neden mi? Kadınlar orada oyalansın düşüncesiyle. Kadınlara, kadın politikaları üzerinde veya çocuk politikaları üzerinde konuşsun, partiye bağış toplansın, partisini yükseltmek için çalışmalar yapsın, kermesler düzenlesin, bağış alsın, üye toplansın, başka kadınlara ulaşsın, üye yapsın diye bakılıyor. Kadın kollarının amacı, siyasette kadınların bir yere gelmesi, teşvik edilmesi veya kadınları siyasete hazırlayacak bir örgüt olarak görülmediği için, kadın kollarından siyasetçiler yükselemiyor. (BAĞIMSIZ K1, Görüşme, Eylül 2024)

Sonuç olarak, kadın kollarının mevcut işleyişi, kadınların siyasette aktif temsilini değil, daha çok destekleyici roller üstlenmesini teşvik etmektedir. Literatürde de vurgulandığı gibi, kadın kollarının bu yapısal sınırlamaları aşarak kadınların siyasette daha etkin roller üstlenmesini sağlamak için yeniden yapılandırılması gereklidir (Çapar, 2019).

4.4. Kadın liderliğine dair görüşleri

Görüşülen 21 kadın siyasetçiden, sağ ve sol partilerin üyesi olan on üçü, “Kadın bir parti başkanı altında çalışmak ister misiniz?” sorusuna olumlu yanıt vermiştir.

Katılımcılar, öte yandan, bir liderin ya da parti başkanının cinsiyetinin kadın olmasından ziyade, toplumsal cinsiyet eşitliğine bakışının önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılara göre, ataerkil bir düzeni savunan bir kadının, ataerkil bir erkekten farkı bulunmamaktadır. Kadın liderlerin toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini aşmada etkili olabilmesi, sadece bireysel başarılarıyla değil, temsil ettikleri değerlerle ilişkilidir (Arkun, 2019). Bu bağlamda bazı katılımcılar, kadın liderin, savunacağı politikaların önemli olduğunu dile ifade ederek, liderin feminist olması gerektiğini vurguladılar.

Bağımsız K1 kodlu katılımcı, kadın bir parti başkanı altında, toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığını oluşturacağı için çalışmak istediğini söylemiştir. Kadın lider eksikliğine, “Yürütme ve kabine pozisyonunda eksikimiz var” diyerek dikkat çekmiştir. Kadınların genellikle yasa yapmada yer alıp, bakanlık gibi konumlarda yer alamadıklarını ifade ederken, kadınların siyasette lider konumlarda yer almasının toplumsal farkındalığı arttıracığı görüşündedir.

Olabilir tabii... Yani neden olmasın... Kadınlar erkeklerden daha niteliklidir diye dönüştürmek istemiyorum meseleyi. Fakat bir kadın başkana, toplumsal eşitliği ve toplumsal rol modellerini ön plana çıkarmak için bence ihtiyacımız var. Yasa yapmada değil ama icraatta daha fazla yönetici kadına ihtiyacımız vardır, yürütme pozisyonunda yani kabinede kadınlara ihtiyacımız vardır. İki kadın düşün... Dörtlü koalisyon hükümetinde biz iki kadındık. Kadın

bakanların üç veya dört olduğu bir kabine bugüne kadar hiç olmadı. Yürütmede kadınların sayısı az, bakanlık alamıyor kadınlar. Dolayısıyla kadın bir genel başkan olması, kadınların siyasette lider konumunda veya başbakan olarak ülkedeki politikalara vizyon koyup yönlendirmesi bence toplumsal farkındalığı artıracak bir şey olur. (BAĞIMSIZ K1, Görüşme, Eylül 2024)

YDP K1 kadınların bir yeri gerçekten gönülden istedikleri için aday olduğuna inandığı, kadınların daha yapıcı ve pratik olduğunu düşündüğü için kadın bir parti başkanı altında çalışmak istediğini ifade etmiştir. YDP K1 kodlu katılımcı kadın bir lideri, annelik gibi geleneksel kadın rolleri ile değerlendirerek onay vermektedir.

Kadın bir yere talip oluyorsa, istisnalar hariç gerçekten iş yapmak ve topluma yararlı olmak için, gerçekten yanlışların düzeltilmesi için vardır. Ha tabii koltuk sevdası olup kendi çıkarını düşünenler de vardır. Bilerek ve gözümüze sokarak yapıyorlar yapacaklarını, ne çekinceleri ne de korkuları var. Ben bir kadınla çalışmayı çok isterdim. Çünkü kadın yapıcıdır, annedir, düzeltir, düzeltmeyi sever. (YDP K1, Görüşme, Mayıs 2024).

Merkez parti HP ile sol partiler CTP, TDP, BY üyeleri altı katılımcı ile bağımsız milletvekili olan bir katılımcı, bir kriter olarak cinsiyet fark etmeksizin, çalışacakları parti başkanın toplumsal cinsiyet eşitliğine ve sosyal politikalara duyarlı olması gerektiğini belirtmiştir.

Kadın bir parti başkanı altında çalışma fikrine, katılımcı HP K3 “Sırf kadın olduğu için çalışmaya çok da sıcak bakmadığını” ifade etmiştir. Katılımcıya göre çalışacağı kişinin görüşleri ve savunacağı politikalar önemlidir. “Eğer gelecek olan kadın, var olan erkeği aratacaksa kadın gelmesinin bir artısı yoktur” diyerek gelecek olan kadının ataerkil düzeni savunmaması gerektiğini belirtmiştir.

Tabii ki bir parti başkansız olmaz. Başkan vazgeçmek isterse, onun yerine alternatif olarak kim gelebilir? Alternatifler arasında kadın daha iyiye, neden gelmesin?... Ama sırf kadın olsun diye değil. Gelecek olanın nasıl olduğu

önemli benim için. Eğer gelecek olan kadın, var olan erkeği aratacaksa, kadın gelmesinin bir artısı yoktur. Şans verilsin mi sorusu ise eğer, evet verilebilir. (HP K3, Görüşme, Temmuz 2024)

Katılımcı BY K1 kadın ya da erkek parti başkanıyla çalışmanın bir farkı olmayacağını, dolayısıyla çalışabileceğini söylemiştir. Katılımcı ileride kendi partisinden de, kadın bir parti liderinin çıkabileceğini belirtmiştir. Dolayısıyla partisinde, kadın olduğu için bu alanda birinin cinsiyetçiliğe maruz kalacağını düşünmemektedir.

Genel sekreterin erkek olmasıyla kadın olması arasında bir fark yok benim için. Erkeklerle nasıl çalışabiliyorsak kadınlarla da çalışabiliriz. Tabii ki bunda olumsuz bir şey yok. Bence olur da. İleride kesin bizim bir kadın genel sekreterimiz olur diye düşünüyorum. Burada bir engel olduğunu gerçekten düşünmem. Kadın adayın niyetlenirse önünün kesileceğini düşünmem. Tabii ki hiç bir mahsuru olmaz. Aksine memnun oluruz böyle bir şey olursa. (BY K1, Görüşme, Eylül 2024)

Kadınların başbakanlık, cumhurbaşkanlığı gibi konumlarda bulunabilmeleri için talep noktasında eksikleri olduklarını belirtilmiştir, kadınlar genellikle üst makamları erkeklere bırakma davranışları da sergilemektedirler. Bu açıdan kadınlarında o noktalara ulaşabilmesi için talep etme noktasında cesur olmaları gerekmektedir.

UBP K1 kodlu katılımcı siyasette kadın yönetici ve lider bulunmadığından, kendini geliştirmiş kadınları da siyasette seçmediklerinden bahsetmiştir. Pandemi sonrası ve son dönemlerde insanların siyasetten el çekmesinin de etken olabileceğini düşünmektedir.

Şey yok kadın yönetici pek fazla parti yöneticisi yoktur. Bizde partiden kaynaklıdır bu durum. İki tane komite başkanı kadındır ama genelde bir kadın bakan olmaması veyahut başka yerlerde kadınların olmayışı eksiğimizdir. Ki bugün çok kendini geliştirmiş baya iyi kadınlarımızda vardır ama onlar

siyaseti seçmiyorlar. Eskiden parti içerisindeki kadınlarımız daha aktif daha tuttuğunu koparan parti için mücadele eden kadınlardı. Şimdi insanların bana göre siyasetten yavaş yavaş el çekme durumunu var. Pandemi sonra her şey çok değişti pek farkında değiliz ama büyük bir değişiklik oldu. (UBP K1, Görüşme, Haziran 2024)

UBP K2 kodlu katılımcı partinin genelinin erkeklerden oluştuğunu, partide lider konumlarda kadınların bulunmadığını ifade etmiştir. Bugüne kadar yalnızca iki ya da üç kadın belediye başkanı seçilmiştir diyerek bu görüşünü desteklemiştir. Partinin örgüt başkanlarının %95'inin erkek olduğunu belirtmesi partinin ataerkil bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Maalesef belediye başkanımız bugüne kadar çok az kadın olmuştur, iki ya da üç belediye başkanı seçilmiştir. Örgüt başkanlarının %95'i erkektir, çok az kadın örgüt başkanı vardır. Yani parti içi örgüt başkanı olsun, parti genel başkanı olsun pek kadın olmadığı için onun kıyaslamasını yapamıyorum. Hep erkek olduğu için maalesef. (UBP K2, Görüşme, Eylül 2024)

4.5. Kadın kadının kurdu

Siyaset skalasının sağında yer alan partiler olan DP ve YDP' den üç katılımcı kadınların siyasette birbirlerini desteklemedikleri düşüncesindedir. Katılımcı DP K1 kadınların birbirlerini desteklemediklerinden dolayı cumhurbaşkanı, başbakan gibi alanlardan kadın liderlerin çıkamadığını düşünmektedir. Bu görüşler siyasette ki kadınların ataerkil düzen içerisinde var olmayı seçtiğini veya bu düzenin destekçisi olduğunun göstergesi niteliğindedir.

Öncelikle kadınlar birbirlerini desteklemiyorlar bu yüzden de başbakan ve cumhurbaşkanı gibi konumlarda kadınları görme olasılığımız düşüktür. (DP K1, Görüşme, Haziran 2024)

Katılımcı DP K3 ise kadınların birbirine destek değil, köstek olduğu için kadın lider çıkamadığını düşünmektedir. Kadınların dayanışma içinde olması halinde, kadın liderlerin faydalı olabileceği görüşündedir.

Yani ben kendi adıma konuşursam, evet, ‘kadının en büyük düşmanı kadındır’ düşüncesine sahibim. Yaşadıklarım beni bunu düşünmeye itti tabii ki... Ben 20 - 30 sene öncesinden bahsediyorum. Eğer zaman içinde bakış açıları değişmişse, birazcık temsiliyet çoğaldıkça, kadının kadına destek vermesi artık görülmüşse... Kadınlar arasında bir dayanışma olunca kadının daha ileriye gitmesindeki şansın çok daha büyük olduğu fark edilmişse, belki de bir kadın başkan faydalı olabilir. Ben denemek isterdim, benim için artık çok geç ama... Veyahut böyle bir şansım olsaydı, kadındır bu partinin başkanı diyerek geri durmazdım. Eğer ilkeler olarak da bana uygun olursa o partinin görüşleri ilkeleri bir denerdim. Ve o başkanın tavırlarına göre de siyaset çok farklı şekillenebilir. (DP K3, Görüşme, Haziran 2024)

Literatürde de ifade edildiği gibi, kadınların dayanışma içinde olması, sadece kadınların liderlik pozisyonlarına erişimini için değil, aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması içinde önemlidir (Pınaroğlu, 2017). Sonuç itibarıyla, katılımcıların görüşleri, literatür kısmında bulunan "kadınların siyasal dayanışma eksikliği" ile ilgili eleştirilerle örtüşmektedir. Bu durum, kadınların liderlik pozisyonlarına erişimde hem bireysel rekabetin hem de ataerkil düzenin etkili olduğunu göstermektedir.

4.6. Erkek olsalardı farklı konumda olurlar mıydı?

Katılımcılara “Erkek olsaydınız siyasi konumunuz daha farklı noktalarda olur muydu?” diye sorulduğunda sol ve sağ partilerden 12 kişi fark olacağını, 9 kişi fark olmayacağını belirtmiştir. İki kişi ise soruya yanıt vermemiştir.

UBP K2 kodlu katılımcı ülkede ve partisinde cinsiyet ayrımcılığının fazla olduğunu dile getirmiştir. Toplumda da kadının erkeklere göre arka planda olduğunu söylerken, kendi partisinde cinsiyetçiliğin çok belirgin olduğunu ifade etmiştir.

Katılımcı erkek olsaydım bu performansta çoktan bakan olmuş olurdu diyerek kendi kariyerinden örnek vermiştir. “Bir kadının 20 senede başardığını bir erkek 5-6 senede başarıyor” diyerek “kadınların siyasette engelli koştuğunun” ifade etmektedir.

Şunu söyleyeyim maalesef bizim ülkemizde ve bizim partimizde çok büyük bir cinsiyet ayrımı vardır. Zaten şekil ortadadır, sayılar konuşur ve sayılar da kendini gösterir ve en çok da bizim partimizde bu ayrım vardır. Yani bugün baktığında bizde sadece üç kadın milletvekili vardır, bu sayı zaten genel bakış açısını göstermektedir. Toplumda kadınlar erkeklerden geri plandadır. Siyasette genel anlamda ama en çok da bizim partimizde. Erkek olsaydım bu çalışmamla, bu azmimle, bu başarımla, tahsilim yüksek, konuşma kabiliyetim düzgün, ailem ülkenin en tanınmış ailelerinden biri ve çok hırsla çok mücadeleyle çalışan birisiyim... Bunları topladığımda inanın ki erkek olsaydım şimdiye belki de bakan olmuş olurdu diye düşünüyorum. Yani şunu söyleyeyim bir kadının 20 senede başardığını bir erkek 5-6 senede başarır çünkü bizde meyhanesi siyaseti olduğu için. Erkek odaklı bir siyaset olduğu için, ataerkil bir toplum olduğumuz için kadınlar çok daha geri plandadır. (UBP K2, Görüşme, Eylül 2024)

CTP K1 kodlu katılımcı, kadın olduğu ve ataerkil yapının destekçisi olmadığı için siyasette bir sürü engellemelere takıldığını ifade etmektedir. Siyasette ve parti içinde belirli ataerkil düşüncenin destekçisi olduğu durumda kabul görüldüğünü, reddettiği takdirde dışlandığını dile getirmiştir.

Milletvekili... Bence vekâleten oradasın. Bak adı üstünde. Kime vekâlet ediyorum ben? Sesi duyulmayanların, görünmeyenlerin ve kendini temsil edemeyenlerin sesi olmak için. Kendini temsil edemeyenlerin sesi olmak için oraya girdiysem onları söyleyeceğim ama sırf böyle olduğu için parti içinde de markaj yaşıyorum. Bir sürü göreve gelmemi engellemeye çalışmalar... İşte genelde kadınlar parti içinde güç sahibi erkeklerin uydusu gibi görülürse makbuldürler. Dolayısıyla parti başkanı, parti genel sekreterinin etrafındaki kadınlardan olup kariyer yapabilirsiniz. Ben bunu yapmadığım için partili

erkekler tarafından da defalarca dışlandığım oldu. (CTP K1, Görüşme, Temmuz 2024)

Cinsiyeti erkek olsaydı siyasetteki konumunun daha farklı olacağını düşünen katılımcılar buna neden olarak, toplumun ataerkil bir yapı içerisinde olduğunu ve erkeklerin erkeklerle işbirliği yapmayı tercih ettiğini ifade etmektedir. Katılımcılar aynı zamanda siyasi arenada daha rahat kabul görmek için kadınların eril bir tavır sergilemek zorunda hissettiğini de belirtmektedir. Öte yandan katılımcıların büyük bir çoğunluğu kadınların toplum, aile gibi sosyal politikalar ilgilendiren konularda daha duyarlı olduğunu belirtmiştir.

UBP K1 kodlu katılımcı siyaseti cinsiyetlere göre değerlendirmedeğini, siyasette amaçları olan ve bu doğrultuda ilerleyen kişilerin başarılı olacağını ifade etmektedir. Siyasette başarılı olmak için cinsiyetin bir kriter olmadığını altını çizmektedir. Erkeklerin meyhane kültürü gibi eril mekânlardan faydalanmasının kadınlar için dezavantaj olduğunu, fakat kadınların avantajının da erkeklerin aksine her eve rahatlıkla girebilmek olduğu belirtmiştir. Toplumsal cinsiyet eşitliğini savunduğunu fakat bir kadının sırf kadın olduğu için siyasete girmesini onaylamadığını aktarmıştır.

Ben aslında kadın ve erkek olarak siyaseti ayırmayı çok doğru bulmuyorum. Çünkü eğer siz siyaseti yapmayı hedeflediyseniz ve o konuda bir girişimciliğiniz varsa siyasette başarılı olursunuz. Yani neticede ben de ilçe başkanlığı yapmış birisiyim, parti meclisi de ama en önemlisi ilçe başkanlığı yaptım. Yaklaşık iki, üç yıl zannediyorsam yaptım ve tüm kadın erkek birlikte hepsini örgütleyip partinin başarılarına imza atmasını da sağladım. Erkeğin bugün ayrıcalığı bizde meyhane kültürü olduğu için ve meyhanelerde siyaset yapıldığı için var. Evet, bunda kadınlar çok fazla başarılı olamıyor ama bizde erkek evlere giremez. Biz de kadın olarak evlere girerek kadınların gücünü ortaya çıkarmakta başarılıyız kadınlar. Onun için ben kadın erkek diye değil, başarılı kendine güvenen terbiyeli ülkesini seven her bireye siyasette başarılı olacağına inanıyorum. Bir kadının kadın olduğu içinde siyasette olmasını çok doğru bulmuyorum. (UBP K1, Görüşme, Haziran 2024)

DP K3 kodlu katılımcı eğer aynı karakterde bir erkek olmuş olsaydı siyasette pozisyonunun farklı olacağını düşünmemektedir. Öte yandan kadınların fırsat eşitliğinin erkekler kadar olmadığını belirtirken, kadınların siyaset alanında olmasının biraz da kendi isteklerine bağlı olduğunu görüşünü benimsemektedir. Kadının bu alanda destek görmesinin aile ve eş tarafından önemli olduğunu kaydetmiştir.

Erkek olsaydım siyasetteki konumumun çok farklı olacağını düşünmüyorum. Eğer aynı yapıda, aynı karakterde bir insan olsaydım erkek olunca değişmezdim. Çünkü ben zamanla siyasetin çok da bana göre olmadığını, mizacıma çok uygun olmadığını anladım. Dolayısıyla çok da farklı olmazdı. Biraz kişilikle ilgili bir şey, çünkü ben bir kadın olarak belli yerlere kadar geldim ama en alttan mutfakta başladık biz. Kadın kolları genel başkan olarak görev aldım ama kapı kapı dolaştık. Gece gündüz dolaştık, zaman mefhumu yoktu bizde. Ben eve geldiğimde geç saatlerde eşim uyurdu. Belirli bir yerlere geldim ama çalışmalarım sayesinde geldim. Erkekle kadının fırsat eşitliği hiçbir zaman yoktur. Maddiyat yönünden bazı durumlarda ataerkil bir toplum olduğundan erkek çok daha rahat hareket edebilmektedir. Fakat bu biraz insanın kendine de bağlıdır, ben bir kadın olarak bu anlamda hiçbir zorluk yaşamadım, yaşatmalarına da fırsat vermedim. Kadın istedikten sonra her şeyi yapar. Tabi burada kadının rahatlığında şunu da ortaya koymak lazım eşi, kocası, partneri, aile yapısı tarafından o rahatlığı da bulması lazımdır kadının. Eşler arasındaki ilişki de çok önemlidir, aile yapısı da çok önemlidir (DP K3, Görüşme, Haziran 2024)

Erkek olsalar bile aynı pozisyonda olacağını düşünen katılımcılar da kadınların fırsat eşitliğine erkekler kadar sahip olmadıklarını belirtmiştir. Bu durum kadınların siyasi arenada engelli koştuğunun bir ifadesidir.

4.7. Siyasetin erilleşmesi

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu erkeklerin siyaseti meyhane, spor kulübü, kahvehaneler gibi eril mekânlarda yürüttüklerinden dolayı bu noktalarda siyasal

katılımın epey zorlaştığını ifade etmektedir. Katılımcılar aynı zamanda siyasette erkeklerden kabul görmek ve siyasetin içine dâhil olabilmek için kadınların erilleştiğini yani, erkeksi hal ve tavır içinde olmak zorunda hissettiklerini dile getirmiştir. Çünkü erkeklerin siyaseti kendi aralarında sürdürmek gibi bir davranış kalıbında olduklarını bu engeli ancak onlardan olarak “erkeksi” davranarak aşabileceklerini düşünmektedirler. Katılımcılar bu hal ve tavırlara erkeklerin kullandığı sert dil ve takım elbise örneği vermiştir. Kadınlar siyasette var olabilmek için kendi kadın kimliğini bir yere bırakarak, erkek kimliğini üstüne bir takım elbise gibi giymektedir. Katılımcılara göre siyasette var olabilmenin yolu toplumsal cinsiyet rollerinin getirdiği kalıplara uymak ve ataerkil iktidarın devamını sürdürmekten geçmektedir.

BAĞIMSIZ K1 ve HP K3 kodlu her iki katılımcı da kadınların siyasette başarılı olabilmesi için toplum tarafından kadınların erkeksi olmaları gerektiğinin düşünüldüğünü söylemişlerdir. Siyasette ideal kadının algısının erkeksi görünüm ve tavırlardan oluşturulduğunu belirtmişlerdir. Katılımcı BAĞIMSIZ K1 Kıbrıs’ta insanların kılık kıyafete dikkat ettiğini dolayısıyla topuklu ayakkabı bile giyince tepki görüldüğünü ifade etmektedir.

Aslında kadınlar erkeksi davranırsa başarılı olabileceklerine inanmaya başladılar. Mesela genelde ataerkil bir yapıdan geliyoruz. Siyasette ataerkil, işte kelli felli adamlara toplumda. Kadınların siyasette deneyimleri zor ve kadınlar da yer alabilmek için erkeksi giyinmek, işte belki çok makyaj yapmamak, biraz daha erkeksi tavırlarda bulunarak davranmayı sanki siyasetin bir gereğiymiş gibi görüyor. Hâlbuki kadının kendi doğasından gelen, kadının kendi varoluşundan gelen bir duruşu var ve aslında siyaseti değiştirebilen odur. Toplumda bir miktar ayıplandığın için sonuçta siyaset kahvehanelerde, kulüplerde, meyhanelerde yapılan bir şeye dönüştüğü için Kıbrıs’ta insanlar kılık kıyafete bakar. Pantolon giyen işte, şık topuklu bir ayakkabıyla gitsen mesela ‘a bu da ne biçim geldi’ diye söylenir. O yüzden aslında dikkat etmek zorundasın, dikkat etmek zorundasın da değil. Toplumun sana kodladığı şekilde davranmak zorundasın kıyafetinde de, davranışında da. Yani böyle sesini yükseltip erkekvari böyle konuşmaya çalışmaya çalışır kadın genelde kabul görebilmek için toplumdan. Onun

dışında sergilediği kadın ve erkeğin o anlamda da farkı bence kadınlar daha kucaklayıcıdır. (BAĞIMSIZ K1, Görüşme, Eylül 2024)

HP K3 kodlu katılımcı kadınların siyasette başarılı olmak için erkek gibi davranması gerektiğini düşündüklerini belirtmektedir. Fakat katılımcı, erkeklerin kadını baskı altına almak için siyasetteki ideal kadın algısının erilleştirildiğini düşünmektedir. Katılımcıya göre kadın kendi duruşuyla siyasette yer almalıdır. Öte yandan katılımcı eril siyasetle mücadele etmek için “narin, zarif” gibi geleneksel kadınlık rollerinin tercih edilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Şöyle aslında kadınların, oluşan algıdan bahsediyorum. Erkek gibi davranarak sanki siyasette yer alabileceği bir algı var. Ama aslında kadınların kendilerine daha çok güvenip, kendileri gibi davrandıkları zaman daha da çok başarılı olacaklarına inanmaktayım. Yani kadınların siyasete o narin bir zarafeti getirebilmesi gerekir diye düşünüyorum. Bir erkek gibi davranırsam başarılı olurum gibi algı da bilinçaltında var diye düşünürüm. Yani yoksa kadın kendi zarafetiyle kendi duruşuyla siyasette yer almalıdır. Şimdi erkekler bence kadınların gücünden korktukları için onları baskılamaya çalışan bir politika izlerler kendi içlerinde diye düşünüyorum. Çünkü hani ‘kadındır başaramaz’ diye bakılıyor. Kadınlar evde iş yaparken erkekler sanki siyaseti mangal partisinde yürütmeye çalışan bir yapıdadır. Meyhane siyaseti değildir doğrusu. Bir siyaset yürütülüyorsa onunda bir gereği vardır, toplantısı, usulü vardır, partinin organları vardır. Orada değerlendirilir ve ona göre bir karar alınır. Yani erkekler kendilerini havada görmek için kadınları ezmeye çalışan bir şey vardır. O algıyı da korumaya çalışırlar diye düşünürüm. (HP K3, Görüşme, Temmuz 2024)

4.8. Eğitimin önemi

Araştırmaya katılan 21 kadın siyasetçinin 20’si kadın için eğitimin önemli olduğunu düşünmektedir. UBP K3 kodlu katılımcı kadınların eğitilmiş olmasının erkeklerin gerisinde kalmamak için mecburi olduğunu düşünmektedir. Kadınların siyaset alanında başarılı olması için erkeklere oranla daha fazla nitelik arandığını ifade

ederken, lise mezunu erkeklerin vekil olabildiğini fakat kadınlar için aynı durumun söz konusunu olmadığını altını çizmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğu, kadınların siyasette başarılı olabilmesi için erkek bir siyasetçiye göre daha çok çalışması gerektiğini de belirtmektedir.

Zaten bugün baktığımızda kadının erkeklerin önüne geçmesi için eğitim olaraktan önde olması lazımdır. Mutlaka bir yabancı dil bilmesi lazımdır. Erkeklerden daha fazla artılarının olması gereklidir. Biraz daha onlardan önde olması gerekiyor. Bugün baktığımızda hepsi üniversite mezunu. Ama lise mezunu erkek vekil vardır, bizde de vardır. Onun için eğitim önemli. Kadınlar da zaten geliştiriyor her anlamda kendini, her anlamda geliştirmesi gerekir. (UBP K3, Görüşme, Eylül 2024)

TDP K3 kodlu katılımcı kadınlar için siyasette eğitimin çok önemli olduğunu, kadınların bir alanda uzmanlaşması gerektiğini düşündüğünü ifade etmektedir.

Kadın için siyasette eğitim çok önemlidir hatta birinci sıraya koyabilirim. Eğitimin getirileri, kendini geliştirme, belli bir konuda uzmanlaşma, öz farkındalık ve genel farkındalığın ciddi bir şekilde artmasıdır. Önemlidir bence, birinci sıradadır eğitim. Çünkü nerede düz, herhangi bir konuda yolunda ilerlemiş ve bir şekilde bir yere gelmiş bir kadın; nerede gerçekten alanında kendini doğru şekilde uzmanlaştırmış ve hizmet odaklı, gerçekten hem deneyimsel, hem teorik hem de pratik anlamında konuya hâkim. Bir de nerede gerçekten savrula savrula bir yere gelmiş bir kadın. Tabii ki o eğitim bakımından da gerçekten geriden gelen ve geride olan kadın ve diğer bireylerimizin de bu konuda güçlendirilmesi lazımdır. (TDP K3, Görüşme, Temmuz 2024)

UBP, TDP ve YDP' den üç katılımcı, eğitimin kadın için siyasette yükselmede bir etkisi olmadığını düşünmektedir. UBP K1 kodlu katılımcı ülkede siyasette yükselme için sosyal ilişkilerin iyi olması ve tanınırlığa bakıldığını öne sürmüştür.

Eğitim bir rol oynamamaktadır kadın için siyasette. Eğitim bana göre siyasette çok fazla bir rol oynamamaktadır. Çünkü geçmiş dönemlerde lise mezunu başbakan da gördük ve bir şekilde başarılıydı. Yani eğitimle sadece doktorların siyasette daima bir adım önde olduğunu söyleyebiliriz. Diğer yandan ülkemizde eğitime çok bakmıyorlar. Eğitim kriter değildir, bizim ülkemizde baktıkları biraz farklıdır. Kimin cenazesine gittiğin, kimin düğününe gittiğin veyahut ortada çok mu gözüküyorsun, kaç kişinin elini sıktın bunlar hâlâ bizim siyasetimizde çok önemlidir. (UBP K1, Görüşme, Haziran 2024)

Katılımcı YDP K1 ise diplomanın önemli olmadığını daha çok kendini geliştirme ile başarılı olunabileceğini belirtmiştir.

Ben yirmi dört yıllık bir öğretmen olarak diplomanın kişiye bir şey kazandırdığını inanmayan biriyim. Diploma değil, sen eğitiminin üstüne kendini geliştirmek adına çabalarsan, sen fark yaratırsın. Öncelikle bunu söyleyeyim böyle beş üniversite de bitirebilirsin ama iki cümleyi bir araya getirip derdini ve halkın derdini anlatamıyorsan diploma boş bana göre. O yüzden bu iş diplomayla değil, kendini geliştirme ile alakalıdır, konulara hâkim olmakla alakalıdır, donanımlı olmakla alakalıdır. Kıvrak zekâ çok önemlidir burada. Bak ben hep şey derim, televizyon programlarına giderim bir konu söylerler ben bunu hemen böyle gösterirsem cevabı ikinci bir soru gelecek. Soru üstüne soru programın tadı da olmaz ama ben bu cevabı şöyle dolandırarak süsleyerek daha ilgi çekici hale getirdiğin an, hem izleyicide bir ilgi odağı oluşturursun hem de söyleyeceklerini daha geniş sunduğun için daha güzel cümleler kurarsın. Bu çok önemlidir. (YDP K1, Görüşme, Mayıs 2024).

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Meclisi'nde kadın milletvekillerinin eğitime verdikleri önemin, erkek milletvekillerine kıyasla daha belirgin olduğu görülmektedir. Kadın milletvekilleri arasında yüksek lisans yapanların oranı %33.33,

doktora yapanların oranı ise %25'tir. Ayrıca, kadın milletvekillerinin %16.67'si tıp doktoru (MD) iken, %25'i lisans mezunudur. Kadın milletvekilleri arasında lise mezunu bulunmaması, katılımcıların kadınların eğitime daha fazla önem verdiklerine dair görüşlerini destekler niteliktedir. Öte yandan, erkek milletvekilleri arasında doktora yapanların oranı %18.75, yüksek lisans mezunlarının oranı %25 ve lisans mezunlarının oranı %37.50 olarak kaydedilmiştir. Erkek milletvekilleri arasında lise mezunlarının oranı %9.38 iken, tıp doktoru olanların oranı da %9.38'dir. Bu veriler, kadın milletvekillerinin akademik açıdan daha yüksek bir düzeye ulaştığını ve eğitimin kadınların siyasetteki varlıklarını güçlendirmede önemli bir etken olduğunu ortaya koymaktadır.

BÖLÜM V

Sonuç ve Öneriler

Geçmişte olduğu gibi bugünde ataerkil iktidar kadınlar üzerinde çeşitli alanlarda tahakküm kurmaktadır. Tahakküm kurduğu alanlardan bir tanesi ise siyaset alanıdır. Kadınların siyasete girmesinde her ne kadar hukuki bir engel bulunmasa da, ataerkil toplum normları kadınların önlerine camdan duvarlar çıkarmaktadır. Kültürel şiddetin bir tezahürünü siyaset icra edilen alanların halen eril mekânlardan oluşmasını örnek gösterebiliriz. Çağ her ne kadar değişmiş olsa da ataerkil toplum normları erkeğin kadının üstünde söz sahibi olabileceği görüşünü sürdürmek istemektedir. Ataerkil düzen kadını özel alanla sınırlı görürken, erkeği kamusal alana atfederek hegemonyasını sürdürmektedir. Bunun en büyük örnekleri arasında ülkemizde siyasetin uygulanma biçimi gelmektedir. Erkekler siyasetlerini kahvehaneler, meyhaneler ve bir takım bağlantılar ile sürdürürken, kadının ise ev ziyaretlerine yani yine özel alana girmesi beklenmektedir.

Çoğunlukla ataerkillik iktidar siyasetteki erkeklerin üzerinde bir baskı unsuru olmaktan ziyade avantaj sağlarken, bu yapının kadınlar için aynı olduğunu iddia etmek doğru değildir. Çünkü kadının kendisi nasıl temsil etmesi gerektiği, davranışından tutun da, üzerine giydiği kıyafetlere kadar ataerkil iktidar tarafından belirlenmek istenmektedir. Nitekim farklı siyasi görüşten katılımcılar üzerlerinde bu baskının olduğunu belirterek, kadının siyasette başarılı olması için erkek gibi davranması gerektiğini belirtmiştir. Kadınların karşılaştıkları zorluklar partilere göre değişiklik gösterse de toplumun büyük bir çoğunluğu ataerkil yapıda olduğu için ideoloji fark etmeksizin tüm kadınları etkilemektedir.

Hegemonik erkeklik başka alanlarda olduğu gibi siyasette de baskısını sürdürmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanamadığı ve ataerkilliğin sürdürüldüğü bir toplumda kadınların temsiliyeti çeşitli uygulamalarla bir nebze arttırılsa bile hep yerinde sayacaktır. Kadınların her alanda varlığının önemli olduğu gibi, nüfusun yarısını oluşturan bir cinsiyetin siyaset alanında temsiliyeti çok önemlidir. Sadece erkeklerden oluşmayan bir toplumda kararları erkek egemen bir çoğunluğun alması adil değildir. Yine kadınlarla ilgili politikaların uygulanma kararlarının erkekler tarafından verilmesinin doğruluğu olduğu tartışmalıdır. Tam da bu sebeplerden ötürü kadınların siyasette temsiliyeti arttırılarak, politikada daha fazla

söz sahibi olmaları gerekmektedir. Bu bağlamda kadının temsiliyet sorunun incelenmesi, kadının politikaya katılımını arttıracak çözüm öneri için gereklidir.

Kadının siyasetteki temsiliyet sorununu daha iyi anlamak adına 2022 milletvekili seçimlerine katılım göstermiş 2 bağımsız milletvekili ve 7 siyasi partiden 3' er kadınla, toplamda 21 kadınla görüşülmüştür. Görüşme yapılan katılımcıların büyük çoğunluğu kadın kollarının siyasette yükselmede doğrudan bir etkisi olmadığını belirtmiştir. Partisinde kadın kolları bulunan katılımcıların büyük bir kısmının kadın kolları üyesi olmaması bu görüşü doğrulamaktadır.

Nitekim KKTC'de politikada yükselen kadınlar genellikle sermaye sahibi olmakla beraber, nüfuzlu ailelerden gelmektedir. Sağ partiler kadınların siyasal katılımını kadın kollarını teşkilatlanmalarında parti içinden sağlamamakta, siyasete katılacak kadınları seçim zamanları dışarıdan temin etmektedirler.

Kadın kollarından ise seçim zamanı partinin lehine çalışacak bir işçi gibi oy toplamak için bireysel görüşmeler yapmasını istemektedir. Kadın kolları sokakta ve evlerde bu görüşmeleri halk arasında yaparken, aday siyasetçiler ise kitlesel propagandalarını sürdürmektedir. Kadın kolları teşkilatlanmaları genellikle siyasette bulunan politikacıların çevresinden oluştuğundan dolayı üye olan kadınların politikada yükselmek gibi bir amaçları bulunmamaktadır. Dolayısıyla katılımcılar kadın kollarının kadınların siyasette yükselmesi amacıyla değil, partiye destek olmak için bu yapılanmanın mevcut olduğunu belirtmiştir. Kadın kollarının kurulduğu ilk zamanlar kırsal kesimde yaşayan kadınların siyasete katılması için önemli olduğu belirtilen katılımcılar, artık bu pozitif etkinin olmadığını ifade etmişlerdir.

Kadınların siyasete katılımı arttırmak için uygulanan politika devlet tarafından cinsiyet kotası uygulaması gerçekleştirilmektedir. Kadınların bir kısmı %30'luk kota uygulanmasını yeterli bulmayarak, arttırılmasını talep etmektedir. Kota uygulamasını savunan katılımcılar kotanın olmaması halinde bazı partilerden hiç kadın aday çıkamayacağını belirtmiştir. Kota uygulamasını savunmayan katılımcılar ise kotaya ataerkil toplumsal normlar sebebiyle ihtiyaç duyulduğunu belirtmişlerdir. Kota uygulamasını savunan katılımcılar, kadın siyasetçilerin parti içi çeşitli politikalar ve kontenjan adaylıklar ile desteklenmesi gerektiği görüşündedir. Bu bağlamda siyasi partilerden sadece Toplumcu Demokrasi Partisi kadınların katılımını arttırmak için parti meclisinde cinsiyet kotası uygulaması gerçekleştirmektedir. Kota uygulamasını

doğru bulmayan katılımcılara göre toplum zihniyeti değişmediği sürece kota uygulamasında aynı noktada dolaşılacağıdır.

Kadın lider eksikliğine de değinen katılımcılar, kadın bir lider ile çalışmak istedikleri fakat cinsiyetten ziyade savunacağı politikaların önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılar aynı zamanda ataerkil bir düzeni savunan bir kadının erkekten farkı olmadığını belirtmişlerdir.

Katılımcılar ataerkil düzenin değişmesi sonucu kadınların doğal olarak siyasete katılacaklarını, çünkü kadınların siyasete katılımını zorlaştıran etmenlerin ataerkil düzenin kendisinden gelmekte olduğu görüşünü savunmaktadırlar. Katılımcılar kadınların siyasette milletvekilliğinin üstüne başbakan, cumhurbaşkanı veya parti liderliği gibi konumlarda bulunmamasının sebebini siyasete katılımın zorluğuyla ve kadınların birbirini desteklememesi ile bağdaştırmıştır. Toplumsal cinsiyet rollerinin, toplumun ve siyasetin ataerkil olmasından dolayı engellere takıldıklarını ifade etmektedirler.

Öte yandan yine katılımcılar kadın siyasetçilerin kadınlık davranışlarından gelen kalıplarla erkeklere oranla çok daha barışçıl ve uzlaşmacı olduğunu belirtmişlerdir. Bu sebeple katılımcılar siyasi liderlerin kadın olması durumunda ülkenin daha düzenli ve kaos olmadan yönetebileceğine inanmaktadırlar. Kadınların başbakanlık, cumhurbaşkanlığı gibi konumlarda bulunabilmeleri için talep noktasında eksikleri olduklarını belirtilmiştir, kadınlar genellikle üst makamları erkeklere bırakma davranışları da sergilemektedirler. Bu açıdan kadınlarında o noktalara ulaşabilmesi için talep etme noktasında cesur olmaları gerekmektedir.

Katılımcılara kadın ve erkeklerin siyasette davranış pratikleri sorulduğunda, katılımcıların büyük bir çoğunluğu kadınları pratiklik ve sosyal politikalar noktasında başarılı olduklarını belirtmişlerdir. Öte yandan katılımcıların belli bir kısmı kadınların usulsüz eylemlere daha az karıştıklarını düşünmektedir. Bu bakımdan kadınlar büyük bir çoğunluğu kadın siyasetçilerin daha güvenilir ve akliselim olduklarını belirtmektedirler.

Katılımcıların büyük çoğunluğu kadınların siyasette yükselebilmesi için eğitimin önemli olduğunu söylemektedir. Katılımcılar bir kadının siyasette başarılı olması için eğitimde dâhil birçok özelliğin arandığını ifade etmektedir. Katılımcılara göre

kadının siyasette başarılı olabilmesi için erkeğe oranla daha çok niteliğinin bulunması beklenilmektedir.

Katılımcılar kadınların politikada kabul görmek için erkek gibi davranmak zorunda hissettiklerini ifade etmektedir. Kısacası kadın politikada yükselebilmek için kadın varlığını arka plana atarak adeta erkek gibi olmaya zorlanmaktadır. Toplumda erkeksi davranış kalıplarında bulunan kadınların siyaset için makul kadın olduğu görüşü hâkimdir. Dolayısıyla kadının erkeksiliği siyaset için bir başarı kriteri oluşturur durumdadır.

Katılımcılara “Erkek olsaydınız siyasi konumunuz daha farklı noktalarda olur muydu?” diye sorulduğunda sol ve sağ partilerden 12 kişi fark olacağını belirterek cinsiyet eşitsizliğini ortaya koymuştur. Katılımcılar kadınların senelerce çabaladığı pozisyonlara erkeklerin çok kolay ve hızlı bir şekilde ulaştığını belirtmiştir. Katılımcılar ataerkil toplumun normlarını erkekleri ön planda tutarak, kadınları hep arka planda destekleyici konumlarla sınırlandırıldığını belirtmiştir. Erkekler genellikle siyaseti kendi aralarında erkek erkeğe yapmayı tercih ettiklerinden ötürü kadınların siyasette yükselmeleri erkeklere oranla daha zorlaşmaktadır.

Kadınların siyasete olağan katılımını sağlamak için en temel yapı taşı olan topluma inmek gerekecektir. Toplumsal cinsiyet eşitliği sağlanamadığından dolayı kadınlar siyasete ancak sorumluluklarından arta kalan zamanlarda vakit ayırmaktadır. Bu sebeple toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığı oluşturulması çok büyük önem arz etmektedir. Okullarda toplumsal cinsiyet eşitliğine uygun müfredat geliştirilmesi, yetişkinler için ise çeşitli seminer ve eğitimlerin uygulanması ataerkil toplum normlarını değiştirecektir.

Öte yandan doğrudan temsiliyeti arttıracak önlemler olarak sadece cinsiyet kotasının artırılması değil, parti içi pozisyonlarda da cinsiyet kotası uygulanması etkili olabilmektedir. Bir diğer önerisi ise parti içi kontenjan adaylarını seçilirken başarılı kadın siyasetçilerin de tercih edilmesidir.

Kısaca özetleyecek olursak kadınların siyasete katılımının artırılması için uygulanacak adımlar içerisinde devlet politikalarının, eğitim ve siyaset alanında alınacak tedbirler olarak ikiye ayrılması gelmektedir. Kadının siyasetteki rolü ve temsiliyet öneminin sadece bir cinsiyetten ibaret olmadığını; kadını görüşleri ile ele alan bir birey olarak değerlendirilmesini sağlamak için toplumsal bilincin

oluşturulmasına yönelik sivil toplum çalışmaları yapılmalıdır. Örneğin nasıl ki siyasi temsile sahip ve siyasi rolü olan bir erkek ele alındığında cinsiyetinden ziyade fikirleri, projeleri, vizyonu ve bireysel niteliği değerlendiriliyorsa ve göz önünde tutuluyorsa; bir kadın siyasetçinin de aynı rol parametreleri ile değerlendirilmesi gerekir. Kadının siyasete atılımını kolaylaştırmak için sivil toplumda kadın hareketleri ve kadın birliklerinin kurulması fayda sağlayacaktır.

Kaynakça

- Aliefendioğlu, H. (2008). Politikada kadın ve kadın politikası üzerine: Kuzey Kıbrıs’a ilişkin kimi saptamalar. *Kıbrıs Yazıları*, 10-12(1), 41-45
(<http://irep.emu.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11129/1120/HanifeAliefendiogluMakale3.pdf?sequence=1>)
- Akdemir, A. B., & Kılıç, A. (2021). Nitel makalelerin yöntem analizi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 486-502.
- Aksu Kocatürk, G., & Şengül, M. (2020). Kapitalist ataerkil ilişkiler ve kentsel mekânda kadınların gündelik hayatının coğrafyası: Tokat örneği. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 75(2), 715-746.
- Aktaş, O. (2010). Türkiye’de erkekliğin kurgulanışında askerliğin yeri, (<https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/handle/1/823>)
- Altınbaş, D. (2010). Feminist tartışmalarda liberal feminizm. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 0 (9) , 21-52 .
- Altındal, Y. (2007). *Kadının siyasal katılımı bağlamında partilerin kadın kollarının sosyolojik açıdan değerlendirilmesi* (Doktora tezi, Adnan Menderes Üniversitesi).
- Altındal, Y. (2009). Erkeksi siyasetin ‘erk’siz dublörleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (21) , 351-367 .
<https://dergipark.org.tr/en/pub/baunsobed/issue/50238/648000>
- Anbarlı, Z. Ö. (2019). Dijital televizyon dizilerinde hegemonik erkeklik. *Erciyes İletişim Dergisi*, 81-104. <https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.485373>
- Arkun, F. (2019). *Siyaset kurumuna toplumsal cinsiyetin yansımaları: TBMM 24 ve 26. dönem kadın milletvekilleri örneği* (Yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi).
- Avşar, S. (2017). Toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında tarihsel rollerini yitiren erkekliğin çöküşü: küllerinden ‘yeni erkek’liğin doğuşu. *KADEM Kadın Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 224-241. <https://doi.org/10.21798/kadem.201823659>
- Aydemir, D., & Aydemir, E. (2011). *Türk siyasetinde kadın: Çok oluyoruz!*. International Strategic Research Organization (USAK).

Aydoğan, D. (2020). Hegemonik erkeklik krizi ve Yeni Türk Sineması'nda erkeklik halleri.

Erciyes İletişim Dergisi, 7(1), 1-24.

Bağımsızlık Yolu. (2024, 12 24). Bağımsızlık Yolu:

<https://www.bagimsizlikyolu.org/hakkimizda/parti-tuzugu/> adresinden alındı

Barutçu, A. (2013). Türkiye'de erkeklik inşasının bedensel ve toplumsal aşamaları.

(<https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/handle/1/786>)

Bayraktar, Ümmü Altan. 2020 KKTC Cumhurbaşkanlığı seçim sürecinde Kapalı Maraş'ın yeniden açılması kararının KKTC basınındaki sunumunun eleştirel söylem analizi.

Turkish Studies-Social Sciences, 2022, 17.1

Bora, A. (2008). Ortadoğu'da kadın hareketleri: Farklı yollar, farklı stratejiler. *İstanbul*

Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, (39), 55-69.

Bozok, M. (2009). Erkeklik incelemeleri alanındaki başlıca kuram ve yaklaşımların sosyalist feminist bir eleştirisine doğru.

Buruk, H., & Atay, A. D. (2021). KKTC 2020 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde adayların

kullandıkları mesaj stratejileri. *Uluslararası Sanat Kültür ve İletişim Dergisi*, 22.

Cinoğlu, A. (2015). Sağlık kurumlarında şiddet. (Yayınlanmamış dönem projesi).

Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Cumhuriyetçi Türk Partisi. (2024, 12 24). Cumhuriyetçi Türk Partisi:

<https://cumhuriyetciturkpartisi.org/parti-tuzugu/> adresinden alındı

Çakır, S. (2008). Kapitalizm ve patriyarkaya karşı: Sosyalist feminizm. Toplum ve

Demokrasi dergisi, 2(4), 185-196.

Çapar, G. (2019). Kesişimsellik: Postmodern feminist bir yaklaşım. *Hukuk Kuramı*, 6(3), 1-

31.

Çarıkcı, K., Meral , H., Berkil, S., Çalışır, A., Önala, L., & Arslan , Özgür. (2024). Nitel

araştırmalarda tematik analiz. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social*

Studies, 10(37), 127–140. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10509707>

Çelik, G. (2016). Erkekler de ağlar!": Toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında erkeklik inşası

ve şiddet döngüsü. *Fe Dergi*, 8(2), 1-12.

Dahlerup, D. (2006). Introduction: The Case for Gender Quotas. D. Dahlerup (Ed.), *Women,*

Quotas and Politics (pp. 3–31). Routledge.

- Demir, Z. (2015). Kadınların siyasete katılımı ve katılımı artırmaya yönelik stratejiler. *KADEM Kadın Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 35-47.
- Demokrat Parti. (2024, 12 24). Demokrat Parti: <https://www.demokrat.democrat/vizyon-misyon#> adresinden alındı
- Demren, Ç. (2003). Erkeklik, ataerkillik ve iktidar ilişkileri. *Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi*, <http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/erkek.htm>.
- Deniz, D. (2017). Politik karikatürlerde kadının temsili: 1950 seçimleri ve nesneleştirilen kadın. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (2) , 490-511.
- Erden, Ö. O. (2008). Akıl/beden dikotomisinden modern eril politik uğrağa: beden'in inşasından cinsiyetçi politika üzerine bir not. *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 2 (4) , 129-138. <https://dergipark.org.tr/en/pub/toplumdd/issue/22728/242559>
- Erdoğan, İ. (2013). Erkek dergilerinde sağlıklı erkek neden ideal erkektir? men's health dergisi'nde hegemonik erkeklik ve popüler sağlık söylemi. *İLETİ-Ş-İM*, 133-154.
- Eroğul, N. (2021). Erkeklik söylemi bağlamında erkek giyim markalarına yönelik bir inceleme. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 3(5), 283-308.
- Erzen, M. Ü. (2019). Siyasette cinsiyet eşitsizliği. *Asya Studies*, 2(8), 21-32.
- Findik, S. *Kadınların oy verme davranışlarını etkileyen sosyal ve ekonomik faktörler: Trabzon ili Ortahisar ilçesi örneği 2019* (Yüksek lisans tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Gönüllü, C. (2022). Şiddet kavramı üzerine nitel bir araştırma: Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi öğrencileri örneği. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 25(3), 488-503.
- Güçlü, S. (2012). Feminist metodoloji tartışmaları. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 2(1), 107-120.
- Gün, T. A. Ş. (2016). Feminizm üzerine genel bir değerlendirme: Kavramsal analizi, tarihsel süreçleri ve dönüşümleri. *Akademik hassasiyetler*, 3(5).
- Güneş, F. (2017). Feminist kuramda ataerki tartışmaları üzerine eleştirel bir inceleme. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27(2), 245-256.

- Günindi Ersöz, A. (2015). Özel alan / kamusal alan dikotomisi: kadınlığın "doğası" ve kamusal alandan dışlanmışlığı . *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 18 (1) , 80-102 . DOI: 10.18490/sad.56696
- Gürbüz, Ö. (2016). Korkuyorum Anne'de hegemonik erkekliğin yapı sökümü. *Ankara Üniversitesi İLEF Dergisi*, 3(2), 125-142.
- Halkın Partisi*. (2024, 12 24). Halkın Partisi: <https://www.halkinpartisi.biz/wp-content/uploads/2021/01/HP-T%C3%BCz%C3%BC%C4%9F%C3%BC-2021-Antentli-Bask%C4%B1-PDF.pdf> adresinden alındı
- Heper, A. (2014). Feminizm ve hukuk. *Hukuk Kuramı*, 1(5), 11-27.
- İçli, T. G. (1994). Aile içi şiddet: Ankara, İstanbul ve İzmir örneği. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 11(1-2).
- Kalav, A. (2012). Namus ve toplumsal cinsiyet. *Mediterranean Journal of Humanities*, 2(2), 151-163.
- Karaca, S., Barlas, G. Ü., Öngün, E., Öz, Y. C., & Korkmaz, G. (2017). Gazetelerde bulunan kadına yönelik şiddet haberlerinin incelenmesi. *Hemşirelik Akademik Araştırma Dergisi*, 3(3), 137-144.
- Karakaya, H., & Cihan, Ü. (2017). Toplumsal yapı, iktidar ve kadın bedeninin kurgulanışı. *Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(11), 5-17.
- Kaufman, M. (1999). Erkek kaynaklı şiddetin 7 nedeni. Toronto, Kanada. <http://www.michaelkaufman.com/wp-content/uploads/2008/12/kaufmanerkek-kaynakli-siddetin-7-nedeni-turkish.pdf> (Erişim: 18.10. 2018).
- Kaya, S. (2017). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki siyasi partilerin Kıbrıs sorununa bakışı (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kılıçaslan, E. (2023). Türkiye’de kadına yönelik şiddetin iletişimsel boyutunun medya haberlerinde yeralışı. *Türk Dünyası Kadın Araştırmaları dergisi*, 2(1), 36-42.
- Kimmel, Michael S. “Homofobi Olarak Erkeklik: Toplumsal Cinsiyet Kimliğinin İnşasında Korku, Utanç Ve Sessizlik”. *Fe Dergi* 5, no. 2 (December 2013): 91-107. https://doi.org/10.1501/Fe0001_0000000101.

- KKTC YSK. (2024, 12 24). KKTC- Yüksek Seçim Kurulu: <http://ysk.mahkemeler.net/wp-content/uploads/2021/11/Milletvekilli%C4%9Fi-Kesinle%C5%9Fen-%C4%B0lan.pdf> adresinden alındı
- Korkmaz, A., & Başer, M. (2019). Toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında ataerkillik ve iktidar ilişkileri. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 28(1), 71-76.
- Laloğlu, P. (2018). Hegemonik erkeklik ve şiddet. *Akademia Sosyal Bilimler Dergisi*, 393-397.
- Messerschmidt, J. W. (2019). Hegemonik erkeklik: formülasyon, yeniden formülasyon ve genişleme. *Özyeğin Üniversitesi Yayınları*.
- Mutluer, N. (2007). Türkiye’de cinsiyet hallerinin sınırları: Namussallaştırma. *Sociology*, 41(3), 457-474.
- Necipoğlu, D., Bebiş, H., & Seviğ, Ü. (2021). Kuzey Kıbrıs’ ta toplumsal cinsiyet’in sağlık, eğitim, işgücü ve siyaset alanına yansımaları. *Halk Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 3(1), 55-63.
- Oruç, T. & Bayrakçı, E. (2018). Yerel siyasette temsil ve katılım: kadın aktörler. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 463-480.
<https://dergipark.org.tr/en/pub/mjss/issue/40519/485965>
- Özbay, C. (2013). Türkiye’de hegemonik erkekliği aramak.
- Özdemir, Omca. “Tecavüzü, hegemonik erkeklik zemininden kavramak...”. *Fe Dergi* 2, no. 2 (June 2010): 75-90. https://doi.org/10.1501/Fe0001_0000000034.
- Özdemir, Ö. (2017). İki sistemli kuram olarak sosyalist feminizm. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 395-414.
- Özsöz, C. (2008). Kültürel feminist teori ve feminist teorilere giriş. *Sosyoloji Notları*, 6, 51-55.
- Öztürk, G. (2020). Reklamda kullanılan erkeklik mitleri ve erkek tüketicinin yeniden üretimi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(39), 1107-1126.
<https://doi.org/10.46928/iticusbe.769797>
- Paçacı, İ. (2019). Türkiye’de televizyon yayıncılığında “şiddet içerikli yayınlar” ve denetimi. Don Kişot’tan günümüze toplum ve medya. *İstanbul: Der Yayınları*, 115-147.

- Pınarcıoğlu, N. Ş. (2017). Eril siyasette kadın temsili (Mi?). *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 7(1/1), 12-24.
- Renci, C. (2023). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği bağlamında İstanbul Sözleşmesi'nin iptaline ilişkin kadın siyasetçilerin medyada yer alan söylemlerinin analizi
- Resmi Gazete. (2018, Ocak 3). *Seçim ve Halkoylaması Yasası'na göre cinsiyet kotası uygulamaları ve ihlaller*. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Resmi Gazetesi (Sayı: 12345).
- Resmi Gazete. (2022, Haziran 15). *Seçim ve Halkoylaması Yasası'na göre cinsiyet kotası uygulamaları ve ihlaller*. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Resmi Gazetesi (Sayı: 56789).
- Sancar, S. (2004). Otoriter Türk modernleşmesinin cinsiyet rejimi. *Doğu Batı*, 7(29), 197-211.
- search.trdizin.gov.tr
- Sezer Şanlı, A. (2019). Kültür çalışmaları ve feminizm bağlamında erkeklik çalışmalarına dair bir literatür analizi. *İmgelem*, 3(5), 287-304.
<https://dergipark.org.tr/en/pub/imgelem/issue/50509/645344>
- Smith, K. Manners (2023, March 20). Women's Social and Political Union. Encyclopedia Britannica. <https://www.britannica.com/topic/Womens-Social-and-Political-Union>
- Sultana, A., & Altay, T. S. ataerkillik ve kadının ikincilliği; kuramsal bir analiz.. *e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi*, 11(1), 417-427.
- Süreya, C. (2004). Hegemonik erkekliğin peşinden. *Toplum ve Bilim*, 101, 50.
- Şenel, Ş. (2013). Kadın ve siyaset. *Düşünce Dünyasında Türkiz Siyaset ve Kültür Dergisi*, 4(20), 7-30.
- Şenol, D. ve Erdem, S. (2017). Türk toplumunda hegemonik erkekliğin inşasında toplumsal süreçlerin rolü. *TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi*, 9(33), 291-298.
- Şimşek, L. (2004). Tarih, toplum, siyaset ve kadın olmak. *Tiyatro Eleştirmenliği ve Dramaturji Bölümü Dergisi*, 0(4), 3-18 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/teddergi/issue/18490/194625>

- Taşdemir Afşar, S. (2015). Türkiye’de şiddetin" kadın yüzü. *Journal of Sociological Studies/Sosyoloji Konferansları*, (52). 123-145.
- Timurturkan, M. (2019). Annelik, söylem ve iktidar: Eleştirel bir tartışma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(47), 64-78.
- Toruk, İ., Güran, S., & Rengim, S. İ. N. E. (2013). Boş zaman aktivitelerinin toplumsal cinsiyet ekseninde medyada temsili. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (33), 301-324.
- Tulunay, Z. M. (2006). İran ve Mısır’da kadın hareketleri (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Tunca, E. A. (2019). Siyasal iletişim kampanyaları: nisan 2009 kktc erken genel seçimlerinde CTP VE UBP’nin yürüttüğü iletişim kampanyaları. *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 65-77.
- Tüccaroğlu, İ. (2012). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde kadının siyasal yaşamda karşılaştığı güçlükler. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, (6).
- Türkkahraman, D. D. M. (2007). Sosyal Yapı ve Kapkaç Terörü Üzerine Sosyolojik Bir Tahlil. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, 0(35) , 1-27 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/iusoskon/issue/9517/118907>
- Ulusal Birlik Partisi Lefkoşa, Ulusal Birlik Partisi*. (2024, 12 24). Ulusal Birlik Partisi Lefkoşa: <https://ubplefkosailcesi.org/wp-content/uploads/2023/11/UBP-PARTI-TUZUGU.pdf> adresinden alındı
- Ulusal Birlik Partisi, U. B. (2023). *Tarihçe*. UBP Lefkoşa İlçesi: <https://ubplefkosailcesi.org> adresinden alındı
- Üçışık Erbilin, S. , Sabancı, T. & Aktemir Kavcı, T. (2021). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Cumhuriyet Meclisi’nde kadın olmak. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10 (3) , 2373-2395 . DOI: 10.15869/itobiad.885648
- Yaşar, R. Ş. & Yükçü, S. (2018). Büyük sorgulama: muhasebe ve şiddet ilişkisi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, Special Issue of MODAV 15. International Conference on Accounting , 15-32 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/mbdd/issue/42789/517014>

- Yavuz, Ş. (2015). Ataerkil egemen erkeklik değerlerinin üretiminde kadınların rolü: bir “erkek şehri” Trabzon örneği. *Fe Dergi*, 7(1), 116-130.
- Yavuz, Ş. (2017). Erkek yaşam tarzı dergileri bize ne söylüyor?. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 92-103.
- Yıldırım, S. (2019). Feminist çalışmalarda kadın deneyimlerinin önemi: Simone de Beauvoir örneği . *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1) , 145-150 . DOI: 10.18506/anemon.419530
- Yıldırım, Z. M. (2021). Ayrımcılık ve şiddetin toplumsallaşması: sosyal adalet ve toplumsal barış. *Çalışma ve Toplum*, 3 (70) , 1813-1838 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/ct/issue/71784/1155108>
- Yücel, Ö. (2003). *Türkiye'de kadın-siyaset ilişkisi: CHP örneği* (Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi).
- Yürek, N., & Karaboğa, F. A. B. (2018). Türkçe ders kitaplarında hegemonik erkeklik. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(3), 956-987.
- Zeybekoğlu, Ö. (2009). *Toplumsal cinsiyet bağlamında erkeklik olgusu* (Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi).

Ekler

Ek 1.

SORULAR

- 1- Siyasete ne zaman ve neden katıldınız?
- 2- Parti içerisinde ne gibi çalışmalar yürütmektesiniz?
- 3- Parti içerisindeki çalışmalardan ne kadar tatmin olmaktadır?
- 4- Parti içerisindeki çalışmalara katkınızın ne kadar faydası olduğunu düşünüyorsunuz?
- 5- Sizce erkek olsaydınız siyasette konumunuz nasıl olurdu, daha farklı olur muydu?
- 6- Siyasette kadın ve erkekler deneyimlerini cinsiyet üzerinden yorumlayacak olsanız kadın ve erkeklerin nasıl davranışlar sergilediklerini söylersiniz?
- 7- Siyasette başarılı olan kadın hakkında düşünceleriniz nelerdir?
- 8- Aile, eş ve yakın çevreniz siyasi duruşunuzu nasıl yorumlamaktadır?
- 9- Partinizde cinsiyet kotası var mıdır, kota hakkında görüşleriniz nelerdir?
- 10- Parti içi ve genel siyasette cinsiyet kotası arttırılmalı mıdır?
- 11- Kadın ve erkek siyasi parti yöneticileri hakkında nasıl bir kıyaslama yapabilirsiniz? (Benzerlikler veya farklılıklar nelerdir)
- 12- Parti içerisinde kadın siyasetçilere nasıl bakılmaktadır, nasıl değer görmektedir?
- 13- Kadın bir parti başkanı altında çalışmak ister miydiniz?
- 14- Sizce ülkemizde neden kadın Cumhurbaşkanı ya da parti başkanı olmamıştır, olsaydı ne gibi farklılıklar olurdu?
- 15- Kadın için siyasette yükselmede eğitim nasıl bir rol oynamaktadır?
- 16- Neden kadın kollarından yükselen siyasetçilerin sayısı yok denilebilecek kadar azdır?
- 17- Kadın kollarının kadınların siyasallaşması ve siyasette yükselmelerinin üzerinde etkisi nedir?

Ek 2. İntihal Raporu

KUZEY KIBRIS SİYASİ PARTİLERİNDE KADINLARIN TEMSİLİ (ÖZGE EKİN ÇELİK)

ORJİNALLİK RAPORU

% 5	% 5	% 1	%
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	% 1
2	www.mykibris.com İnternet Kaynağı	% 1
3	uk.edu.vn İnternet Kaynağı	<% 1
4	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	<% 1
5	ulusalbirlikpartisi.com İnternet Kaynağı	<% 1
6	www.detaykibris.com İnternet Kaynağı	<% 1
7	mjh.akdeniz.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
8	tr.wikipedia.org İnternet Kaynağı	<% 1
9	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	<% 1

Ek 3. Özgeçmiş**Özgeçmiş****Kişisel Bilgiler**

Adı-Soyadı: Özge Ekin Çelik

Doğum Yeri ve Tarihi: Lefkoşa, 8 Haziran 1998

Tel: 0548 870 01 43

E-mail: ozgeekin422@gmail.com

Eğitim Durumu

İlkokul: Şehit Tuncer İlkokulu (2007)

Ortaokul: Değirmenlik Lisesi (2012)

Lise: Atatürk Meslek Lisesi (2016)

Üniversite: Yakın Doğu Üniversitesi (2020)

İş Hayatı

Değirmenlik Belediyesi Halkla İlişkiler Bölümü Staj (2017)

Radyo Güven Muhabirlik Staj (2018)

Güneş Gazetesi Reji Çalışanı (2019-2020)

Ek 4. Etik Kurul Onayı

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

20.05.2024

Sayın Özge Ekin Çelik

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2024/1819 proje numaralı ve **“Kuzey Kıbrıs Siyasi Partilerinde Kadınların Temsili”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca | değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Prof. Dr. Aşkın KİRAZ

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Koordinatörü